

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 111

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, 18. in 19. maja 1940

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Koncentracija zaveznikov na novih položajih

Strahovita bitka na zahodu se nadaljuje z vso silovitostjo — Zahodno od Sedana so francoske oklopne edinice v odločilnih spopadih z nemškimi skupinami težkih tankov

STRAHOVITA BITKA NA ZAHODNEM BOJIŠČU SE RAZVIJA S TAKO NAGLICO, DA JE TEŽKO ZASLEDOVATI OPERACIJE IN POLOŽAJ, KI SE NEPRENEHOMA SPREMINJA. VESTI, KI PRIHAJAJO ZJUTRAJ, SO OPOLDNE ŽE ZASTARELE, TE PA ZOPET ZVEČER NISO VEČ AKTUALNE. MED TEM KO JE BIL VČERAJ NAŠ LIST DOTISKAN, SO ŽE PRISPELE VESTI, KI SO POLOŽAJ POPOLNOMA SPREMENILE. PO NEMŠKIH IN ENAKO ZAVEZNIŠKIH POROČILIH SE JE NEMCEM POSREČILO PREDRETI POSTOJANKE OD NAMURJA V BELGIJI DO SEDANA V FRANCJI. SEVERNO OD SEDANA SO NEMCI S SVOJIMI MOTORIZIRANIMI ČETAMI, POSEBNO Z OGROMNIMI TANKI, PROTI KATERIM SO ODPOVEDALI PROTITANKOVSKI TOPOVI, VDRILI NAPREJ NA ŠIRINI 80 DO 100 km IN DOSEGLI MESTO RETHEL, KI LEŽI NA POLOVICI POTI MED SEDANOM IN REMSOM V SMERI PROTI PARIZU. ISTOČASNO SO VKORAKALI TUDI V BRUSELJ, OD KODER SO SE ZAVEZNIKI PO PREDORU PRI NAMURJU MORALI UMAKNITI, AKO NISO HÓTELI BITI OBKOLJENI. BELGIJSKA VLADA SE JE PRESELILA V OSTENDE. ZAVEZNIKI SO SE MED TEM PRIPRAVILI ZA SUNEK, KI NAJ ZAUSTAVI NEMŠKI VDOR V FRANCIJO. OPERACIJE SE NADALJUJEJO BREZ PRESTANKA IN O NJIH GOVORE NAŠA NADALJNA POROČILA.

Nemška vojna poročila

BERLIN, 18. maja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo sinoči poročilo, ki pravi: Na Dyleu med Anversom in Namurjem smo prebili sovražne postojanke ter zavezeli del namurskih utrd. Pri Sedanu je bila prebita francoska Daladierjeva črta v širini 100 km. Francoski protinapad motoriziranih čet je bil odbit. Naše zasledovanje sovražnika, ki se umika na zahod, se je ves čas nadaljevalo. Tu smo uleteli 12.000 vojakov in dva generala. Zaplenili smo veliko število topov in drugega bojnega materiala. Na fronti ob Saari so se dalje bli manjši lokalni boji. Francosko težko topništvo je obstreljevalo naše mesto Rastit. naše pa v odgovor francoski Hagenu. Po popoldanskem zavzetju Mallinesa in Louvalnea v Belgiji je postala prosta pot v Bruselj, ki so ga naše čete zvečer zasele. Na Holandskem smo nadaljevali osvajanja otokov v pokrajini Zeeland. Tho-

len se je vdal. Naše letalstvo je rušilo belgijske in francoske zveze v zaledju ter uničilo več transportnih vlakov, motoriziranih kolon in razpršilo vojaške oddelke. Na obali smo potopili dve sovražni ladji, dva rušilca po poškodovani. Sovražnik je izgubil 59 letal, naših se pa 15 ni več vrnilo v svoje baze.

BERLIN, 18. maja. DNB. Nemškemu nezadržljivemu predoru v Belgiji se je posrečilo, da so bili zavezniki primorani z vso brzino umakniti se k ustju Selde. Zvečer so naše čete vkorakale v Bruselj, nekaj ur kasneje pa v Antwerpen. Naši vojni sili na Francoskem se je posrečilo prekoračiti reko Oise ter prodira proti Reimsu. Blíža pa se tudi St. Quentin. Pariz mrzlično izpraznjujejo. Včeraj zjutraj so Francozi vrgli v zrak veliki železniški most pri Kehl. Most tvori mejo med Nemčijo in Francijo.

Podrobnosti o poteku bitk

PARIZ, 18. maja. Havas. Včerajšnji nemški napadi niso bili tako siloviti, kakor v prejšnjih dneh. Le eden izmed nemških napadov je imel včeraj dopoldne vnanjo sliko hudih bojov prejšnjih dni. Nemcem ni uspelo, napraviti v fronti globoke predore. V Parizu primanjkujejo še podrobnosti o spopadih, ve se le, da so Nemci zarili klin v obliki žepa v francosko ozemlje. V prvi zori so že vrgli Nemci v ogenj velikanske množine bombnikov in tankov. Francozi so jim nudili ogračen odpor ves dan in tudi po sončnem zahodu. Francoske divizije, ki so imele nalogo zaustaviti sovražnika, so se razporedile na povoljnějšíh postojankah, od koder je njih odpor efektnější. Pritisk na angleške postojanke je stvoril lahko zapognjen lok fronte, ki se začelja pri Anversu ter teče vzhodno od Bruslja in dalje v večjem loku na Sedan. Vojaštvo kakor tanki so imeli v šestih dneh prestati ogromne napore, živčna in fizična izčrpanost terja od borcev velikanske žrtve. Zavezniška letala so ponoči spet uspešno bombardirala

zaledje nemške fronte. Nemške izgube so bile posebno velike na nekaterih sektorjih, kjer so Nemci skušali preiti Meuzo in so vrgli v ogenj velike množine vojaštva. Zavezniška letala so neusmiljeno kosila med njimi. Razvija se premakljiva vojna v največjem obsegu, v kateri se bo izkazala taktična in strategična preizkušnost poveljstev. Maginotova črta se kočava 30 km vzhodno od Sedana, pri Montmedyju. Zahodno od tod nima francoska vojska za seboj tako močnih oporišč zabetoniranih postojank. Zato je nasprotnik vrgel na predele zahodno od Sedana vse svoje sile, da bi našel tod kje lukjo za predor globlje v Francijo. Zavezniške čete so v delnem umiku kred silovito premočjo poiskale uspešnejša obrambna oporišča. Pri tem je vojska povsem disciplinirana in hladnokrvna. Nemški pehoti, ki skuša prodirati vzporedno s sunki tankovskih pahljáč, so zadržale francoske čete mnogo izgub in preprečile, da bi zavzele postojanke globlje v Franciji.

Nemci o trenutnem položaju

BERLIN, 18. maja. DNB. Trenutno je težko pregledati ves položaj na fronti, vendar se lahko sklepa, da je s predorom na Dylli zadan zaveznikom hud udarec. Zavezniške sile bodo primorane umakniti se proti zahodu, k obali Belgije. Na francoskem ozemlju je fronta prebita v širini blizu 100 km in sega precej južneje od Sedana. Položaj je podoben onemu l. 1918., ko se je Nemcem posrečilo potisniti zavezniško fronto na tem sektorju v notranjost Francije. Jugovzhodno od Sedana so naše čete z uspehom odbile zavezniški

protinapad. Nemško južno krilo je posebno močno, ker mora računati z vsakršnim iznenadenjem s te strani. Po zlomu fronte na Dylli in Meusi preganjajo naše čete sovražnika dalje v severno Francijo. Najnovejša nemška poročila jasno pričajo, s kakšno udarno silo so sodelovala bojna letala pri spopadih. Luksemburg je bil pregažen že prvega dne, Holandska v petih dneh. V istem času so padle belgijske trdnjave, razširjen je predor na francoska tla. V zadnjih dneh so bile prebite močne francoske utrdbе na Meusi.

Angleška vojna poročila

LONDON, 18. maja. Reuter. Odločilna bitka v Belgiji in na francoski meji se je včeraj ves dan s strahovito silo nadaljevala. Nevarna cona je med reko Sambre in Sedanom, kjer se je glavnemu nemškemu napadu posrečilo predreti francoske utrdbе z ogromnimi tanki, pred katerimi so opravili svoj posej letalci s strmoglavimi napadi. Novost v tem napadu so tanki, ki so po obsegu večji kakor oni, ki so jih Nemci uporabili na Poljskem. Nemški predor se je južno od Sedana posrečilo zadržati, naktar se je glavna nemškega napada razdelila v dve enoti, od katerih vsaka predira pravokot-

no na dosedanjo smer proti jugu, oziroma proti severu. Nemško prediranje proti jugu so francoske oklopne divizije, podpirane z letalstvom in težko artilerijo zaustavile pri Montmedyju, kjer se je posrečilo Nemce celo vreči nazaj. Drugo nemško prediranje proti severu pa je doseglo kraj Avesnes, Tolazično pri tem je, da francoski najtežji tanki za novimi nemškimi veletanki prav nič ne zaoštajajo, kar se je izkazalo pri uspešnem francoskem protinapadu z veletanki pri Montmedyju. Na več krajih pa je povzročilo zaustavitvev nemških tankov že pomanj-Nadaljevanje na 2. strani!

Francoska vojna poročila

PARIZ, 18. maja. Havas. Francoski vojni komuniste od sinoči se glasi: Tudi skozi ves današnji dan se je sovražni napad nadaljeval v ogromnem obsegu ne le v Belgiji, marveč tudi pri Vervinsu (40 km južno od Chartersia) in pri Avesnesu, 18 km jugovzhodno od Chartersia so igrali pri tem odločilno vlogo oddelki nemških velikih tankov. Pred Montmedyjem je zaradi našega protisunka nastalo pravcato nagrmadenje nemškega oklopnega orožja v divjem neredu. Dalje proti vzhodu smo nemški sunek pri Montmedyju nepešno zadržali. Naše zračno orožje je v sodelovanju z angleškim letalstvom bombardiralo sovražne komunikacije in tudi naše borbeno letalstvo je bilo vpleteno v številne bitke. Radi okolišnosti polne vojni ni mogoče dati bližnjih poročil.

ki se razprostirajo dalje proti jugu, ostale nepremagljive.

Nova Rooseveltova poslanica Mussoliniju

Prva je imela zelo male ali nikakršne rezultate — Govorice, da se jutri sestaneta v Milanu Ciano in Ribbentrop

WASHINGTON, 18. maja. United Press V krogih Bele hiše se zatrjuje, da je prezident Roosevelt poslal Mussoliniju že drugo spomenico, katere cilj je, kakor prve, preprečiti razširjenje vojne z vstopom Italije v boj. Z rimskih merodajnih krogov je pa bilo mogoče izvedeti, da je imela Rooseveltova poslanica »zelo male ali nikakršne rezultate«. Protizavezniške demonstracije se v Italiji zopet nadaljujejo in tudi tisk piše dalje neprijazno o zaveznikih. Vendar se pričakuje, da se stališče Italije do izida bitke na zahodu ne bo spremenilo. Istega mnenja so tudi v Londonu, kjer pravi »Daily Herald«, da

Mussolini še vedno okleva in čaka, dasi je italijanska vojska stalno pripravljena na njegov ukaz.

RIM, 18. maja. Ass. Press. Zunanji minister grof Ciano bo prispel jutri, 19. maja, v Milan. Za njegov sprejem je že vse pripravljeno. Ta obisk se bo izvršil točno na obletnico dneva, ko sta grof Ciano in von Ribbentrop podpisala zavezniško pogodbo med Italijo in Nemčijo. V zvezi s tem se širijo govorce, da prispe jutri v Milan tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop. Posebno pozornost je vzbudil tudi prihod generala von Eppa v Rim. General von Epp je predsednik nemške

akcije za kolonije. Z njim je prispelo tudi veliko spremstvo.

RIM, 18. maja. Havas. V poučenih krogih zatrjujejo, da italijanski vladni krogi z zanimanjem studirajo zadnjo Rooseveltovo poslanico. Italijanski tisk o tem popolnoma molči.

»CONTE DI SAVOIA«

GIBRALTAR, 18. maja. Havas. Semkaj je prispel italijanski prekomornik »Conte di Savoia«. Na krovu je mnogo ameriških državljanov, ki so zapustili Italijo. Popoldne je parnik nadaljeval vožnjo preko Atlantika.

Akcija za vstop Amerike v vojno

Sestavljena bo najbrže koalicijska vlada — Nagle dobave letal in tankov zaveznikom — Silno oboroževanje in vojaške priprave

NEW YORK, 18. maja. Reuter. Trije voditelji ameriške republikanske stranke, ki je bila doslej v opoziciji proti vladni demokratiški stranki predsednika Roosevelta, in to bivši prezident USA Herbert Hoover, bivši predsedniški kandidat Landon in polkovnik Knox so davi pokrenili akcijo, da stopijo v imenu svoje stranke v stik z vladno demokratiško stranko v svrhu čimprejšnje sestave velike koncentracijske vlade. Ogromni pomen tega koraka leži v dejstvu, da je bila osnovana zadnja koalicijska vlada v svetovni vojni, to je pred 25 leti.

SPREMENBA RAZPOLOZENJA

WASHINGTON, 18. maja. United Press. Dramatični razvoj dogodkov na evropski zahodni fronti, včerajšnji Rooseveltov govor, vse to ima za posledico, da je ameriško javno mnenje končno spoznalo, da je imel prezident pred leti prav, ko je svaril ameriško javnost, da se lahko vojna vihra pojavi na ameriških obalah in celo na celini sami. Ameriški tisk, ki je bil še pred tednom dni več kot vzdržan glede možnega ameriškega posega v to vojno, vlado naravnost poziva, oziroma odobrava že sedaj njene ukrepe, kako uspešno pomagati zaveznikom s takojšnjimi izdatnimi pošiljatkami vojnega materiala. Predvčerajšnjim je celo ugledni list »New York Herald Tribune« pozval, naj napove Nemčiji vojno. Danes javljajo o velikanskih dodatnih kreditih za ameriško obrambo in o novih ogromnih naročilih v USA. Ugledni javni delavci, kakor so Dorothy Thompson, žena Sinclaira Lewisa itd., pozivajo na odgoditev v sedanjih trenutkih škodljive volivne kampanje, ki bi narod razedinjevala, češ da je nasprotnik porabil akcijo prav v tem trenutku, ko je računal na vsaj navidezno imobiliziranost Amerike, ter kličejo na zedinjene. Imenovana pisateljica je preko »Daily Telegrapha« pozvala merodajne kroge v USA pred dnevi na formiranje koalicijske vlade. Davi pa že prihajajo vesti iz New Yorka, da so trije najuglednejši voditelji druge največje stranke v Ameriki, ki je v opoziciji proti Rooseveltovi demokratiški stranki, začeli s to pogajanja za formiranje koalicijske vlade obeh tradicionalnih strank v USA, s čemer se ustvarja v odločilnih trenutkih, ki jih preživlja Evropa, koalicijska vlada, kar se ni zgodilo v USA od svetovne vojne dalje.

SOLIDARNOST Z ZAVEZNIKI

NEW YORK, 18. maja. Reuter. Ameriški podtajnik za zunanje zadeve Sumner Welles je na včerajšnjem panameriškem znanstvenem kongresu imel veliki govor, ki je izzvenel v solidarnost Amerike z zavezniki.

POMOČ ZAVEZNIKOM

NEW YORK, 18. maja. Reuter. Zavezniška komisija za nabavo vojnega materiala je prav kar razširila naročilo za letala na 4.000, od katerega števila je bil znatni del zadnje dni že odposlan v Evropo. Naročilo se glasi na 650.000.000 dolarjev. Dodatno je ista komisija pravkar naročila za 350.000.000 dolarjev tankov in streliva. Pričakujejo, da bo že v prihodnjih dneh dala ameriški industriji v komiško novo naročilo za 600.000.000 dolarjev za letala in drugi vojni material.

Nadaljevanje s 1. strani!

kanje bencina samo, na kar so bili nemški tanki lahek plen francoskih branilcev.

LONDON, 18. maja. Reuter. Vojno ministrstvo objavlja: »Britanski ekspedicijski zbor BEF v Belgiji se je tekom noči močno vkopal na novih položajih zahodno od Bruslja. Umik iz Bruslja je bil izvršen v popolnem redu v smislu načrta v noči od 16. na 17. maj. Vse vesti o zloumu so neresnične.« Kratko pred objavo tega komunikeja je javilo nemško vrhovno poveljstvo, da so nemške čete zavzele Louvain in Malines, nakar so Nemci vkorakali v Bruselj, nato pa v Anvers. Morala angleških čet je odlična.

LONDON, 18. maja. Reuter. Zrakoplovno ministrstvo javlja, da je bilo v teku včerajšnjega dne sestreljenih 36 sovražnih letal. Prva današnja poročila pa javljajo, da so zavezniške sile zrušile iz bojov 50 nemških letal. Z velikim uspehom so bili bombardirani tudi aerodromi v Stavangerju na Norveškem.

NAGLO OBOROŽEVANJE

WASHINGTON, 18. maja. Reuter. Vse jasneje postaja, da je bil včerajšnji predlog Roosevelta začetek ameriške akcije v oboroževanju. Strokovnjaki predvidevajo, da bo ustanovljeno posebno ministrstvo za letalstvo USA. V krogih finančnega ministrstva trdijo, da bo predloženo 10 milijard dolarjev kredita za izpolnitev državne obrambe do 1. 1942.

WASHINGTON, 18. maja. DNB. Senatni odbor je sprejel načrt, ki predvideva 1697 milijonov dolarjev za oborožitev. Stari preračun za vojaške namene 1940-41 je predvideval le 784,9 milijona dolarjev. Kadrovska stalna vojska je povišana na 280.000 mož, 25.000 mož več kakor je zahteval Roosevelt.

NEW YORK, 18. maja. Ameriški vojni minister Woodring je izjavil, da je odredil, da se poviša letna produkcija ame-

riških vojnih letal od 15.000 na 25.000 tisoč.

NEW YORK, 18. maja. Reuter. Predsednik Roosevelt je na včerajšnji konferenci tiska objavil glavno pomoč za razširjenje števila letalskih tovarn rafinerij bencina ter je izjavil, da bo obnovljenih 35 starih rušilcev.

PANAMERIŠKI PROTEST

BUENOS AIRES, 18. maja. Reuter. Vladi Argentine in Bolivije sta sporočili Panamski vladi, da se pridružujeta protestu Urugvaja glede vdora v Belgijo, Holandsko in Luksemburško.

NEW YORK, 18. maja. Havas. Včeraj je vseh 21 republik latinske Amerike pristalo na skupen protest vseh ameriških držav proti vdoru v Belgijo, Holandijo in Luxemburg.

WASHINGTON, 18. maja. Havas. Sumner Welles je v svojstvu predsednika zaključil dela Panameriške konference. Ob tej priliki je govoril o zunanje-političnih prilikah in vojni v Evropi. Zaključil je s citatom predsednika Wilsona, da »morajo tisti, ki hočejo boljše življenje v svetu, vedno misliti na to, da more le Bog imeti nadvlado nad vsemi.«

Belgijsko vojno poročilo

OSTENDE, 18. maja. Havas. Sinočnji belgijski komunike javlja, da so se čete v smislu načrta umaknile na nove položaje. Sovražnikovi poskusi, prekoračiti Albertov prekop, so bili odbiti s težkimi izgubama za sovražnika.

OSTENDE, 18. maja. Havas. Belgijski ministrski predsednik Pierlot je včeraj naslovil preko radia na belgijski narod poslanico, v kateri poudarja, da je novi položaj naložil spremembo obrambnih položajev. Ta sprememba se je izvršila v popolnem redu. V zvezi s tem se je

vlada preselila iz Bruslja v kraj nekje v Belgiji. V zvezi z zavezniki se je posrečilo zbrati obrambo na novih položajih, ki uspešno kljubuje sovražniku.

HOLANDSKO POROČILO

LONDON, 18. maja. Reuter. Po spoznavnem posvetu med zavezniki in holandskim svetom bodo izpraznili holandske otoke Waleheren, Noord Beveland in Zuid Beveland. Vse petrolejske naprave bodo uničene, material in letala pa priključena zaveznikom.

Zavezniška ofenziva pri Narviku

LONDON, 18. maja. Reuter. Vojno ministrstvo objavlja: Pri Narviku zavezniške čete uspešno napredujejo. Včeraj so dosegle severozapadno obalo Rombasfjorda in se Nemci umikajo proti švedski meji.

LONDON, 18. maja. Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja: Naša letalska sila je včeraj močno bombardirala letališče pri Narviku, Bergenu in Stavangerju in je uničila pri tem velika skladišča bencina.

Odmev povelja generala Gamelina

PARIZ, 18. maja. Reuter. Vrhovni poveljnik zavezniške vojske je izdal sinoči povelje, v katerem pravi, da je usoda Francije in usoda zaveznikov, kakor tudi vsega sveta odvisna od bitke, ki se sedaj bje. Vsak vojak, ki ne more napredovati, naj rajše pade, kakor da bi odstopil samo kos svoje zemlje, ki mu je zaupana v obrambo. »Zmagati ali umreti! Moramo zmagati!«

PARIZ, 18. maja. Havas. Listi prinašajo pod velikimi naslovi povelje generala Gamelina in pravijo: Usoda sveta je odvisna od bojev, ki se zdaj vodijo. Treba je zmagati ali umreti.« Listi prinašajo vzpodbujajoče komentarje, ugotavljajoč, da so vrgli Nemci vse svoje razpoložljive sile na predorni odsek severnovzhodne Fran-

LONDON, 18. maja. Reuter. Norveški kralj Haakon je prvič včeraj spregovoril po radiu ter bodril prebivalstvo naj vstraža v boju kajti norveška stvar s sodelovanjem zaveznikov uspešno napreduje.

LONDON, 18. maja. Reuter. Lord Halifax je včeraj v zgornjem domu izjavil, da ugodne vesti iz Narvika potrjujejo, da Anglija dano besedo izvršuje. Čim zavezniki zavzamejo Narvik, se bo norveška vlada preselila tja.

Sovražnik izkorišča svoje sile do zadnjega. Francoska pehota je prav tako pokazala svojo veliko hrabrost, kakor 1914. V imenu rešitve pravice in svobode vsega sveta je, da se čimprej dobavijo obljubljena letala iz USA. »Oeuvre« piše, da so mnogi italijanski krogi mnenja, da bodo USA same vojaško intervenirale v Evropi.

NEW YORK, 18. maja. Havas. Tu smatrajo, da pomeni povelje generala Gamelina veliko resnost položaja. »New York Times« so mnenja, da »je nemški poizkus obkolitve zavezniških armad propadel. Usoda Francije je na preizkušnji, toda zavezniške čete, nadahnjene s slavo z Marne, bodo znale ponesti slavo svoje- ga orožja k novim zmagam.«

Spremembe v vrhovnem poveljstvu?

PARIZ, 18. maja. United Press. V zvezi z govorom ministrskega predsednika Paula Reynauda, v katerem je dejal, da bo Francija morala poseči po revolucionarnih ukrepih in v primeru potrebe spremeniti tudi metode in ljudi, da se prepreči nemška nakana doseči zmago v dveh mesecih,

se je tu razširila govorica, da bo odstavljen tudi vrhovni poveljnik francoske vojske general Gamelin. Kot njegov namestnik se imenuje general Georges. (General Georges je bil ranjen ob priliki marseilkega atentata na kralja Aleksandra Velikega Osvoboditelja. Op. ur.)

UPORABA CIVILISTOV V FRANCIJI

PARIZ, 18. maja. Havas. Izdan je zakon o uporabi vseh državljanov, ki niso vpoklicani, za nastanitve in evakuacije za letja v primeru potrebe.

SELITEV OTROK V ANGLIJI

LONDON, 18. maja. Reuter. Angleška vlada je sklenila preseliti 10.000 evakuiranih šolarjev iz jugozhodne v jugozahodno Anglijo.

Zadnje nemško poročilo

BERLIN, 18. maja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo javlja: Z zavzetjem Melinesa, Bruslja in Louvaina je bila sovražna črta ob Dyli prekoračena. Tu naj bi se bil zgodil drugi »čudež ob Marni«. Toda upanje zaveznikov se je izjalovilo. V Belgiji sta od fronte na Dyli ostala v rokah zaveznikov samo še krajnika Namur in Anversa.

Churchill v Parizu

LONDON, 18. maja. Havas. Ministrski predsednik Winston Churchill je včera nenadoma priletel z letalom v Pariz, kjer se je sešel s člani francoske vlade in z njimi konferiral o nastalem položaju na bojišču in o ukrepih, ki so postali nujno potrebni. Nato se je sešel tudi z vojaškimi strokovnjaki. Churchill se je po teh razgovorih takoj vrnil v London. Njegov prihod v Pariz je vzbudil zadovoljstvo in upanje v uspešne protiakcije zaveznikov.

Izgon tučev iz Romunije

BUKAREŠTA, 18. maja. Rador. Notranje ministrstvo je izdalo odlok, da morajo vsi tujci, ki so dobili po 1. septembru zaposlitev, za katero nimajo pravice, zapustiti Romunijo do 30. t. m. Kdor se ne bo pokoril odredbam, bo interniran.

LONDON: POLOŽAJ JE KRITIČEN A NE OBUPEN

LONDON, 18. maja. Reuter. V Londonu vlada resno toda odločno razpoloženje. Položaj presoja kot kritičen, nikakor pa ne kot obupen. Nemška taktika se poslužuje širjenja alarmantnih novic tako glede zavzetja važnih krajev, kakor glede zatrevanih paničnih ukrepov zaveznikov samo, da bi med zavezniško prebivalstvo zasejala poplaha dezorganizacijo in nered, kar bi sovražno letalstvo potem izrabilo. Tudi poročila o baje nekem novem orožju, ki jih širi nemški radio, so različna. Tako zatrjujejo, da imajo Nemci novo strelivo na stisnjen zrak, ogromne nepremagljive tanke, ki bljuvajo ogenj itd. Na vse to imajo v Londonu odgovor: Neresnično.

NOBENIH LADIJ SKOZI DARDANELE

CARIGRAD, 18. maja. Stefani. Turška vlada je sklenila, da ne bo pod nobenim pogojem pustila skozi Dardanele bojnih ladij nobene države.

KATASTROFA POTNIŠKEGA LETALA

MADRID, 18. maja. DMB. Letalo, ki vozi med Rimom in Madridom se je kmalu po startu zrušilo na zemljo. Osem potnikov in posadka letala je mrtva. — Vzrok nesreče ni znan.

SKUPNO FINANCIRANJE VOJSKE

PARIZ, 18. maja. Med vladami Francije in Belgije ter Velike Britanije in Belgije sta bila sklenjena včeraj finančna sporazuma, ki omogočata skupno financiranje vojne akcije do konca vojne.

NOV UKREP ŠVICE PROTI TUJCEM

BERN, 18. maja. Havas. Švicarska vlada je predložila nove odredbe za nastop proti nezazelenim tučcem.

PROTI DELOVANJU V OZADJU

PARIZ, 18. maja. Havas. Vlada je davi izdala dekret s katerim se ustanavlja obramba proti sovražnikovemu delovanju v ozadju. V to obrambno organizacijo imajo pristop vsi vojaške službe oproščeni Francozi od 16. leta dalje.

MAGNETIČNE MINE V AFRIKI

CAPE TOWN, 18. maja. Reuter. Morariške oblasti so pred luko odkrile polje magnetičnih min. Dali so jih nemodoma odstraniti.

GESTA LORDA NUFFIELDA

LONDON, 18. maja. Reuter. Znani angleški milijarder lord Nuffield je stavil vladi na razpolago vse svoje letalske tvornice. To je objavil včeraj novi minister za letalstvo proizvodnjnj lord Beaverbrook.

ŠVEDSKA—RUSIJA

STOCKHOLM, 18. maja. Havas. Vodja švedske trgovinske delegacije se je z letalom vrnil iz Stockholma v Moskvo.

OMEJITEV OBSEGA LISTOV V TURČIJI

CARIGRAD, 18. maja. DNB. Ministrski svet je sklenil, da se morajo listi omejiti na 6 do 8 strani dnevno. Izjema je le službeni list.

Sredozemlje v vrtincu evropske politike

Položaj Apeninskega polotoka — Navezanost Italije na neoviran pomorski promet

Kritično motreč evropsko celino skozi prizmo velikega spopada treh velesil postaja Sredozemlje najobčutljivejša točka evropske politike. Vanj meji cela vrsta držav, v njem se križajo interesi petih velesil. Francija, Anglija in Italija so tu neposredno prizadete. Nemčiji in Rusiji spet ni vseeno, kako se utegnejo razvijati dogodki na jugovzhodu Evrope, ki je pomaknjen daleč v vzhodne vode sredozemskega bazena.

Sredozemsko morje je bilo že v davni veliki jezero, ki je spajalo narode k najživahnemu trgovinskemu prometu. Menjalo je v stoletjih najrazličnejše gospodarje ter videlo pomorske bitke. Po svoji legi med tremi kopninami Starega sveta je bilo to morje vedno most med najrazličnejšimi narodi, rasami in kulturami. Feničani, Grki, Rimljani, Saraceni, Turki, Benečani in Genovežani so menjavali svojo pomorsko prevlado v tem bazenu, ki je po odkritju Amerike izgubil precej na pomenu. Ko je pa bil prekopan Sueški kanal, se je vrednost Sredozemlja dvignila znova na visoko stopnjo. Ob veliki morski magistrali na vzhod so nastajala oporišča, ki si jih je utegnila posebno Velika Britanija postaviti v zagotovilo varnosti vezi matične zemlje s prostranim imperijem.

V sedanji napetosti na Sredozemlju trdi italijanski in njemu naklonjeni tisk, da pripada Rimu izključna oblast nad tem morjem. Tu je življenjski prostor Italije, nobena druga država da ne more imeti v Sredozemlju večjih interesov kakor rimski imperij. Italijanski narod da je največji sredozemski narod, Italija daleč bolj prenaseljena kakor druge države na obalah bazena. Medtem ko ima Francija ob Sredozemskem morju 1333 km svoje obale, meri italijanska obala celih 7989 kilometrov. Od tod velika važnost lege Apeninskega polotoka na morju, pa tudi lahko ranljiva obalna linija Italije na dolgem primorju, ki mora v primeru vojne vezati velike pomorske obrambne sile nase.

Italija je življenjsko navezana na pomorski promet preko Sredozemlja. Samo l. 1938. je bilo na pr. uvoženo preko morja v Italijo 20 milijonov ton blaga, to se pravi, štirikrat več, kakor je znašal uvoz po železnici in drugih prometnih sredstvih. Od 20 milijonov ton pomorskega prometa je prišlo preko Gibraltarja 14.900.000 ton blaga, preko Sueza 1 milijon 500 tisoč, skozi Dardanele 900.000 ton. Ako se tedaj v primeru vojne zapro Italiji omenjene tri morske ožine, je odre zana od življenjskega dotoka najpotrebnejših živil in surovin.

Ko se je svoj čas povečala Italija, je angleški državnik Palmerston pozdravil to dejstvo. Poudaril pa je, da se je s povečanjem obalne meje nove države stopnjevala tudi njena ranljivost. Še l. 1921. je angleški politik Balfour dejal, da Italija res ni otok, toda jo lahko smatramo kot takšno. Sumil je, da bi se mogla vzdržati, prehraniti sama, če bi proti njej bila izvedena blokada. Sedanja Italija oporeka Balfourjevimi trditvam, češ, da se ji je posrečilo dvigniti gospodarsko avtarkijo in da ni več toliko navezana na tujino.

Naravno je, da je težko vskladiti italijanske in angleške interese na Sredozemskem morju, ker jih vsaka država presoja z vidika lastnega koristoljublja. Po primerjavi vojnih sil v primeru spopada pa je treba omeniti, da so združene sredozemske angleško-francoske pomorske sile daleč močnejše od italijanskih. Angliji nasproten tisk pa poudarja podmorniško premoč Italije ter veliko udarnost njenega letalstva. Italija ima doslej nad 100 podmornic, katerih mnoge se potopijo lahko 100 m v globino, kar je velikega pomena v prozorni gladini Sredozemskega morja. Še letos bosta italijansko vojno mornarico pomnožili dve križarki po 24 tisoč ton, sedem križark po 10.000 ton, dvanajst križark po 5 do 8 tisoč ton ter več manjših edinic. Italijanske križarke imajo sicer manjšo topniško udarnost, zato pa veliko hitrost.

Pomen zračnega orožja je v razmeroma majhnem, raztegnjenem morju kakor je Sredozemsko, zelo velik. Letalska bomba, ki tehta 200 kg, je že tako močna, kakor 500 kg težka granata. Pot od Gibraltarja do Sueza je dolga 3600 km. Kdor vlada sredini morja, lahko s letali mnogo ograža ladje, ki potrebujejo za to pot 25 ur.

Torej Italija ima zase mnogo prednosti, pa tudi velik riziko. Anglija ji lahko zapre izhode in šele, če bi uspela Italija, onemogočiti zaveznike na teh treh morskih ožinah, bi bil položaj v Sredozemlju naenkrat drugačen. Malta je bila še do nedavnega trn v peti Italijanom, danes jo je laže obvladati, kakor z njo vladati. Letala dospejo sem iz Sirakuze v 20 minutah, iz Tripolisa v dveh urah. Nasprotno pa lahko postane Dodekanes kmalu žrtev zaveznikiških operacij iz Grčije, Turčije in Cipra. Iz Aleksandrije do Rhodosa je 600, s Cipra pa 550 km poleta, kar pomeni dobro uro manevriranja z bojnim letalom.

Strokovnjaki celo v Italiji ne pozabljajo na dejstvo, da lahko postanejo daleč od matere zemlje raztresene italijanske kolonije žrtev nasprotnih operacij. Francoska obala, Korzika in Tunis so tudi blizu Italije. S teh točk se lahko vlada velikemu delu Sredozemskega morja. Seveda če bi imela Italija Korziko zase, bi bil položaj zanjo neprimerno okrepljen.

Strokovnjaki celo v Italiji ne pozabljajo na dejstvo, da lahko postanejo daleč od matere zemlje raztresene italijanske kolonije žrtev nasprotnih operacij. Fran-

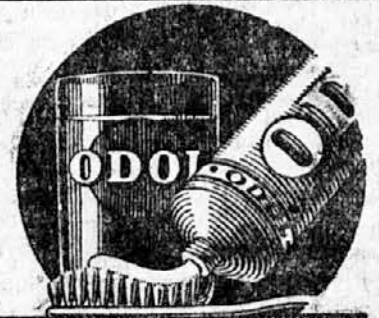
coska obala, Korzika in Tunis so tudi blizu Italije. S teh točk se lahko vlada velikemu delu Sredozemskega morja. Seveda če bi imela Italija Korziko zase, bi bil položaj zanjo neprimerno okrepljen.

Ni pretirano soditi, da bi se v primeru spopada v Sredozemlju razvila najbolj krvava drama v zgodovini pomorskih bitk med imperiji. Zmagovalec v teh bitkah bi si zagotovil popolno prevlado nad bazenom za dolga desetletja. -INE

Ne pozabi naročnine!

Vsi občudujejo lepe zobe

če so pravilno negovani. Najsigurnejša pot do zdravih, biserno belih zob je nega z zobno kremo ODOL. Uporabljajte za čiščenje zob vsak dan zobno kremo ODOL.

ODOL

Schlieffen: „Postavite mi samo močno desno krilo...“

Sedanja ofenziva Nemcev poteka po preišljenem strateškem načrtu pred l. 1914

Znano je, da so Nemci pripravili načrt svojega vdora v Holandsko in Belgijo po strateškem osnutku generala von Eppa. Nadaljnje operacije, ki so imele namen v čim naglejšem pohodu obiti belgijske utrdbe in Maginotovo črto ob Renu, so se pa izvedle po starem načrtu generala von Schlieffena.

Kdo je bil von Schlieffen? Alfred grof von Schlieffen je vstopil kot prostovoljec pri I. gardnem ulanskem polku. Kmalu se je posvetil znanstvenim vojaškim studijam. Po absolviranju vojni akademiji je bival dalje časa kot vojaški ataše Nemčije v Parizu. V bojih proti Avstriji in Franciji je sodeloval le kratek čas. Neobičajen strateški instinkt mu je že zgodaj odprl pota v nemški generalni štab.

Poslej je šla njegova kariera naglo navzgor. L. 1906 je bil že kot feldmaršal na čelu nemškega poveljstva. Tradicije starega maršala Moltkeja je razvijal dalje v povsem novem duhu in se posebno izkazal s svojim velikopoteznim načrtom vdora v Belgijo 1914. Če bi se tedaj držali Nemci njegovih strateških zasnov, bi se bila vojna končala mnogo prej z vse drugačnim izidom, kakor se je bila kasneje.

General von Schlieffen si je zamislil glavni sunek nemške udarne sile v Belgijo in dalje preko belgijsko-francoske meje

k Parizu. Na levem krilu fronte, od Svico do luksemburške meje, je zato nameraval razpostaviti le tri slabše dopolnjene armije, ki bi naj imele nalogo, držati eventualni izpad iz francoskih trdnjav. Glavno silo nemške vojske, štiri zelo močno sestavljene nemške armije pa je postavil od od luksemburške do holandske meje, kjer bi naj v kratkem pasu belgijske vzhodne meje udarile z vso silo v notranjost.

V prvih dneh vojne se je že zdelo, da bodo Nemci upoštevali ta načrt izkušnega stratega, toda general von Moltke, sin slavnega maršala je pregovoril generalni štab in nemškega prestolonaslednika, da so se odločili za njegov ofenzivni načrt. Moltkeju ni hotelo iti v glavo, da bi bila pred francoskimi utrdbami razpostavljena šibka nemška vojska, zato je dosegel, da so glavne nemške sile prestavili na levi, južni del fronte. To se je kasneje bridko maščevalo. Stari von Schlieffen se je užaljen umaknil in še na smrtni postelji je v nezavesti vzkliknil: „Postavite mi samo močno desno krilo...“

Kako je bilo pozneje, je znano. Nemški generalni štab je sledil Moltkejevemu nasvetu. Velikanske nemške armije so zapovrstjo izkpravale pred močnim trdnjavskega zidovjem na vzhodu Francije. Mogočni, slavni Verdun sploh niso mogli prisiliti

k predaji in divizije za divizijo so šle v pogubo. Kmalu se je pokazala velika strateška pogreška, da niso sledili načrtu von Schlieffena, ki je hotel preko Flandrije obiti vse francoske utrdbe in z velikimi obkoljevalnimi kleščami prisiliti Pariz k predaji, s tem pa bi seveda prišel tudi za hrbet vzhodni francoski front, ki bi se morala v naglem maršu umakniti iz trdnjavskega pasu.

Zdaj se jasno vidi, da je Hitlerjev generalni štab segel po onem načrtu, zaradi katerega je bila Nemčija 1914—18 izgubila vojno. Glavne nemške sile so bile vržene na Holandsko in Belgijo, orjaški sunek premočnih divizij pritiska vzdolž belgijskih utrdb v Francijo. Ako bi se Nemcem posrečil predor severovzhodne francoske meje ter zariniti klin proti Parizu, računajo njih generali z najumnim umikom Francozov iz močno utrjene Maginotove črte na vzhodu. Odločilna bitka naj bi se potem bila nekje v osrednji Franciji, kjer bi bilo brez trdnjavske oslombe laže poriniti orožje.

Francozom je strategija von Schlieffena vedno predobro znana, od tod njih orjaški odpor in pogubi, s katerim so se vrgle Gamelinove vojske v ogenj proti nasprotniku.

Tanki — oklopni vitezi moderne vojne

Štrašno orožje, ki z vso silovitostjo posega v gigantske boje na zahodu

Sedanji predsednik angleške vlade in star borec iz vojnega kabineta v l. 1914—1918, Winston Churchill piše v svojih spominih, koliko bojev je bilo treba, da je generalni štab ustregel želji mornariškega ministrstva in poizkusil na kopnem z novim udarnim strojem — tankom. Angleška kopna vojska se je pač v stilu angleškega konservativizma krčevito branila novega bojnega sredstva. Ni hotela niti slišati o njegovih uvedbi v vojsko, dokler ni bila po svojih izračunih možnih v ofenzivah v Flandriji primorana poseči po njem.

Že prvi poizkusi na zahodnem bojišču so pokazali, da je tank izredno uporabno udarno sredstvo. Vojska je zahtevala vsak dan čim več takšnih plazečih se pošasti, ki so pred seboj rušile vse ovire, za njimi pa je napredovala pehota brez večjih izgub. Ob koncu vojne je imela antanta nekaj nad 400 tankov in to število je zadostovalo za pred nemško fronto.

Po vojni so vse države uvideli velik pomen novega bojnega orožja. Na tisoče in tisoče je zdaj teh pošasti v zavezniki in nemški vojski. Z njo so Nemci pregazili Poljsko, s tanki predirali po Norveškem in Ho-

landskem, z njimi poizkušajo zdaj v orjaških naporih vdreti skozi utrdbe Belgije in Francije k zmagi. Zavezniki seveda jim postavljajo isto orožje nasproti, peklenški trušč in hrup se družijo s brnenjem letalskih motorjev in gmenjem topov vseh kalibrov. Moderna vojna med približno enako oboroženimi silami postaja pravi peklo človeštva.

Tank se plazi po zemlji kakor gosena. Igraje prelazi preko dolin in višin ter mu celo strmine 45 do 50 stopinj ne delajo zaprek. Njegov motor razvija 250 in več konjskih sil, ki omogočajo, da se železna pošast premika 50 do 60 km na uro. Ves voz je zavarovan z oklopnimi ploščami od 8 do 15 milimetrov, tehta 8 do 15, pa tudi 70 ton! Visok je 2 m, dolg 5 m, novejši so mnogo večji in daljši. Goseničja podlaga, ki omogoča srednjemu tanku gibanje, je široka 40 centimetrov, zato se silna teža ne pogreza niti na mehkih tleh. Tehnika je opremila tanke tudi s kolesi, tako da lahko vozi na trdih cestah s hitrostjo 120 km na uro.

Novost so plavajoči tanki, ki so se izkazali izvrstno pri navalu preko holandskega poplavnega ozemlja. Nič ni tanku na poti, drevesa, plotove, najkrepkejša žična ovira z lah-

koto prodro ter lezejo preko kotanj, gričev, rek in potokov.

Glavna naloga tankov je, pri napadu odstraniti vse ovire, da v zaščiti njih jeklenih teles lahko napreduje za njimi pehota. Vse krogle iz pušk in strojníc jim pridejo težko do živoga. Zdaj so brzostrelni francoski poljski 75 mm topovi pokazali svojo nadmoč nad nemškimi tanki, ki se bodo morali opremiti z močnejšimi oklepi proti udarnosti iznajdljivih francoskih topničarjev.

V večji množini so prvič posegli tanki v boj v bitki pri Cambraiju, ko je bilo na majhnem odseku fronte osredotočenih 370 angleških tankov. Toda, kaj je to proti sedanjim spopadom, ko se bije za zmago na enem delu fronte po 3000 tankov najrazličnejše velikosti!

Tanki sami seveda ne odločajo zmage, če ni za njimi hrabre pehote, ki bi poseda in branila pridobljeno ozemlje. Po večini imajo tanki posadko od 1 do 3 mož, so pa tudi velikani z 12, francoski 70tonski tanki pa imajo prostora za 20 mož, dva poljska topova in 12 strojníc. Tak velikan je dolg nad 10 metrov, vse njegove odprtine se dajo tesno zapreti, da ne prepuščajo ne zraka ne vode. Namesto okenc so naglo vrteče se odprtine z gostimi špranjami, ki omogočajo brez nevarnosti za oko pregled pokrajine.

Važnost tankov se razvija približno že iz tega: v prvih bitkah, ko zavezniki še niso uporabljali tankov, so v ofenzivi ob Sommi izgubili Angleži 8200 mož na vsako kvadratno miljo osvojenega ozemlja. V bojih enakega obsega, ko so 1918 imeli zavezniki že tanke, so za osvojitve iste ploščine izgubili Angleži le 89 mož! Ista slika se pokaže pri uporabi topovske municije. V tretji bitki pri Ypresu so Angleži izstrelili okoli štiri milijone granat, za bitko pri Cambraiju, kjer so drli spredaj tanki, je topništvo uporabilo v bojih enakega obsega le 300.000 granat. Angleži so izračunali, da bi lahko za denar, uporabljen za granate pri Ypresu, izdelali 17.000 tankov. Znano je tudi, da je pri Amiensu predrla nemško fronto 400 tankov potem, ko sta se zavezniki artillerija in pehota zaman trudili doseči uspeh.

Izjava po povratku iz Moskve

»Politika« prinaša razgovor novinarjev s posameznimi delegati, ki so vodili trgovinska pogajanja v Moskvi. Na vprašanja je dr. Gjorgjević dejal, da »se je vrnila delegacija zadovoljna iz Moskve. Javnost je lahko zadovoljna, ker zadovoljstvo, ki se zdaj občuti, ni brez osnove. Vrnili smo se z mnogo optimizma. Tam je dobro razpoloženje za nas. Bili smo dobro sprejeti, imeli so nas za več kakor goste. V ostalem, lahko razumete, dvajset in več let so bile popolnoma prekinjene zveze med nami. Pogajanja smo vodili v ruskem in srbskem jeziku. Tudi pogodba je pripravljena le v teh dveh je-

zikih.« Dr. Rudolf Bičanić je zastopnikom tiska poudaril: »Vse je dobro, vsi smo lahko zadovoljni. Pogajanja so potekala gladko, brez težkoč, kakor morda nobena druga pogajanja na svetu. V Moskvi imajo mnogo simpatij za nas. Vedo za Jugoslavijo, pa tudi za Hrvate. Dobro poznajo naše probleme. Dodati je treba še izredno uslužnost in razumevanje za naše potrebe. Z eno besedo, imamo razloge, da smo lahko optimisti in res zadovoljni.« — Delegati so včeraj izročili svoje referate predsedniku vlade Cvetkoviću in trgovinskemu ministru.

Preorientacija ameriškega javnega mnenja

Okrepljen položaj predsednika Roosevelta — Taktika izolacionistov

Z bliskovitim razvojem dogodkov zadnjih 40 dni, ko se je zgrnila vojna kar nad pet novih držav, ki po svojem zemljepisnem položaju tvorijo zvezo med starim in novim kontinentom, se z vedno večjo silo vsiljuje vprašanje, kaj bo storila Amerika.

Vdor na Dansko in Skandinavijo predstavlja ne le prvo novo fazo v sedanji vojni, ampak tudi prvo novo fazo v naziranju Amerike o vojni sploh. Doba optimistične samoprevare je minila.

Prezident Roosevelt je 15. aprila izjavil: »Danes se ne moremo nič več zibati v prijetnih sanjah o naši nedotakljivi varnosti. Nasprotno, zopet se izživljajo stare sanje o svetovnih imperijah. Čujemo o rasah, ki so baje poklicane, da gospodujejo svetu, da drugim vsiljujejo svoj način gledanja na svet. Vidimo, kako se uveljavljajo novi gospodarski sistemi, ki so spretno prirojeni v to, da neomejene predele sveta tudi politično zasuznjajo.«

Da se je odločil prezident k nedvoumni izjavi v tako delikatni stvari, je za pravilno presojanje razvoja dogodkov v USA, zelo značilno. Še pred meseci bi bila takšna ali podobna izjava lahko omajala njegov položaj. Po ameriški ustavi je namreč prezidentu dovoljeno zavzeti k dogodkom izven zahodne poloble popolnoma nadstrankarsko stališče. Sedaj je ta izjava neposredno pred volivno borbo in spriči strogih določil nevtiraliteta nega zakona znak, kaj danes že vse ameriško javno mnenje prenese in kako daleč si že prezident v uravnavanju politike upa.

Temu so vzrok razni pojavi. Celo izolacionisti so zamerili Berlinu, ko je objavil belo knjigo o indiskretnosti Rooseveltovih diplomatov, češ, da so se preveč izpostavili za Poljsko. To »dajanje lekcije« iz izolacionisti smatrali kot nedopustno vmešavanje v ameriške notranje zadeve. Razen tega so izolacionisti zagrešili še eno nerodnost s tem, da so skušali valiti krivdo za nemški vdor v Skandinavijo na zaveznike, češ, zakaj pa so šli polagati mine. Nemška uradna razlaga, ki se sicer vedno rada poslužuje argumentov izolacionistov, je pa kot vzrok nemške zasedbe navedla vse kaj drugega. Različnost obeh razlag seveda ameriškega javnemu mnenju ni ušla, izolacionisti so utrpeli nov moralni poraz.

Dočim so izolacionisti valili krivdo za vdor v Skandinavijo na obe vojujoči se stranki in je s tem njihovo razlogovanje ustrezalo določilom nevtiraliteta zakona, ki se ne zveni za razliko med napadalcem in napadenim žrtvijo, je ameriška vlada (t. j. Roosevelt) oprezno tipala, kako to razliko vendarle praktično poudariti, ne da bi zato prišla navzkriž z določili nevtiraliteta zakona. In je našla izhod. Strogih določil tega zakona ji ni bilo treba uveljaviti, s čimer bi bila prizadeta edinole napadena Norveška, ker bi si morala sama na svojih ladjah iskati potrebno blago v daljni Ameriki in tvegati torpediranje svojih ladij. To pa zato ne, ker je Nemčija vendar sama trdila da z Norveško ni v vojni, niti ni to trdila Norveška. Nasprotno Nemčija je trdila, da hoče Norveško samo zaščititi. Norveška pa je zaveznike vendar samo zaprosila pomoč proti tej zaščiti...

Zato je prezident neposredno po napadu, dne 9. aprila prevedno govoril le o »možnostih«, ki nastopajo iz novega položaja. Finančno ministrstvo (t. j. zopet Roosevelt) je bilo v svojih ukrepih že nedvoumnejše. V 48 urah je blokiralo vsa danska in norveška dobroimetja v USA, »da očuva morebitne interese in pravice ameriških državljanov do le-teh«. V resnici pa seveda zato, da ti fondni ne bi prišli v roke nasprotniku.

Toda, kakor že naznačeno, se je Roosevelt že 7 dni nato smatral že za dovolj trdnega, da poda gornjo nedvoumno izjavo in je dodal, ne da bi sploh čakal na privolitev kongresa: »Nasilje in vojaška agresija proti

malim državam sta zopet enkrat na pohodu. V tem primeru gre za Dansko in Norveško. S tem je Roosevelt čisto jasno označil napadca. To je že storil v primeru Finske. Pač pa si tako daleč nikakor še ni upal v primeru napada na Poljsko.

Tak moralni prerod ameriškega javnega mnenja je imela za posledico zasedba Skandinavije, še bolj pa dejstvo, da je Grenland danska kolonija. Vodja izolacionistov senator Hamilton Fish je dejal: »Ni nikake nevarnosti za Grenland ali Island tako dolgo, dokler je na razpolago močna angleška mornarica, ki ima oblast nad morji.« S tem pa je vodja izolacionistov indirektno izrekel, da je angleška mornarica čuvarica Monroeve doktrine.

Glavna moč izolacionistov je v Srednji Ameriki. A prav tu živi 3 in pol milijona Skandinavcev. Število Američanov, ki so v direktnih krvnih zvezah z zavezniki, predstavlja 12% prebivalstva USA.

Najnovejši vdor v Holandijo, Belgijo in Luksemburg je seveda bistveno oslabil izolacioniste. Zlasti spremljajoče okolnosti, ki so enake, kakor v Skandinaviji ter dramatični razvoj bitk zadnjih dni.

Ali pa more vse to pokolebati splošni princip Američanov, da ne vstopijo v vojno? Vsako vplivanje v tem smislu, posebno še iz inozemstva, bi v bližnji volivni kampanji služilo le nasprotnikom Roosevelta kot dobrodošlo orožje proti njemu. Zato bo tak psihološki moment za pripravljanje ameriškega javnega mnenja nastopil šele po volivni borbi. Za primer pa, da bi zaveznikom nepričakovano pretela katastrofa, bi se ameriška administracija poslužila zadnjega sredstva, kakorkoli bi se to upiralo vsakemu svobodoljubnemu Američanu: namreč: razpusta kongresa in senata, ter dekretiranje tretje izvolitve predsednika Roosevelta. Verjetno je tudi, da bi se Roosevelt poslužil protiučustavnega načina in bi skušal doseči ev. vstop USA v voj-

no v skladu s kongresom z istočasno odložitvijo volitev do konca vojne. Javno mnenje bi bilo sedaj nedvomno že zrelo tudi za to odločitev.

Izoliteve Roosevelta tretjice za prezidenta, je več kot gotova, posebno še, ko je odstopil njegov najnevarnejši protikandidat, Garner, ki je sklenil z Rooseveltom tkzv. »Washingtonski mir«, s čimer je vzpostavil edinstvo demokratske stranke, zdeli se daleč najmočnejše politične skupine USA.

Kritičnost dogodkov zadnjih dni je povzročila, da se je to pot zganil že celo sam kongres, ki je pooblastil Roosevelta, naj pošlje mirovni apel Italiji. Ogrorna važnost tega dejstva leži v tem, da je iniciativa izšla od kongresa samega, s čimer je prevzel kongres nase tudi moralno odgovornost za uspeh ali neuspeh Rooseveltove nenadne misije. Ako Rooseveltov apel naleti na gluha ušesa, bo kongres odvezan vsakega nadaljnega ozira na izolacionistično smer politike. Kongres se bo v tem primeru postavil na Rooseveltovo stališče, ako bi smatral ta za potrebno, da naj Amerika intervenira v evropski vojni.

Po »Daily Telegraphu« Odon Šorli

Holandska javnost: „Singapur brani naše kolonije“

Predaja Holandske je čez noč sprožila vprašanje njenih bogatih kolonij na jugu Azije. Holandska Indija obstaja iz več otokov. Glavni med njimi je Java, ki meri 126 km² ter šteje nad 42 milijonov duš. Niti 200.000 ni belcev med njimi, Kitajcev je blizu milijon. Java je najgostejše naseljena agrarna zemlja na svetu, prebivalstvo živi bedno, ker se stalno množi na tesnem prostoru. Prilike glede prosvete, sodstva in higijene so pa tu mnogo boljše kakor v drugih kolonijah.

Drugi veliki otok Holandske Indije je Sumatra s 433.000 km² in 8,5 milijona ljudi. Nda 500.000 je Kitajcev, ko-maj 30.000 Evropejcev. Borneo šteje 2 milijona duš, Celebes 4 milijone prebivalcev. Najzanimivejši med otoki je Bali, kjer biva po 117 ljudi na 1 km². Tu je središče azijskega turizma. Otok Timor, ki je sam dvakrat večji od Holandske v Evropi, šteje 1,7 milijona duš. Moluški otoki merijo skupaj skoro pol milijona km², na katerih biva nekaj nad 500.000 ljudi. Skupno šteje Holandska Indija 61 milijonov prebivalcev, med te-

mi 1,5 milijona Kitajcev in 250.000 belcev.

Politično se holandske kolonije ločijo tako, da so nekatere pod direktno upravo centralne vlade, druge indirektno. Obstaja 77 avtonomnih domačinskih področij, ki imajo nekatera lastne kneze in sultane. Holandsko Indijo, ki je že nad 30 let last holandske kraljevske krone, upravlja guverner s svetom odličnikov.

Kolonije imajo srednje šole, kjer se predava v domačem ali holandskem jeziku. Na vseučilišču v Bataviji je bilo lani 8000 slušateljev. Nižje in višje šole obiskuje 1.800.000 domačinov.

Glavno bogastvo kolonij je v petroleju, ki ga izvažajo 7 milijonov ton na leto. Predelujejo ga v lastnih rafinerijah. Važnost petroleja iz teh kolonij je tem večja, ker ga razen v Burmi, drugod na jugu Azije ni dobiti v količinah, ki bi se izplačale izkoriščati ga. Od tod tudi velik interes Japonske za Holandsko Indijo in USA so vrgle pazljivo oko na te otoke, da jih zavarujejo pred eventualno lakom-

nostjo Tokia. Kolonije dajejo tudi precej premoga in boksita. Glavni proizvod je pa riž (milijon ton na leto), sladkor, kava (do 2 milijona vreč letno), čaj, dišave, tobak, kavčuk itd.

Holandska ima izven kolonij na jugu Azije še nekaj posesti v Polineziji. Zahodni Indiji (Antilih) ter v Guiniji. V zadnji so velike rafinerije za bencin. Glavna kolonialna vojska je pa v Vzhodni Indiji, kjer je tudi obvezna vojaška služba za one Evropejce, ki so holandski državljani. V primeru vojne lahko mobilizirajo 100.000 mož. Vojna mornarica v kolonialnih vodah razpolaga z edinicami 30 tisoč ton. So to tri nove oklopnice, štiri rušilci, 13 podmornic in manjše edince.

Holandska vlada je že pred leti stavila svoje kolonije pod indirektno zaščito Anglije. »Singapur brani naše kolonije!« so pisali holandski listi še nedavno. Skominne Japoncev, ki jih je posebno jasno poudaril zunanji minister Arita, pa bodo znale preprečiti tudi USA s svojo močno mornarico.

Rudolf Golouh o svoji „Chrysalidi“

K NOCOJŠNJI KRSTNI PREDSTAVI V MARIBORSKI DRAMI

Kot četrta prireditelj letošnjega III. Umetnostnega tedna bo drevi v našem gledališču prvič uprizorjena Golouhova najnovejša komedija »Chrysalida«. Ker je že stara navada, da povprašamo ob takih prilikah avtorja o njegovem delu, sem stopil tudi k prijatelju Golouhu z vprašanjem: »Kaj pomeni naslov komedije (ali parabele, kot jo sam imenuje) in kaj je njeno bistvo? Na to vprašanje mi je dejal:

»Igra se vrši v sedemnajstem stoletju na dvoru starega kralja, ki je gradil svojo moč in slavo na sili, pa si želi spet miru, sreče in mladostnih sanj, ker le sen je močnejši od krute stvarnosti, ne-

premagljiv in večni. Zato povabi na svoj dvor iluzionista, da mu pričara sanje in čare davne mladosti, ko je še občudoval lepoto krožečih zvezd, cvetočega polja in pisanega metulja. Iluzionist mu nato prikaže zmotno pot njegovega življenja, mu pričara sence mladosti in odigra najvišjo iluzijo: vrne mu Chrysalido njegove mladosti, vrne prozornega metulja, ki se je, ko je kralj šel svojo zmotno pot sile in stvarnosti, zagrnil v svoje bleščeče peroti, a ga je iluzionist, kot njegov večni skrbnik, otel, da ga ta čas čuva in vrne nato kralju, kateremu razklete znova svoje svetle peroti. Chrysalida (iz grščine Chryseios — me-

tuľj zametku) utelesuje večno, neminljivo lepoto, neporušljivo moč čarobne iluzije, netiteljice vseh najplemenitejših človeških stremljenj in zasnov. Rodi se vedno znova iz svojega zapredka, da zopet zasije človeku in ga vodi preko vseh trenutnih zablod in zmot v nove, še višje dalje.

Vse to je nekaj magično simboličnega, kakor se mi zdi. Za zunanjim dogajanjem se skriva globlja misel. **Posebno me zanima vloga iluzionista, potem vseh ostalih nastopajočih. Ali mi ne bi hotel povedati o njih nekaj več?**

»Iluzionistova pojava je v tej igri skrivnostna le toliko, kolikor je skrivnostna neizčrpna ustvarjajoča moč človeka, v kolikor je skrivnostna moč iluzije, ki nas edina neprestano dviga iznad ubljajoče stvarnosti, da moremo sanjati, ustvarjati, stremeti. Iluzionist ni sam, z njim žive sence preteklosti, najvišji liki človeškega uma, ki jih oživi, da prikaže kralju nesmrtnost njihovih postav, iz iluzije rojenih, od iluzije gnanih dalje. So tu junaki davne komedije mask, Harlekin, Pantalón, Kolombina, je tu dvorni Burkež, sta tu dr. Faust in don Kišot, in je tu iluzionistov tekmeč Mefisto. Oba rešujeta kralja Iluzionist s čarom svojih ukazov, Mefisto z močjo strasti in opoja, z razvratnim Salomninim plesom. Vse te sence, izgleda, je obudila magična iluzionistova palica, naposled se pa izkaže, da te sence vobče niso sence, da so živi ljudje, ki jim je »Chrysalida« najvišji cilj in ljubezen in da je bil ves ta čarobni večer odigran človeku — kralju, da ga opomni na večeru njegovega življenja, ko že lega mrak na njegovo dušo, da že trobijo daleč nekje fanfare novo budnico, da bo kmalu tudi kralj, kot nemirni Harlekin pri svoji Kolombini, našel spet svojo srečo in mir pri svoji Chrysalidi, ki razprostre znova kot svetel metulj svoje bleščeče peroti.

Kaj se ti zdi še potrebno povedati o tej skrivnosti »Chrysalidi«? Veš, da me zanima, pa tudi občinstvo bi rado vedelo čim več.

»Kako enostavno iluzionist razvzloča ves ta problem in vrne kralju Chrysalido

„Časopis za zgodovino in narodopisje“

IZŠLA JE 3.—4. ŠTEVILKA 34. LETNIKA PREPOTREBNEGA ZNANSTVENE-GA GLASILA Z BOGATO VSEBINO

Razprave začenja to pot prispevek Boga Grafenauerja o »Poteku vseslovenskega kmečkega upora l. 1515 na Spodnjem Štajerskem«, ki je važno dopolnilo k dosedanjemu poznavanju boja za staro pravdo na slovenskih tleh. Na podlagi novih virov razkriva posebno vlogo, ki jo je imelo plemstvo s Herbersteini na čelu. A. Pirjevec je v članku »Homileti Slovenskega Prijatelja« razčlenil programsko vlogo in sotrudnike Einspielerjevega časopisa za Solo in dom, ki je sredi minilega stoletja oral slovensko duhovno ledino v Celovcu. Za poznavanje slovenske zemlje, njenih tipičnih domačij, je prispevek Matije Maučeca »Podstenj in priklet v prekmurski hiši« tehten prikaz studije, kako si je naš človek umel ustvariti dom, ki bi naj bil po krajevni legi in vremenskih okoliščinah najprikladnejše bivališče za človeka in njega gospodarske potrebe. Razpravo pojasnjuje vrsta tlorisov ter v sklepu knjige dodana priloga 18 zgovornih posnetkov prekmurskih domačij. Narodopisno poučen je članek Fr. Kotnika, ki pojasnjuje, kako je prišlo na Koroškem do narodnega izraza kolacija, postne jedi, ki so jo v srednjem veku uživali menihi v postnih dneh pred branjem, po vesperi.

Izvestja prinašajo na prvem mestu poročilo o »Novi predzgodovinski postojanki na

Pobrezju pri Mariboru«. Naš neumorni raziskovalec narodne preteklosti v vsakem pogledu, geograf in banovinski arhivar Franjo Baš je to pot odkril svetu plano grobišče z žarami iz prehoda bronaste v halstatsko dobo. Na desni obali Drave pri Pobrezju, med Brezjami, in Logi ob Dravi so izsledili 59 do 89 cm pod površjem na planem groblju vrsto starih grobov in razrušenih grobišč. Enajst posnetkov v prilogi prikazuje značilnosti prastare keramike vrčev in drugih posod, s katerimi se je obogatil naš muzej. Razprava, ki jo dopolnjuje nazorna skica najdišča, ki je ena izmed onih važnih dokumentov studija naše preteklosti, ki je obogatila gradivo poznavanja slovenske zemlje in njene davne preteklosti skozi kritično prizmo razsoje domačega znanstvenika. Naslednji članek tvori ing. arh. Marijana Mušiča studija o »Gradivu iz dobe romantike in gotike v mariborski stolnici«, ki se s posebnim ozrom nanaša na renoviranje mariborske stolne cerkve. Aksometrija notranjstvene stolnice ter prerez stene glavne ladje z odkritimi arhivoltami pojasnjujeta domačo arhitektonsko umetniško studijo. Dr. Fr. Ilešič je prispeval studio o »P. Bernardu, Mariborčanu in p. Fr. Wagnerju«, marljivi, požrtvovalni urednik Časopisa in direktor studijske knjižnice, Janko Glaser je pa objavil »Doslje

še neznano Slomškovo pesem«, ki obsega 15 devetvrstičnih kitic o sv. Alfonzu Liguoriju. Člančič J. A. G. o »Latinskem silogizmu kot slovenjgoriškem »testu za treznost« zaključuje Izvestja.

Na štirih straneh Bibliografije je prispevala dr. Melita Pivec-Stele »Stanje slovenske historične bibliografije«. Bogato kakor vselej je tudi to pot Slovestvo, kjer so Janko Glaser, Stanko Bunc, dr. Jos. Tomišek, J. Košar, Pavle Blaznik, F. Mesesnel, Bogomir Stupan, Franjo Baš, J. Glonar, H. Weiss, J. Kontler, A. D., J. Mravljak, dr. Andrej Veble, Marijan Mušič in Fr. Kotnik kritično prikazali najrazličnejša dela raznih avtorjev. Med Zaprski poročila Anton Smodi o »Gradivu za zgodovino ptujskih sodarjev«, Janko Glaser o »Slomškianki« in »Zgodovini mariborskega šolstva«, kjer dopolnjuje podatke A. Faganelija v »Večerniku« ter Fr. Baša zaključek Zapisov o »Sloveniji«. Društveni glasnik, Poročilo o Muzejskem društvu v Mariboru 1939, Banovinskem arhivu v Mariboru in Prekmurkem muzejskem društvu zaključujejo bogato zber letnika ČZN. Sledi imenik članov Zgodovinskega društva, ki pridoda, da si je ta naša prepotrebna ustanova pridobila priznanje po vseh krajih Slovenije, vendar smo mnenja, da je med nami še mnogo, mnogo rojakov, ki bi svojo zavestnost do naroda in domovine pokazali v še svetlejši meri, če bi pristopili kot člani k Zgodovinskemu društvu in tako podprli njega znanstveno glasilo, Časopis za zgodovino in narodopisje, ki je vzorno zrcalo ljubezni in dela za pravi duhovni in znanstveni obraz Slovenije.

Novice

Ves narod mora v borbo proti jetiki

Vse prizadevanje Protituberkulozne zveze v Ljubljani s pomočjo njenih 47 krajevnih protituberkuloznih edinic in 19 protituberkuloznih dispanzerjev v borbi za jetiko, ki ni le znanstveni problem, marveč tudi socialen in gospodarski, torej eminentno političen, ne bo moglo imeti pravega uspeha vse dotlej, dokler ne bo pripravljen prostor vsakemu jetičnemu v bolnišnici ali zdravilišču. Po preteklu desetih let delovanja Protituberkulozne zveze je postalo vprašanje danes tako aktualno in nujno, da mora biti v najkrajšem času povoljno rešeno. V to svrhu pa so nam predvsem in neobhodno potrebna izdatna denarna sredstva. In če je posvečala protituberkuloznemu pokretu svojo pažnjo doslej samo Protituberkulozna zveza s svojimi edinicami, z večjimi ali manjšimi podporami javnih ustanov in zasebne pobude, moramo sedaj skušati doseči svoj cilj s pomočjo vsega naroda brez izjeme. Velik in naporen je ta socialen boj. On zahteva nujen preobrat v javnem mnenju, potrebni so mu zlasti zavezniki, strnjeni v enotno fronto.

Le z dejanskim sodelovanjem vsega naroda moremo in moramo doseči ta cilj, ki je najvažnejšega pomena za zdravje našega naroda.

Zato si je izbrala Protituberkulozna zveza za letošnji protituberkulozni teden, ki se bo vršil v času od 19. do 25. maja, geslo »Noben jetični brez bolniške postelje«. Uresničitev tega gesla je odvisna od sklada, ki ga moramo ustanoviti. Brezbriznost in malodušnost moramo smatrati za najbolj nevarni sovražnici. Naša borba v znamenju dvojnega križa mora zajeti prav vse sloje. Naše geslo mora izzvati mobilizacijo vseh sil naroda. V zadnje gorsko naselje moramo zamesti svojo borbo, ves narod mora zanj v pohod ter si preko vseh naporov in morda tudi začetnih neuspehov skovati srečnejšo bodočnost. En duh, ena volja, ena želja — naj so nam preroštvo za našo zmago. Ne bojimo se malodušnežev s predsodki, češ da je v sedanjih težkih gospodarskih prilikah brezsmiselno upati na zadovoljiv uspeh. Trpljenje sobrata naj vžge vsa dobra srca za največje de-

narne žrtve! Prispevajte za sklad! Apehiramo zlasti na premožnejše sloje, da nas gmotno čim izdatneje podpro.

Ni ga naroda na svetu, ki bi v borbi za jetiko ne videl in občutil bistvenega pogoja za svoje zdravje in ohranitev. Pri nabitralni akciji imejmo pred očmi, da umre v naši banovini za jetiko vsako leto približno 1500 oseb. In koliko drugih zdravih ljudi je od teh bolnikov okuženih! Vsi so večinoma v najlepši dobi svojega življenja in ko bi morali za domovino razvijati svoje sile kar najbolj aktivno in produktivno, so obsojeni, da brez haska hirajo in umirajo.

Zajezimo zlo jetike, odprimo srca in roke ter ne štedimo z gmotnimi sredstvi za tisoče bednih, ki težko pričakujejo pomoči! Kdor pomaga tem, pomaga tudi sebi. Jetika je nalezljiva bolezen.

Zato naj nihče ne zavrne našega nabitratelja! Vsak naj po svojih močeh prispeva in pomaga ustanoviti prepotrebni sklad za jetične Slovence!

Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Celle

Zborovanje Ciril-Methodovih podružnic

V četrtek je bil v mali dvorani Narodnega doma občni zbor moške in ženske Ciril-Methodove podružnice v Celju. Predsednik moške podružnice gosp. dr. Ba v d e k je pozdravil članstvo, posebno pa zaslužnega narodno obrambnega delavca s severne meje šol. upr. v pok. g. Ivana R o b n i k a in sporočil pozdrave glavnega vodstva CMD v Ljubljani. Nato je poročal o intenzivnem in uspešnem delu naše velike narodno obrambne organizacije, ter njene napore, da odpravi šolsko mizerijo na naši severni meji. Med 132 podružnicami CMD je celjska moška na 11, ženska pa na 15 mestu. Predsednik se je zahvalil vsem, dala tisku za naklonjenost in podporo. Nato je poudaril potrebo najodločnejše borbe proti tuji propagandi in špijonaži ter vzbujanju in utrjevanju narodne odločnosti in zavesti v vsej naši javnosti. Udeleženci so počastili spomin pokojnih velikih dobrotnikov CMD učitelja v p. g. Franja Krajinca in vl. sv. Emilijana Lileka ter vseh v preteklem letu umr-

lih članov in članic. Iz tajniškega poročila je posneli, da ima moška podružnica 249 članov, ženska pa 230 članic. Moška podružnica je imela 4083.75 din dohodkov, izdatkov pa 3882.75 din, ženska podružnica je imela 8.160 din dohodkov, izdatkov pa 7.335 din. Obe podružnici sta poslali skoraj ves razpoložljivi denar v Ljubljano glavnemu vodstvu. Šolski upravitelj v pok. g. Ivan R o b n i k iz Maribora je sporočil pozdrave mariborskih podružnic. Nato je v poljudnih besedah prikazal zemljepisni in narodnostni položaj naše severne meje ter nacionalno, socialno in kulturno izživljanje našega obmejnega ljudstva. Na podlagi številnih nazornih primerov je orisal težavno in izredno pomembno narodno obrambno delo na naši severni meji v preteklosti in sedanjosti. Za zanimiva in poučna izvajanja je bil deležen hvalnega odobravanja. — Pri volitvah sta bila soglasno zopet izvoljena dosedanja odbora obeh podružnic.

POKRAJINSKI ZLET SOKOLA V CELJU

Zletni znaki so dospeli in jih bo zletni odbor pričel razpošiljati edinicam, ki so jih naročile in poslale denar. Znakov je troje vrst, za netelovadeče članstvo po 15 din, za telovadeče po 10 din in za naraščaj po 5 din. Društva naj pošljejo čimprej naročila in denar. Prihodnje dni bodo dospele tudi zletne razglednice. Prijavnice o udeležbi na zletu so mnoga društva že poslala. Zletni odbor je zamudne edince pozval, da to store do 20.

še lepšo kot prej, bo publika lahko videla pri predstavi. Naposled, vse je zelo preprosto. Chrysalida utelesuje vse najvišje in najgloblje, ona je kot ideja in sen nesmrtna, kot ptič Feniks se vedno znova rodi iz svojega pepela. V njej najde kralj spet svojo skladnost in svoj mir, medtem ko luzionist in njegova truma, ki so v hipu pričarali ves ta čarobni večer, grede dalje, da obude znova in povsod zavest, da je iluzija močnejša od stvarnosti, da je to, kar je v nas najlepšega in najglobljega, neminljivo.

Pesniško delo, delo fantazije, delo, ki nas opominja na nesmrtnost najgloblji človeških duševnih vrednot, stremljen, sanj — v tem času tolike krute stvarnosti?

»Da, prav zato, ker to, kar počiva najglobljega v človeški duši, je kot sen nedremagljivo, je kralj, ki se vrača ob koncu k nekdanjim idealom človečnosti. Ljubezni in lepote, je ves sedanj svet, ki se bo po strašnih zablodah moral nujno preiti ali slej vrniti k višjim idealom. V tem je bistvo simbolike in namena, ki sem ga imel, ko sem to parabolo pisal. Vse to prikazati odrsko, je delo režiserja, ki se je, to lahko vnaprej priznam, z delom res potrudil.«

maja. Stanovanjski odsek vabi ponovno občinstvo, da takoj prijavi zletnemu odboru, koliko postelj bi lahko dalo na razpolago in po kakšni ceni.

SLAVA 39. PEŠPOLKA

V torek, 28. maja slavi celjski 39. pešpolk svojo slavo v spomin na zmagovite boje celjskega pešpolka v koroški ofenzivi leta 1919. Proslava bo ob 10. dopoldne na Dečkovem trgu. Ob 9. uri pa bo

na dvorišču vojašnice Kralja Petra pred spomenikom padlim koroškim borcem, spominska proslava. K svečanosti je vabljeno nacionalno občinstvo Celja. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

NAJDEN OKOSTNJAK

Na dvorišču mestne plinarne so pričeli graditi zaklamišče. Pri izkopu so našli v globini nekako poldrugega metra ohranjen človeški okostnjak v ležečem stanju. Obe čeljusti sta imeli še vse zobe ohranjene. Pri okostnjaku so našli tudi en avstrijski novic iz leta 1800. — Okostnjak je ležal v zemlji najmanj 100 let. Mislijo, da je okostnjak kakega obesa, ker so se na tistem prostoru baje svoj čas nahajale vislice in so pri gradnji plinarne že našli tam več okostnjakov.

* **Sentjakobsko gledališče iz Ljubljane** uprizaro jutri, v nedeljo zvečer ob 20. uri v tukajšnjem mestnem gledališču duho vito Nušičevo veseligr »UJEŽ«, ki jo je v Ljubljani doslej uprizarilo že tridesetkrat. To se redkokdaj dogodi, da doživi kaka igra v eni sezoni toliko repriz. Za Nušičevo igro »Ujež« je bilo v Ljubljani in drugje tako veliko zanimanje, da so bile vedno vse predstave popolnoma razprodane. Občinstvo, ki je vselej napolnilo dvorano, se je izvrstno zabavalo in je nekajkrat igro na odprti pozornici sprejelo z viharim aplavzom. Pri predstavi sodelujejo prve moči. Ker bo to prvo gostovanje Sentjakobskega gledališča tudi v Celju napolnilo gledališče, si priskrbite vstopnice že v predprodaji v knjižarni Goričar. Opozorjamo občinstvo na slike, razstavljene v izložbah.

c **Zdravniško dežurstvo OUZD** ima jutri dr. Hočevar Drago, Kolenčeva 4.

c **S kozolca je padel** v Smartnem ob Paki 32letni posestnik Franc Kovač in dobil hude poškodbe po glavi. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Lilas kremo

za dan in noč izdeluje samo lekarna Mr. L. GAYER, ZAGREB, Ilica 79. Lilas kremo sigurno odstranjuje sončne in jetne pege, katere se sedaj spomladi pojavljajo in so zelo neprijetne. Že pri prvi uporabi boste opazili nepričakovan uspeh. Koža vam bo postala čista in mehka.

c **Nočno lekarniško službo** ima od 18. do 24. t. m. lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

c **Pred okrožnim sodiščem** sta se večeraj zagovarjala radi tatvine krošnjarja 36letni Nikola Matan in 31letni Mirko Kelava iz Livna v Bosni. Obtožena sta bila, da sta v neki gostilni na Polzeli v pretepu izmaknila delavcu Stormanu Antonu 1200 din gotovine. Nikola Matan je bil obsojen na 1 leto in 4 mesece strogega zapor, Mirko Kelava pa je bil oproščen.

c **Celjsko gledališče**. V nedeljo, 19. maja, ob 20. uri: »Ujež« (Udruženje jugoslov. emancipiranih žen), gostovanje Sentjakobskega gledališča iz Ljubljane.

c **Novi grobovi**. Na Sp. Hudinji v celjski okolici je umrla 53letna posestnica Karolina Pristovnik, na Teharju pos. Jože Kač.

V javni bolnišnici pa so umrli: 39letni dninar Franc Jereb iz Razborja pri Skofjivasi, hči dninarice Alojzija Sedlaček od Sv. Florijana pri Rogatcu, 87letni delavec Mihael Volavšek iz Sevc pri Laškem in 46letni delavec Peter Hrastenshek iz Vitanja.

c **Kočekov dom na Korošcih** je zaprt. Frischaufov dom na Okrešlju pa bo odprt ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih pa ves dan.

c **Prve češnje** iz južnih krajev se dobe celjskem trgu. Prodajajo jih po 12 din kilogram.

c **Kazalec mu je odrgalo**. 28letni sin posestnika Franc Stražar iz Grajske vasi pri Gomilskem je pri vozu popravil verige. Pri tem je ravnal tako neprevidno, da mu je odrgalo kazalec na desni roki. Oddal so ga v celjsko bolnišnico.

c **Materinsko proslavo** priredi v četrtek 23. t. m., ob 16. v mestnem gledališču v Celju ženski krožek društva »Jadrano-Nanos« iz Maribora z mladinsko spevoigro »V kraljestvu palčkov«.

c **Sokoljski majniški izlet** bo jutri v slučaju lepega vremena k Sv. Jerderti nad Laškim od tam pa v Hrastnik. Odhod iz Celja z vlakom ob 6.40 zjutraj.

c **Aretrala** je celjska policija na celjski postaji 26letnega jurista O. S. iz Smarja pri Jelšah, ki se je v Mariboru izdajal za zastopnika neke velike angleške družbe in izvalil strankam precej denarja. Izročili so ga ljubljanski policiji, ki ga tudi zasednjo radi enakih deliktov.

c **Poučni izlet** preko šmarnskega okraja v hrvatsko Zagorje je radi slabega vremena preložen na nedeljo, 26. maja. Ravnatelstvo kopališča v Krapinskih toplicah izletnike še posebej vabi. Nekaj mest v avtobusu je še na razpolago. Priglasiti se je v drogeriji Sanitas.

c **Truplo splavarja Martina Remšaka**, ki je utonil 4. maja pri Blanci pri Stari Gradišbi, iščejo. Trgovka Marija Purnat iz Smartnega ob Dreti je razpisala za to posebno nagrado.

c **Varazdinski delavec bodo prejeli** na podlagi sklepa pogajanj med delodajalci in HRS 30% draginjsko doklado v vseh podjetjih.

c **Nov telefonski kabel** so položili med Zagrebom in Beogradom s 15 novimi linijami; sedaj jih bo vsega 21, med njimi 6 izključno za promet s tujino.

c **Droben pršile** je padel večkrat v predsednik radi hladnega vremena na Kalniku, kakor poročajo iz Križevcev.

12. vinarski kongres v Dolnji Lendavi

Manjši južni in jugovzhodni del Prekmurja v površini 340 kvadratnih kilometrov obsega lendavski okraj. Razprostira se med Muro in madžarsko mejo. Vse okraj pripada Panonskemu nižavju. Zemljišče je nizko, ravno, odprto, za oko, ki je vajeno hribov, skoraj da monotonno. Le ob severni in vzhodni meji se vlečejo nizka gričevja, ki so podaljšek Goriškega. Ta gričevja se prično z Bogojniskimi goricami in nadaljujejo s Strehovskimi goricami na severu. Ob vzhodni meji pa se vlečejo Lendavske gorice, enotno gričevje, ki ima po vinorodnih legah svoje posebne oznake za posamezne dele teh goric kot Dolgovaške gorice, Dolnje lendavske gorice, Centiške gorice, Dolinske gorice in najjugovzhodnejše Pincovske gorice. Na jugozapadni strani teh goric v samem podnožju leži Dolnja Lendava. Njen položaj je zelo lep, ker lega goric v neposredni bližini poživi odprto ravnino.

Vode vsega Prekmurja zbira potok Ledava z dvema manjšima pritokoma. Radi ravnega terena ima Ledava premali padec, da bi hitro odtekala. Zato se je moralo potok regulirati, mu vrezati strugo in zavarovati z nasipi. Normalno vodo lahko odvaja. Hudi najviš in taljenje snega na Goričkem pa dajo toliko vode, da Ledava enkrat ali dvakrat letno preplavi obrežna polja ob svoji strugi. Z upravičenostjo dobi takrat Ledava naziv »Prekmurske Benetke«.

Se hujske škode pa napravijo poplave reke Mure. Radi malega padca teče Mura v zavojih po prekmurski nižini. Spomladansko topljenje snega v avstrijskih planinah ob

Muri in velika jesenska deževja povzročijo letno vsaj eno ali celo dve poplavi. Te škode so vsako leto ogromne. Regulacija Mure, sploh rešitev vodnega vprašanja Prekmurja, posebno lendavskega okraja, je najtežji problem teh krajev.

Vsa prekmurska ravnica stoji na rečnih naplavinah proda in peska. Zgornja plast je že rodovitna obdelana zemlja. Na njej se v stalnem razprostirajo plodne njive, slabši ravniki in borni gozdovi.

Lendavski okraj je izrazito poljedelsko živinorejskega značaja. S kmetijstvom se peča 90% prebivalstva. Njive zavzemajo 58.8% vse obdelovalne zemlje ali 46.9% vse zemljišne površine okraja. Pridelujejo se vse vrste žita, koruza, krompir in živinska krma. Težava je le, da donos pridelkov ni siguren in stalen radi poplav, včasih pa tudi radi prehude suše. Od pridelkov se bolj malo prodaja, večina se porabi za dom in krmo živini. Glavne dohodke dobijo kmetovalci od prodaje živine. Govodoreja, konjereja, prašičereja in perutninarstvo da kmetu največ za služkov. Vso živinorejo pa bo potrebno še intenzivirati in to predvsem s povečanjem pridelovanja boljše krme in odbiro boljše živine za plemo.

Drugi razmeroma manjši del dogodkov pa imajo kmetovalci od sadjarstva in vinogradništva.

V okraju je 804 ha vinogradov, kar predstavlja 2.4% vseh zemljišč. Najboljši položaji in najbolj zlahno trsje raste v Lendavskih goricah. Od 804 ha ja 597 ha ali 7.2% vinogradov posajenih z zlahno trto, 225 ha

ali 27.8% pa je posajeno z necepljenim samorodnim trsjem. Nasadi necepljenega trsja so po večini v Bogojniskih in Strehovskih goricah.

Lendavske gorice so glavni vinorodni okoliš. Najboljše lege v njih so Trojiški vrh in položaj za gradom. Velik del goric tvorijo že čisti nasadi laškega rizlinga, muškatega silvanca, belega in rdečega burgundca. Vina so zelo pitka, ker niso presladka in imajo blago kislino. Posebno dobro se mešajo z mineralnimi vodami in so kot taka zelo iskana. Lendavska vina se prodajo največ v Prekmurju, Medjimurju, pa tudi v Zagreb.

Lendavske gorice so po večini v posesti malih kmetov. Največ lastnikov teh goric so kmetje iz Dolinskega, kateri imajo po par ur hoda do svojih goric. Zato gorice ožive le ob času del, posebno trgatve, drugače pa je v njih idiličen mir.

Dolnja Lendava z 2500 prebivalci je glavni kraj, središče okraja in sedež oblasti. Kraj, ki leži zelo prijazno, ima trgovsko obrtniški značaj. Ima tudi nekaj industrije (opekarne, parne mline, parno žago, tovarno dežnikov in tovarno trikotaže). Po večini pa se pečajo prebivalci s podjedelstvom in vinogradništvom. Vinarsko društvo za dravsko banovino si je izbralo Lendavo za kraj svojega XII. občnega zbora. Vinarska podružnica v Lendavi pa priredi istočasno v nedeljo, 19. maja, III. vinski sejem in razstavo.

Z obiskom letošnjega kongresa bodo vinogradniki spoznali tudi naše Prekmurje, katero živi s čisto čistimi in zdravimi vinorodnimi življenjem.

Maribor

Mojstri o stavki slikarskih pomočnikov

Združenje obrtnikov slikarskih in sorodnih strok v Mariboru podaja v zadevi stavke sledeče pojasnilo:

Mojstri razumevajo neugodni položaj pomočnikov, toda vedeti se mora, da sami niso nič na boljšem in morajo v današnjem času doprinositi težke žrtve.

Navzlic temu, da so se cene vseh za slikarsko stroko potrebnih predmetov dvignile deloma za 120%, so si mojstri prizadevali, da si pridobijo delo iz razloga, da zaposlijo pomočnike in tako omogočijo njih in njihovih družin obstanek.

Pomočniki nočejo videti, kako težko je nagovoriti stranko za naročilo, ko ji morajo pojasniti zvišanje cen vsemu materialu in raje počakali na poznejše boljše ročnika še na povišanje mezd, tedaj bi si ti pač premislili oddati kako slikarsko delo in raje počakali na poznejše boljše cene.

V današnjih razmerah je sklepanje kolektivne pogodbe težka zadeva. Kdo se more danes vezati na daljšo dobo. Kolektivna pogodba bi imela smisel le tedaj, če bi se sklenila za območje dravske banovine, ne pa za mesto Maribor samo. V zadnjem primeru bi bili mojstri

pa nič manje pomočniki najbolj prizadevi, ker bi podeželski mojstri mogli napravljati mestnim mojstrom najhujšo konkurenco, kar se že danes godi in to celo iz oddaljenih krajev.

Slikarski mojstri načeloma ne odklanjajo pravičnih zahtev pomočnikov, pač pa se nočejo ukloniti kakemu diktatu. Najprej je treba urediti vprašanje minimalnih cenikov in šušmarstva. Kadar bodo ti dve vprašanji urejeni, bodo tudi mojstri radi povišali pomočnikom mezde.

Stavka v sedanjih težkih časih nima niti stvarne niti zakonite podlage in bodo pomočniki in njih družine morali nositi vse posledice. Urne mezde pomočnikov znašajo danes od 5.50 do 7.50 in so torej mnogo nad predpisanimi mezdami. Uvidevnejši pomočniki se stavki niso

pridružili, mnogi pa so pod nasilnimi metodami morali zapustiti delo. Mojstri imajo v soboto sestanek, da se posvetujejo o nastalem položaju.

Pomočniki zahtevajo, da se uvedejo za nje urne mezde po kategorijah, in sicer po letih zaposlitve. Pozabljajo pa pri tem, da se rokodelsko delo ne more plačevati po starosti pomočnika, temveč po kakovosti dela, za katero se zahteva strokovna sposobnost, kakor pri nobenem drugem rokodelskem delu. Mojster more torej pomočnika plačevati samo po njegovi sposobnosti in spretnosti. Če bi pomočniki dosegli kategorizacijo po letih zaposlitve, bi bilo to v splošnem njim v škodo, ker bi manj sposobni, kljub večletni pomočniški dobi, sploh ne dobili zaposlitve.

Gostovanje mariborske drame v Selnici

V Selnici bodo imeli jutri 19. t. m. kulturni dogodek prvega reda. V tej prijazni kobanski vasi bo na željo Selnčanov gostovalo Narodno gledališče iz Maribora s prekrasno dramo »Via Mala« v režiji P. Malca. Telega pomembnega

dogodka se vsa Selnica in njena okolica zelo veseli. Radi večerne predstave nekaterih igralcev v Mariboru bo začetek točno ob 15. pop. Predstava je v Slomškovo vemo domu in so cene običajne.

Letošnji mariborski zlet

LASTEN SOKOLSKI KROJ! TVOJ PRISPEVEK ZA SOKOLSKO PETROVO PETLETKO

SESTRE! BRATJE!

Sokolska Petrova petletka je obsežen in pomemben delovni program, ki smo si ga zastavili za naše delovanje v letih 1936 do 1941. Ta svoj program smo deloma že izvršili v celoti pa ga bomo izpeljali do določenega termina, to je do polnoletnosti našega ljubljene Staroste, Njegovega Veličanstva kralja Petra II. Da izvršujemo ta naš delovni program uspešno in v skladu z našimi načrti, za to se imamo zahvaliti v prvi vrsti našemu marljivemu in zavednemu članstvu. Vsakemu posameznemu članu pripada zaslug, če njegova edinica z uspehom izvaja program sokolske Petrove petletke. Vendar pa smatramo, da si morajo nekateri sokolski pripadniki v svojem delu za sokolsko Petrovo petletko naložiti še posebne dolžnosti, od katerih je ena najvažnejših dolžnost, da si brez-pogojno nabavi lasten sokolski krog vsak sokolski pripadnik, ki se nima svojega kroja.

našega obmejnega sokolstva in vsega našega jugoslovanskega sokolstva kot navdušen opazovalec, potrebno je da se tudi na zunanji Sokol — v sokolskem kroju — udeležijo predstojajočih svečanosti sokolske misli. Zato stavi samemu sebi v dolžnost, da si kot svoj prispevek k sokolski Petrovi petletki nabavi še letos lasten sokolski krog.

Ko dajemo sokolskim pripadnikom to vzpodbudo, se prav dobro zavedamo tež-

koč gmotnega značaja, ki so zvezane z nabavo novega sokolskega kroja. Zato smo tudi v tem pogledu podvzeli primerne korake, na veliko nabavili potrebno blago, preskrbeli ceneno delo in ustvarili možnost, da se naročeni krog plača v obrokih pod najugodnejšimi pogoji. Spričo teh izrednih olajšav smo prepričani, da si bodo vsi sokolski pripadniki brez izjeme takoj naročili lasten sokolski krog in da se s sokolsko disciplino strumno odzovejo našemu vabilu.

Sokolski krog za člane, prvovrsten stane din 870.—, za članice din 760.—.

Sokolsko društvo Maribor Matica propagandni odsek.

ZA SPREMEMBO VOZNEGA REDA

Po novem voznem redu, ki stopi v veljavo danes opoldne, bo odhajal večerni vlak iz Maribora proti št. lju že ob 18.40, dočim je doslej bil odhod določen na 18.50. Kakor znano, je ta vlak posebej namenjen delavcem in raznim drugim uslužbencem, da se lahko po končanem delu vrnejo domov. Ker nehajo trgovine in večina drugih sličnih podjetij z obratom šele ob pol 19., je skoro nemogoče, da bi se lahko nameščenci dosegli vlak ob 18.40. Zato je njihova želja, da bi se odhod vlaka določil zopet na dosedanji čas ob 18.50 ali vsaj ob 18.45, kar bo z malo dobre volje in ustrežljivosti brez dvoma mogoče.

OMEJITEV PROMETA S TUJINO

Naši poštni uradi so prekinili sprejemanje vsakovrstnega blaga, ki bi se naj poslalo preko Nemčije, Švice in Francije v Belgijo, Nizozemsko in Luksemburško. Vse pošiljke, ki so bile odposlane v tej smeri, so zadržali ter so odpošiljateljem na razpolago.

Dijaki in njihovi profesorji

Predavanje g. prof. J. Sedivya pod naslovom **Dijaki in njihovi profesorji**, ki je bilo v dvorani Ljudske univerze pod okriljem društva Sola in dom, je vzbudilo v vseh mariborskih krogih, zlasti pa med starši dijakov in med vzgojitelji ogromno zanimanje. Zato je obiskal naš urednik g. predavatelja in mu postavil nekoliko vprašanj.

KAJ VAS JE NAVEDLO, DA STE SE KOT PROFESOR LOTILI TAKO PEREČEGA VPRAŠANJA?

Ze dolgo me muči vprašanje šolske umrljivosti. Po mojem mnenju preveč naših dijakov pade, dasi nočem s tem reči, da niso pravično ocenjeni. Sploh se mi zdi, da so uspehi brez ozira na ocene premajhni. Nisem med tistimi, ki bi valil vso krivdo samo na nenadarnost in lenobo dijakov. Iz izkušnje namreč vem, da je nenadarnih dijakov zelo malo. Če pa bi bila lenoba glavni vzrok, bi se morala dati odstraniti, ker ni neozdravljiva bolezen. Vzrok premajhnih uspehov morajo biti globlji. Prvi pogoj zboljšanja pa je točno in zanesljivo poznanje sedanjega stanja Brez resnega in temeljitega spraševanja vesti ni kesanja in ne poboljšanja. Hotel sem natančno spoznati svoje dijake in dijakinje. Zato sem jim dal nad tri sto vprašanj, na katera so mi odgovorili z vso resnostjo in z zavestjo odgovornosti.

ALI SO ODGOVORI NA VAŠA VPRAŠANJA TUDI RESNICNA?

O tem sem prepričan in imam nešteto dokazov. Odgovori so bili namreč pismeni in brez podpisa. Častno besedo sem jim dal, da nobenega ne izdam, če bi mi priznal, kar se

morda ne bi strinjalo s kakimi predpisi. Jaz zaupam svojim dijakom in moji dijak zaupajo meni, ker vedo, da nisem njihov policaj, ampak vzgojitelj. Za kontrolo sem v vprašanjih nastavljal več pasti, kjer bi se ujel, kdor bi se mi hotel hliniti ali govoriti neresnico. Med 196 dijaki in dijakinjami jih samo pet ni odgovorilo čisto po resnici. Priznali so mi, česar se niso nikomur, celo to, če pri spovedi govore neresnico.

ČESA SE TICEJO VAŠA VPRAŠANJA?

Vsega dijaškega življenja. V kakih razmerah žive, ali imajo toplo hrano, ali stradajo, ali prezebajo pozimi, ali imajo pozimi luč in kako dolgo, koliko imajo perila, oblek in obutve. Odgovori so bili včasih naravnost tako strahoviti, da so mi jemali spanec. In vendar mladina tudi v teh bednih razmerah dosega uspehe, ko bi marsikdo obupal in še mora često poslušati očitke lenobe in zaničnosti, četudi piše naloge z zmrznjenimi prsti in zjutraj pred umivanjem razbija led v umivalniku. Kako in koliko študirajo, kako pišejo ali prepisujejo domače naloge, kakšne dnevnike in tednike čitajo, koliko in zakaj, katere predmete imajo najrajši, katere sovražijo in zakaj, vse to so mi zaupali moji mladi prijatelji. Povedali so mi, s čim se pečajo v prostem času, ali kade in ali radi pijejo, s kom se družijo, kakšne načrte imajo za bodočnost, kakšni poklic bi si radi izbrali, v katerih društvi so vključeni. Izredno zanimivi so bili odgovori, kakšne učitelje in katehete iz ljudske šole posebno čislajo in katere sovražijo, katere lastnosti profesorjev so jim posebno mile, kaj jih odbija od kakega profes-

Antignit

patentirano in preizkušeno

sredstvo proti ognju vžigalnim bombam

za les, lepenko, alum nijevo pločevino itd. „ANTIGNIT“ dr. z. o. z. v Guštanju

SKLEPI TARIFNEGA ODBORA

Tarifni odbor je v Beogradu zaključil svoje zasedanje. Prometno ministrstvo je predlagalo povišanje blagovnih tarif za 15% pri vagonskih ter za 20% pri kosovnih pošiljkah. Odbor je pristal na 12 in 15%, sklenjena pa je bila tudi prekvalifikacija raznega blaga, ki se je močno podražilo, v višje razrede. Ker ni bil dosežen sporazum, je bil izvoljen ožji odbor, v katerem sta izmed Slovencev dr. Lavrič in Ivan Mohorič. Ta odbor bo v teku 14 dni predložil revidirani predlog tarifnemu odboru.

m Obesil se je v Stražunskem gozdu oče šestih otrok 54 letni zidarski delavec pri železnici Maks Lukas iz Spodnje Dobrave. Kaj je vzrok temu tragičnemu dejanju, ni znano.

m Licitacija za gradnjo nove gimnazije v magdalenskem predmestju ni uspela. Zato bo razpisana ponovna licitacija. Mestna občina je za gradnjo poslopja že izdala banovini gradbeno dovoljenje.

m Jelniški in kazniški pazniki iz vse države imajo jutri popoldne v Gambrinovi dvorani občni zbor.

m Opozarjamo na pester večer, ki bo drevi ob 20.30 v Sok. domu v Studencih. V današnjih razburljivih časih bodo lahke melodiozne operne arije ter operetni spevi Zin pesmi g. Slavka Lukmana, pevca lepega petja in sočnega tenorja, kakor tudi humoristični prizori s petjem našega znanega komika g. Jos. Povheta, blagodejno vplivali na naše nemirno živčevje. Začetek bo točen — Zdravo!

m Aktualna predavanja v Kamnici. Jutri 19. t. m. pohoite v Kamnico, kjer bodo ob 15. v Prosvetnem domu predavale gospe dr. Stana Leban o meningitisu, prof. Ostrovska o našem gospodarskem položaju in Josipina Cerinšek, ki bo imela uvodno besedo.

Kino

* Grajski kino. Danes prekrasni film „Akordi sreče“ film o letalstvu, ljubezni, lepih plesih, melodiozni glasbi.

* Esplanade kino. Odlična veseloigra „Večni zaročenec“, z K. L. Diehnom, Karin Hardt, Leo Slezakom. Zabava, smeh.

* Kino Union. Do vključno torka „Alarm“ gigantski upor Indijcev v goratih severozapadnih predelih Indije. Prekrasni film v naravnih barvah!

* Kino Pobrežje 18. in 19. maja velezabavni film „Dunajski zvoki“ in Fox Mow. Novosti.

Mariborsko gledališče

Sobota, 18. maja, ob 20.: „Krisalida“. Krstna predstava.

Nedelja, 19. maja, ob 20.: „Vdova Ršlinka“. Znižane cene. Zadnjič.

o Gospodarsko poslopje je vnela strela Pintarju Jožku v Martinjem vrhu nad Selško dolino. Ker je svet hribovit, ni bilo gasilcev ter je objekt popolnoma pogorel.

KAŠNA JE VAŠA SPLOŠNA SODBA O NAŠEM DIJASTVU?

Govorim lahko samo o svojih dijakih, ki jih poznam bolj kot kdor koli, tudi bolje kot njihovi starši. Nanje sem ponosen. Devzetni so za vse dobro. Glejte, tudi v neugodnih letošnjih razmerah se jih je nad sto prostovoljno učilo češčine, kjer so dosegli nekateri presenetljive uspehe. Nad 180 čeških knjig so prečitali. Med najboljšimi, ki so dobili od mariborskih Čehov knjižne nagrade v vrednosti nad 2000 din, so si priborili med 17 daril moji učenci 14 daril, med njimi tudi prvo v vrednosti 400 din. In zavoljo tega prostega predmeta niso šolskih zanemarjali, ampak so pokazali v njih boljše uspehe kakor prej. To omenjam, da dam priznanje njihovi pridnosti. Naši mladini je treba čim več spodbude, čim več očetovske ljubezni, in marsikaj bi bilo treba spremeniti v vzgoji ne samo naše mladine, ampak tudi v vzgoji bodočih profesorjev. Najprej pa je treba imeti zaupanje v našo mladino in zatreli kugo pretiranega strankarstva in ogabnega denunciantstva, ki jo širijo nekateri tako zvani prijatelji mladine.

Prirodopisna kramljanja

Kako vpliva природа na razvoj človeštva

Kljub temu, da je človek gospodar zemlje, je še vedno nanjo priklenjen suženj

Tesna in nerazdružljiva je vez človeka z zemljo, ki ji s plugom in lopato, civilizacijo in tehniko izpreminja vnanje lice. Še tesnejši, neutajljivi je pečat, ki ga na katerem koli koščku sveta vtisne priroda značaju človeka. Na vsej poti življenja, od zibel do groba so rodovi plemen in narodov vseh delov sveta obdržali tipična svojstva svoje ožje domovine, ki jih še bolj delavna civilizacija ni mogla izbrisati ali izravnati.

ČLOVEK PREOBRAZA LICE ZEMLJE

Že od nekdaj se človek rad ponaša, da je gospodar zemlje. Posebno velja to za gosto poseljeni zmrni pas severne poloble, kjer je že vsaka pokrajina podložna človeški delavnosti. Iztrebljeni pa znova zasajeni gozdovi, pašniki, travniki, polja, česte in železnice, naselja od ponižnih vasic do ponosnih, prostornih velemest, zajeti studenci in regulirane reke, silen razmah industrije in obrti, človeška pronicavost v globino zemlje in visoko v ozračje je preočit dokaz, kako zelo si je vsetod človek podjarmil zemljo.

Vsa Holandska je en sam vrt njenih prebivalcev, ves Egipt blagoslovljena dolina Nila, ki pa nikakor ne bi koristila človeštvu, če bi je marljivi kmetje ne znali o pravem času in pravilno obdelati. Okoliščanom Cerkniškega jezera in revnim prebivalcem kraških polj Hercegovine ter notranje Dalmacije bi bil boj za obstanek še težji, če ne bi hoteli z obdelavanjem skope zemlje, pospravljajem pridelkov in sena izven dobe poljav.

VENDAR JE SE NJEN SUZENJ...

Kjer ni zemeljska površina, kljub zadostni posejnosti, postala kulturna pokrajina, razlagamo to navadno s premo pazljivostjo človeštva. Ali ves naš ponos izgine, če se prepričamo, v kakó obilni meri je človek kljub vsemu napredku še vedno vezan na zemljo. Da je gorjanec drugače raščen ko prebivalec ravnin in step, da so življenjski pogoji Arabca in Beduina v puščavi vse drugačni kakor oni pritikavih plemen v pragozdovih, da ima vsak košček zemlje različne posebnosti v prehrani in načinu bivanja, da se najvišja kultura ne da doseči drugače kot s polno izrabo tal in s prilagodljivjo krajevnim razmeram, da je število in rast prebivalstva, njega materialna dobrina in duševna kultura odvisna od prostora na zemlji — vse to je dokaz tesne povezanosti človeka z grudo, ki se je z vso ustvarjajočo silo ne more iznebiti.

KAKO VPLIVA PRIRODA NA LJUDI

Priroda in človek se tedaj že od nekdaj borita za gospodstvo na našem planetu. Vplivi prirode na človeka so pa lahko trojni. Neopredne vplive je laže ugotoviti. Ti so potresi, izbruh ognjenikov, požari, plazovi, poplave, proti katerim je človek prav tako brez moči, kakor ostali organski svet. Pred prediranjem ledenikov in popolnim izsušenjem step pomaga človeku samo umik.

Drugi vpliv zemlje na človeka je biološki. Pod vplivom vnaneja sveta se preobraža tudi človeški organizem in prilagodi se okolici. Fiziološka raziskavanja v visokih gorah in tropskih pokrajinah, gradivo o vplivu vremenskih in klimatskih izprememb ter studije o delovanju prehrane na človeka pričajo o tem. Vitka in dolgonoga, v begu strelirana plemena step, z ostro začrtanimi potezami obraza, izvrstnim vidom in sluhom so v velikem nasprotju z okornim, zavaljenim trupom prebivalcev gozdnatih pokrajin vroče Afrike. Potuhnjeno telo z nagnjeno glavo, ploskim čelom na kratkem, debelem vratu je prilagojeno tako, da se plemena laže prebijejo skozi vejevje prašume. Nasprotno so prebivalci gora širokega oprsa, razmeroma dolgih nog, da se laže vzpenjajo v razredčenem zraku v planine.

Tretji vpliv je intelektualni. Znano je, da imajo prirodni narodi že gotovo stopnjo kulture, čim so se prilagodili okolici. Vendar potrebujejo za ta malenkostni napredek mnogo več časa kot naprednejši narodi, ki so v modernih državah preobrazili zemljo in dvignili njeno produkcijo. V marsičem so se slednji osvobodili prirodnih klešč, toda kljub vsem mednarodno povezanim preizkušnjam novodobnih iznajdb, se dandanes vedno bolj zapletajo v odvisnost prirodnih temeljev. S prostim razpolaganjem lastnih prirodnih dobrin, z uvozom nadprodukcij iz manj naseljenih ozemelj itd., skuša človek moderne dobe premagati tesne spone v okviru preoblikovanih državnih meja. Dasi so vezi med civiliziranimi narodi elastičnejše kot nekdaj, je vendar človek še vedno živ odraz otroka prirode, na kateri prebiva.

Celo jezik, odločujoči čimtelj stvarjanja nacij, ni mogel zabrisati razlike med ljudmi, kjer so bili zakoni prirodnega spajanja močnejši. Po zakonih prirode se mnogo prej lahko združijo v eno državo ljudje raznih jezikov, če so jim mišljenja in način življenja enaki, kakor pa oni, ki so si sorodni po jeziku, pa nasprotnih nazorov. Iste klimatične posebnosti in ostro začrtane prirodne oblike so na pr. izgledile v Švici jezikovne in rasne razlike ter spajale po mišljenju in načinu življenja sosedne prebivalce v nacijo.

POD JUŽNIM SONCEM

V tropskih krajih, kjer je priroda obdaruja ljudi z obiljem, kjer sila le najnujnejša potreba ljudi v boj za obstanek, ni nikoli nastal marljivi tip človeka. Soparna vlažna kli-

ma vzame ljudem vsako voljo do dela. Lenoba, brezbržnost in vedno spremenljivi počutki so glavna značilnost plemen ob ravniku.

Ne meneč se za naslednji dan preživi afriški črnc, vse svoje življenje. Je dete trenutka, ki nasiti želodec, da se komaj premika. Niti na misel mu ne pride, da bi kaj prihranil za drugi dan. V njem prevladuje instinkt, iz ekstreme pada v drug ekstrem, zato je razumljivo, da so plemena pod ravnikom vroče Afrike na zelo nizki stopnji kulture.

Tudi v Ameriki priseljeni črnci so ohranili lastnosti svojih dedov. Dobrine človečanske vzgoje so se jih prijelo le na zunaj, v duši so ohranili vse obeležje svoje rase. Od tod sovražstvo med njimi in belci, ki se pogosto konča z žalostnim poglavljem linčanja.

NA SEVERU, V ZMERNEM PASU

Eskimi prežive vse življenje v boju z divjo prirodo. Duh tu otopi in nima časa za razvoj. Vendar je med njimi in tropskimi narodi velika razlika. Severnjak živi v zajednicah, je pomirljiv, vedno pripravljen pomagati bližnjemu. Priroda je naučila tu človeka dobrohotnosti, gostoljubja in poštenosti.

Škorpion je ugnal strupeno kačo

Sosedi trgovca Alija v carigrajskem predmestju so neki dan začuli velik hrušč iz trgovčeve kuhinje. Ker ni bilo miru, so se nekateri podali tja, pogledat kaj je. Presenečeni so bili, ko so opazili, da se bije velika, dva metra dolga kača s strupenim, 30 cm velikim škorpijonom.

Boj je bil strašen, ker je šlo za življenje in smrt dveh nevarnih strupenih živali. Kača se je zaman naprezala, da bi

V zmernih pasovih naše zemlje ni priroda v ničemer preobilna, ne preskopa. Z malo truda se prebijejo tu narodi skozi življenje. Zato je naravno, da se je tu naselila velika večina človeštva.

V PLANINAH, RAVNINAH, STEPAH

Planinski narodi so bili vedno budno na straži za svojo svobodo ter so ohranili največ svojih običajev. Vsi veliki osvajalci so imeli z njimi hude nepravilne. Narodi v ravninah so manj odporni, naklonjeni tujim vplivom. Duševno obzorje primorcev in otočanov je široko. Živahnega značaja, širokogrudni in narodno visoko zavedni so bili ti vedno dobri trgovci. Pustinjski narodi so siromašni in se preradi nagibajo k ropanju. Ne znajo ceniti tujega imetja.

Priroda je tedaj na najrazličnejše načine opredelila ljudi ter jim vtisnila pečat svoje okolice. Slejkoprej pa bo ostal človek še vedno njen suženj, dokler se ne bodo sprostiti narodi vse naše premičnice ter sami odstranili razlike, ki jih ločijo. Tedaj, daleč je še do tega, bo vse drugače na svetu, kakor je v današnjih, vedno po maščevanju tipajočih dneih.

—INE

Kako spleta pajek svojo mrežo

Prirodoslovci, ki opazujejo živali, pravijo, da je spretnost naših pajkov čudovita. Pajčevina leze zelo hitro iz pajkovega telesa iz mnogih luknjic, tako drobnih, da jih s prostim očesom ne vidimo. Iz teh luknjic pridejo tanke nitke, ki se zunan telesa združijo v nitko. Sto takih nitk bi dale komaj debelost našega lasu. Konec te nitke pritrudi pajek na vejico, na list ali košček lesa. Ko je nitka pritrjena, se pajek spušča navzdol po zraku. Za njim se spleta nitka, ki se daljša in ga drži, da ne pade na tla. Pravimo, da pajek prede pajčevino. Ko doseže pajek novo vejo ali list, pritrudi spet nitko nanjo, steče nanjo, sleče po napeti nitki nazaj in obenem spleta novo nitko. Tako pritrjuje nitko za

nitko, dokler ni mreža gotova. Vse nitke se združijo v sredi mreže.

Pajek spleta mrežo zelo hitro. V picli uri je gotova. In vse te nitke so prišle iz njegovega telesa. Pa močne so te nitke. Veter jih ne more raztrgati in tudi dež jih ne uniči. Pajek spleta mrežo, da z njo lovi mušice in druge drobne živali. A te živalice bi ušle, če bi bile nitke te mreže takšne, kot so navadne nitke. Zato pokriva pajek svojo mrežo z neko lepljivo tekočino, ki prilepi mušice na mrežo. Tega lepila ne vidimo s prostim očesom. Ali skozi povečevalno steklo je videti kot drobne kapljice, posejane po vsej mreži. Bodi možat...

Strahota bomb z zgoščenim zrakom

Dopisnik »Popolo d'Italia« poroča iz Bruslja, kako so Belgijci sestrelili nemško letalo. V bombniku so potem našli posebne bombe, ki niso polnjene z eksplozivom, nego s stisnjanim zrakom. Eksplozija takšnih bomb ubije ljudi, čeprav jim ne prizadene nikakih ran na zunan. Neka liša, ki jo je v Bruslju zadelo takšna bomba, je bila dobesedno izpremenjena v drobce.

Isti dopisnik javlja, kako je blizu bel-

gijsko-francoske meje opazil celo jato padalcev, ki so kakor dež padali izpod neba. Francoski vojaki, ki so bili v bližini, kakor tudi oni, ki so spremljali vlak, so takoj pohiteli tja in začeli streljati na padalce. Šele potem so opazili, da gre za prevvaro. Nemci so spuščali na tla slammate figure, samo da bi pritegnili pozornost nasprotnika od kraja, kjer so pristali na zemljo pravi padalci.

Z bičem si utrjujejo možatost

V afriški notranjosti so zamorci plemena Bapere zanimivo ljudstvo. Senzacija: željni črnci uganjajo, kadar teh ni, čudovite orgije. Da bi se pripravili za nevarnosti, ki jih čakajo v džungli, se puste bičati. S tem hočejo dokazati, da je njih hlabrost večja od udarcev biča. Za te orgije imajo na poseben način izdelane biče, rezane iz žilavih korenin nekega pragozdnega drevesa. Mladenič, ki je na vrsti, se opre ob kol in medtem ko z eno roko trese na vrhu kola privezane zvončke, ga drugi neusmiljeno bičajo. Čeprav so mu pleča že vsa krvava od skeletnih udarcev, pozvanja mladenič dalje, češ, še in še me lahko pretepetate. Primeri se, da se večkrat postavijo ob kol tudi ženske, ki so se prej rogale mladeniču. Zahrtevajo, naj jih mladenič biča, ker so ga

po krivem obdolžile strahopetstva. Tudi ženska bitja ne dajo besede od sebe. Vdano prenašajo bolečine, samo da zadoste svoji čudni strasti. Tako poročajo očividci ameriške odprave ge. Denis Rooseveltove, ki je svoja zanimiva srečanja zbrala v velefilmu »Črna ekstaza«.

Spoznali boste: profesorja po elegantnosti, a bonbon 505 po črti in okusu.

PROIZVOD »UNION« ZAGREB

Zaradi strupa kač in divjih zveri je umrlo lani v Vzhodni Indiji 25.460 oseb. 23.164 ljudi so pičile kače, 1046 so napadli tigri, 973 leopardi in panterji, 977 volkovi. Zveri so izven tega požrle 82.900 glav domače živine.

Kanal Dnjeper - Njemen bo dolg 329 km in bo imel 29 zatvornic. Vodna pot med Črnim in Baltikom morjem bo skrajšana za 80 km. Prekop bo velikega pomena za trgovinske zveze sovjetske Rusije z balkanskimi državami.

— Počakaj vendar, Teodor, ta tiger je vendar premajhen za pregrinjajo k našim posteljam.

Hitro merjenje vročine

Dvakrat na dan ležati po deset minut mirno, spada med naloge bolnih oseb in posebno za strežno osebje po bolnišnicah ni majma obremenitev, da mora skrbeti za to, da dobi vsak bolnik ob tem času toplomer za merjenje vročine in da se njegova meritev potem zapiše. Če se ho pa obnesel izum, ki ga preizkušajo ta čas v Carnegiejevem zavodu v New Yorku, bo vsa procedura v bodoče dosti krajša in imela bo še druge prednosti.

Nova priprava ima lij, v katerega bolnik diha. To dihanje je malo drugačno nego normalno. Pacient malo krepkeje vdihne, zadrži sapo za kakšnih pet sekund, nato jo izdihne v lij in v aparat. Ta temperaturo diha točno izmeri in ker je znano, koliko toplote požre aparat sam, je treba na temperaturo, ki jo izmeri, še poseben stalen dodatek, potem je znana pacientova telesna temperatura. Vsa procedura traja samo dve minuti, druga prednost pa je ta, da je mogoče v kratkem času izmeriti temperaturo cele vrste oseb, n. pr. celega šolskega razreda v nekoliko minutah.

Pomen Holandije za Nemčijo

Holandska je kapitulirala v petih dneh. Z okupacijo te države je dobila Nemčija v roke prostrana plodna polja, posebno ona na severu, ki so nepoškodovana padla v nemške roke. Holandska polja so znana po plodnosti in napredni obdelavi, tako da bodo vključena v nemško gospodarstvo znatno doprinesla k prehrani velike države.

Holandsko gospodarstvo ima veliko mlekarstvo industrijo. Od 2 milijonov krav so izvažali na leto 220.000 ton mleka, 60.000 ton masla, prav toliko sira, 30.000 ton mesa, 80.000 ton jaje. V deželi uspevajo krompir, ječmen, pšenica, krompir in zelenjava. Rečno, morsko in jezersko ribarjenje je tudi donosno, na leto so izvozili 150.000 ton rib, dalje 11.000 ton margarina, 178.000 ton rastlinskega olja in 84.000 ton lanu. Anglija je bila udeležena na holandskem izvozu z 22%, zdaj bo to izgubila, pridobila je pa močno trgovinsko brodogojstvo blizu 3.000.000 ton nosilnosti in vojne edince Holandske.

Ženski kotiček

V prvi gospodinjski šoli

Kdo bi ne bil vesel teh naših deklet?! Iz lic jim žari mladost, bistre oči pa odkrivajo hrepenenje po znanju, napredku, izpopolnjevanju. Tisoči načrtov za bodočnost se pode po mladih glavah. S ponosom zro matere na te svoje

hčerke, v njih svežih licih se enkrat preživljajo svojo mladost. Srečne so, čeprav se ta sreča pogosto skriva za stroгим materinim obrazom. Kakor angel varuh bedijo nad svojimi hčerkami, želeč jih ohraniti na dobri poti, nemirne pričakujejo šolske semestre in izpite, boječ se za usodo njih napredka. In če gre vse gladko, omogočajo svojim hčerkam čim boljše počitnice, ob nedeljah pa jih v duhu spremiljajo na razne izlete, izprehode ali pa jim nudijo možnost za udeleževanje pri tem ali onem športu. Vse pač v mejih razpoložljivih sredstev, včasih se pa celo same raje nekoliko stisnejo, samo da je njihovi ljubljenci boljše in boljše. Vsekakor je to hvaležnosti in posnemanja vredna materinska ljubezen. Toda pri vsem tem današnje matere na nekaj pozabljajo: namreč na to, da bodo tudi njihove hčerke nekoč žene, matere in gospodinje in da morajo za ta težek in

odgovornosti poln poklic že v brezskrbni dekliški dobi dobiti vsaj nekoliko vzgoje in poklica. In kje ga bodo dobile na najlažji in najcenejši način? Doma pri materi. Izobrazba in uglajenost v družbi je ženi vsekakor potrebna, ker kako se naj sicer bori za svoje pravice glede enakopravnosti, ako duševno možu ne bo dorasla, ako se v družbi ne bo znašla in ne bo upala javno zastopati svojega imenja. Tudi šport je za ženo neprecenljive važnosti, temu ne more nihče oporekati. Toda ker ostaja žena kljub najrazličnejšim novim vlogam v življenju še vedno v prvi vrsti tudi mati in gospodinja, je več kakor jasno, da mora imeti torej tudi o teh stvareh, ne malo, ampak precej pojma. Baš tega pojma pa današnja dekleta v veliki večini nimajo, a se tudi zelo malo skrbijo, da bi ga dobile.

Precej krivde pade na matere, ker svojih hčera v gospodinjstvo sploh ne pritegujejo. Res je, da zahteva vsako umsko delo oddih, toda radi tega še ni potrebno, da bi prebilo mlado dekle cele tri mesece počitnic v brezdelju kje na plaži, na planinah ali kje koli. Saj tega tudi pozneje ne bo imela, ko bo morala morda delati dnevno z vso močjo svojega razuma od jutra do večera. Pa tudi celih in vseh nedelj ni treba izkoristiti za izlete. Torej časa je dovolj, da se pritegne mlada dekleta nekoliko h kuhi, perilu, urejevanju stanovanja in podobnim stvarim, da ne bodo pozneje planile v zakon in imele o vsem tem mogoče manj pojma nego mož.

Kuhinja

Jajčni paprikaš. Prereži sladko papriko, jo iztrebi in zreži na rezance. V kozo deni žličico masla, prideni nekaj koscev zrezane čebule in zrezano papriko; zakrij in duši, da se zmehča in nastane pravi guljaž. Prideni sčep kumne, soli in sčep popra ter končno za majhen krožnik paprike, 1—2 raztepeni jajci in mešaj, da jajca zakrknijo. Jed postavi zelo vročo s kruhom, krompirjem ali polento na mizo.

Jajčni kolač s špinačo. Razmota v loncu ¼ l mrlzlega mleka, 2 žlici moke, nekoliko soli in 2 jajci. V ponev za palačinke deni za oreh masla ali masla in ko se segreje, prilij četrtino jajčne zmesi ter postavi na ognjišče (na žerjavico), da se zarumeni; ko se kolač na eni strani zarumeni, ga obrni in zarumeni še na drugi strani. Iz tega testa napraviš 4 kolače; vsakega nadevaj s pripravljeno špinačo, ga narahlo zvij in postavi na mizo.

Makaroni z gobami. 10 dkg kuhanih in odcejenih makaronov stresi v globoko skledico in jih polij z žličico razpuščenega surovega masla. Vrh makaronov naloži dušene gobe tako, da so makaroni z gobami pokriti. Gobe pripravi takole: V kozo deni žličico olja in žličico surovega masla, strok strtega česna, čebule in žličico zelenega peteršilja, gobe, nekoliko

soli in sčep popra; pokrij in duši ter prilij med dušenjem 1 do 2 žlici juhe. Gob naj bo surovih za majhen krožnik.

Sekanica iz pečnega ali kuhanega mesa domačega zajca. Odberi od kosti kuhanega ali pečnega zajca n. pr. rebra in pljuča. Če je mesa za majhen krožnik, razgrej v koki za polovico jajca surovega masla ali masla ter prideni nekoliko drobno zrezanega zelenega peteršilja in čebule. Ko se enakoliko zarumeni, prideni odbrano in dobro sesekljano meso, v mleku napojeno in ožeto žemljo, dobro mešaj na ognju 1 minuto ter prilij nekaj žlic juhe. Ko prevre, prideni 1—2 žlici dušenih gob in sčep popra; ko vse dobro prevre, nekoliko osoli in postavi jed z jacem (volovsko oko), makaroni ali dušenim rižem na mizo.

Krmetska torta. Vmešaj ¼ kg presnega masla, prideni celo jajce in 2 rumenjaka, 14 dkg sladkorja, 10 dkg zmletih mandeljnov, malo nastrganih limonovih lupin in pol kg fine, presejane moke. Iz te zmesi nastane velika torta. Polovico testa potisni v obod za torte, ki ga prej pičilo namaži in posipaj z moko; iz druge polovice napravi na torto omrežje. Ko je torta pečena, jo pomazi po vrhu z jajčnim beljakom, potresi jo s sladkorjem in drobno zrezanimi mandeljni ter jo še malo v pečici posuši. Med posamezna ckenca omrežja pa namaži marelične mezge

ali naloži češnje ali kak drug kompot iz korzarca.

Praktični nasveti

Zarko olje je zopet uporabno, če mu priliješ par kapljic soliterne kisline, steklenico pretreseš in jo čez 10 minut postaviš v gorčo vodo. Olje ne postane zarko, če mu prideniš včasih nekaj zrn soli.

Kako odtegneš sol preveč slanin jedilom? Preveč slanin jedilom odtegneš sol, če pogrneš čez lonec čist prtč in natreseš nanj pest moke. V nekaj minutah bode jed premalo slana. — Isto dosežeš, če vržeš v jed čisto umito gobico, jo čez nekaj časa potegneš ven in postopanje po potrebi ponoviš.

Kako ohraniš cvetje sveže? Odrezano cvetje se ohrani dosti dalje časa, če vtakneš pečlje v pesek ali slano vodo ali tudi v vodo, v kateri je raztopljenega nekaj salmijakovega prahu. Vodo vsak dan premeni.

Kako preženeš komarje? Ko zapreš okna, postavi v sobo prižgano svetilko, katere cilindar je na zunanji strani namazan z me-

dom, raztopljenim v vinu. Komarji brenčijo okoli svetilke in se prilepijo nanjo.

Kako preženeš molje? Najboljše sredstvo, da preženeš molje, je terpentinsko olje; skrinjo, v kateri hranimo tkanino, treba namazati s terpentinskim oljem. Tkanino zavij v robec, ki je tudi poškopljen s terpentinskim oljem in jo pokrij z enakim robcem.

Muhe v sobi. V čistih posodah ali krožnikih razpostavimo po sobi lovorjevega olja. Muhe njegovega duha ne prenesejo ter izginejo. Še boljše je razredčena formalinova raztopina. Razredči se eno tretjino formalina v dve tretjini vode.

Kako oleandri hitro razcvetijo? Da začne oleander hitro in gotovo cveteti, postavi rast lino na sončen prostor ter jo zalivaj vsak dan s toplo vodo, ki naj ima 20 do 25 stopinj toplote.

Kako raztegneš kožnate rokavice? Kožnate rokavice raztegneš, če jih zaviješ za nekaj ur v bel vlažen robec. Nato jih nategni na roko in razširi po potrebi. Da se ne poškoduje barva rokavic, ne sme biti robec pre-moker.

Ni vse bajka, česar ne razumeš

Ne zamenjavajmo prave vede s šušmarstvom, a tudi ne pričakujmo od še tako izkušnega, veččega astrologa, da nam v najkrajšem času razloži celo življenjsko knjigo, najmanj pa tisto, česar nam božja previdnost ob času rojstva ni usodila.

Zares je astrologija kot veda iz davnih časov pod vplivom tajinstvenega Neptuna, ki je vladal skoraj 2000 let v znamenju rib, polagoma prišla v pozabljenje, nadaljeval pa se je vpliv planetov na človeka in njegovo usodo.

Neptun je prikrival vse, kar je nadnaravnega. Bili so le nekateri izbrani, ki so kakor skozi kopro videli stvari, za navadnega zemljana popolnoma neznane.

Dandanes se polagoma bližamo razdobju vodnarja, katerega gospodar je Uran. Njegov mogočen vpliv se že kaže v sodobnem razvitju raznih izumov in iznajdb in tudi astrologija kot visoka stara veda zavzema zopet svoje mesto. Obnavljajo pa se tudi druge okultne vede, kot n. pr. jasnovidnost i. dr.

Ni čuda, da je ta prehod med tajinstvenim Neptunom in nastopajočim Uranom vzrok razburljivemu, kaotičnemu, sedanjemu času in zagometnim življenjskim pojmovom. Loteva se nas nekaka neznana nervoznost, zmanjkuje nam razumevanja tiste duhovne moči, ki nam daje možnost prilagoditve življenju in njegovim zakonom.

V takem razdvojenem duševnem razpoloženju iščemo utuhe, nasvetov, pravega kašipotja, kar pa težko najdemo.

Srečen zemljan, čigar usoda se razvija nemoteno že od rojstva in teče kot mirni potoček, brez zaprek vedno bliže cilju. To se zdi človeku, ki v svoji sreči božjeg daru ne spozna, navadno samo po sebi umljivo. Velikodušno gleda na svoje zemlske sopotnike, kako jih valovi življenja zalivajo, a misli si: »Vsak je svoje sreče kovač.«

Kako plitva je ta trditve! Ali se zares ne zavedamo, da zamore vsak le to »kovati« kar si je za življenjsko pot prinesel ob rojstvu s seboj? Dobre vplive planetov lahko do gotove meje v izrednem času uspešno podpiramo, slabih pa se izogibamo. Ali vidimo v našem bližnjem zares neke vrste čudaka, ki bi svoje sreče ne hotel kovati?

Kako malo se zavedamo, da se mogoče hipoma čisto nepričakovano zamenjajo vloge in da nas usodni valovi, proti katerim

se plavati ne da, zanesejo neznano kam. Blodimo, omagujemo, obupujemo, iščemo in segamo po bilki, s katero bi se zamogli vzdržati še na površju. Manjka nam moči in odpornosti, mogoče par iskrenih besed, da nas ne uniči težka usoda, marveč da prenesemo laže vse gorje kot mimogrednoč doživljaj, neke vrste čiščenje, usodno burjo, katera pa nas naj ne podre do korenin, temveč nas očisti le prahu in odstrani napake, ki grdijo naš značaj.

V slinihi slučajih so površne napovedi o uresničenju naših želja lahko iluzorne in vodijo v novo življenjsko razočaranje. Le vreden astrolog, ki vseskransko obvlada komplicirano tehniko te visoke vede, je zmogel po natančnem rojst. podatkih človeka v najnjih zadevah svetovati in le individualne točno izračunane prognoze imajo vrednost in pomen, dočim je šablonska prognoza brez vsake vrednosti.

Ne pričakujmo torej, da si lahko kujemo srečo tam, kjer je sploh ni, temveč prepričajmo se, v kolikoli mери smo si srečo ob rojstvu prinesli s seboj v življenje, kedaj in kako jo lahko pravilno uporabimo.

Po vsem tem je umljiv stavek iz sv. pisma: »Kdor ima, se mu bo dalo, a kdor nima, se mu bo vzelo!«

Sicer pa sta astronomija in astrologija dve različni vedi, dasi se obe bavita z zvezdami. Prva proučuje njih pot in gibanje, astrologija pa se opira na izsledke astronomije in po stanju zvezd zasleduje njih povezanost s človeško usodo, ki je kot neznan drobec v vsemirju pod vodstvom Stvarnika, brez katerega volje in vednosti niti las ne pade s človeške glave... Mme Felicitas.

Pri težavah vsled hemoroidov

pomagata že 1 do 2 Leopilule, če jih jemljete po jedi. To sredstvo pomaga že po petih, šestih urah do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

Sergioz Plasecki

★ LJUBLJENEC ZVEZD

1 Roman iz tihotapskega življenja na bivši poljsko-ruski meji
POD KOLESI VELIKEGA VOZA
*Na meji dež te premoči,
a sonce te spet posuši;
pred kroglo te gozd obvaruje,
in veter korak zataji.*
Iz »Pesmi tihotapcev«.

To je bila moja prva pot. Bilo nas je dvanajst; jaz in še devet tihotapcev. Krdelo je vodil Jožef Trofida, stari, preizkušan vodja. Blago je preskrbel Žid Leo Cilinder. Nahrbtnike smo imeli lahke, vsak je tehtal do trideset liber, toda bili so veliki. Blago je bilo dragoceno: nogavice, rute, rokavice, naramnice, kravate, glavniki...

Sedeli smo v temnem, ozkem, dolgem in vlažnem kanalu, ki je bil pod visokim nasipom. Nad nami je bila cesta, ki je vodila iz Rakova na mejo — proti jugovzhodu.

Pred prehodom meje smo počivali. Fantje v kanalu so kadili, skrivajoč žareče cigarete v rokavih. Lačni, so vdihavali tobačni dim. Vsi so čepeli, oprti z nahrbtniki na vlažne stene kanala.

Sedel sem na robu. Tik ob izhodu iz kanala so se poleg mene risali na temnem ozadju Trofidovi obrisi. Obrnil je k meni blede obraz in mi hripavo šepetal: »Drži se me... Razumeš! Tudi če bi nas zasledovali, ne odvrži nahrbtnika! Če

boljševiki koga zajamejo brez blaga, ga smatrajo za vohuna... Dotičnega čaka vrvi!«

Prikimal sem, češ da razumem. Čez nekaj minut smo šli dalje. V dolgi trumi smo se plazili čez loko ob koritu usahlega potoka. Spredaj je šel Trofida. Za trenutek se je ustavil. Takrat smo se ustavili vsi in, napenjajoč oči in ušesa, vrtali v temo, ki nas je obkrožala.

Večer je bil topel. Zvezde so žarele na temnem nebu. Skušal sem hoditi tik za vodjo. Pazil sem, da bi ne izgubil iz vida obrisa nahrbtnika na Trofidovih plečih, kajti drugega nisem videl pred seboj... Napenjal sem oči, toda v temi nisem mogel presoditi razdalje ter sem nekajkrat s prsi trčil ob vodjo.

Daleč pred nami sem zagledal ogenj. Trofida se je ustavil; bil sem blizu njega.

»Kaj je to?« sem ga tiho vprašal.

»Meja je blizu,« je zašepetal. Približalo se nam je še nekaj postav. Ostalih članov krdele nisem videl. Sedli smo na vlažno travo. Trofida je izginil v temo; odšel je preiskavat prehod čez mejo. Ko se je čez nekaj minut vrnil, je tiho rekel, zdelo se mi je, da veselo:

»No, fantje, odkurimo naprej!« Nadaljevali smo pot. Šli smo precej hitro. Nekoliko vznemirjen sem bil, toda bal se nisem. Morda zategadelj, ker ni-

sem še razumel, v kakšno nevarnost se podajamo.

Znenada se je Trofida spet ustavil. Za njim sem se ustavil tudi jaz. Nekoliko minut smo nepremično stali. Potem je vodja široko zamahnil z rokami in pritaženo velel: »Meja!« In je šel naprej. Pohitel sem, ne da bi čutil težo nahrbtnika. Z očmi sem bulžil v temo, da ne izgubim obrisa nahrbtnika, ki je migotal pred menoj.

Spet smo jeli hoditi previdneje in počasneje. Slutil sem v tem novo nevarnost, ne da bi vedel, kaj...

Vodja je obstal. Dolgo je napeto poslušal. Potlej je šel okoli mene. Hotel sem za njim, a mi je rekel: »Počakajte! Z njim je šel Krisa, človek srednje postave, zelo bister in izredno drzen. Bil je brez nahrbtnika; za ta hip mu ga je prevzel eden izmed tovarišev. Ustavila sta se ob meni.

»Po koritu pojdeš... Rečico prekoračiš po kamnih.« je Trofida šepetal Krisi.

»Okoli Kobilje glave?« je vprašal Krisa.

»Da. Na bregu počakajte.«

»Dobro!« je pritrdil Krisa in izginil v temi.

Potem smo odšli še mi. Trofida je poslal Kriso kot izvidnika. Če bi ga opazili in skušali ustaviti, naj se reši z begom ali pa zažene tak krik, da bi ga slišali ter pravočasno zbežali.

Prehodi čez reko so bili vedno nevarni. Tu so navadno prežali na nas. Ker smo imeli le malo ugodnih mest za prehod, jih je obmejna straža z lahkoto za-

sedla. Od brega so bili tudi brodi, toda globoko v vodo nismo hoteli bresti, ker bi se premočili. Zato smo raje tvegali ter prehajali reko na nevarnih, toda ugodnih krajihi.

Polagoma smo prodirali skozi široki pas mladja, pri čemer smo povzročali precej hrupa. Iz daljave sem slišal žuborenje vode čez kamne, in kmalu potem smo prišli na razčlenjen breg reke. Stal sem ob Trofidi, krčevito se držeč za protje. Čakal sem, kaj se bo zgodilo. Trofida je legel na breg ter se jel polagoma spuščati navzdol. Čez čas sem zaslišal njegov glas:

»Spusti se!... Naglo!«

Legel sem na breg in spustil noge navzdol, v prazno. Trofida mi je pomagal odskočiti. Potem sva stopala polagoma proti nasprotnemu bregu. Polzelo mi je na mokrih balvanihi.

Končno sva prekoračila reko. Ustavila sva se v grmovju na nasprotnem bregu, ter čakala na ostale. Zagledal sem postavo, ki se je izvila iz teme. Presenečen sem odskočil, skoraj bi padel v vodo. Trofida me je zadržal.

»Kaj počneš...? To je naš!«

Bil je Krisa, ki je preiskal prehod čez reko in breg nekaj sto korakov v notranjnost.

»Povsod čisto! Lahko gremo dalje!« je dejal Trofida.

Ko je prekoračilo reko celo krdelo, smo odrinili naprej. Sedaj smo stopali naglo in brez posebne pazljivosti.

(Dalje.)

Sab.

Medklubske finale Slovenske šahovske zveze

V NEDELJO NASTOPITA V MARIBORU V FINALU LJUBLJANSKI SAHOVSKI KLUB IN SAH. KLUB »VIDMAR«

V ljubljanski (C) sta odigrala oba favorita, ljubljanski šahovski klub in Centralni šahovski klub, obe semifinalni tekmi v medklubskem prvenstvu SSZ. LŠK, ki je tudi klubski državni prvak, je zmagal z nepričakovano visokim rezultatom. Prva tekma je končala 6 in pol proti 1 in pol. V revanžni tekmi pa je doživel ČSK še težji poraz v razmerju 7 : 1. Score obeh srečanj je torej 13 in pol proti 2 in pol!

Težji in trdovratnejši je bil boj v semifinalu med zmagovalcema celjske (B) in mariborske (A) skupine, Celjskim šah. klubom in Sah. klubom »Vidmarjem«. Prvo srečanje je dalo neodločen rezultat 4 : 4, dočim je bila revanžna tekma ob stanju 4 : 3 za »Vidmarja« nedokončana ter pozicija z 8. šahovnice poslana SSZ v končno oceno. SSZ je poverila oceno kritične pozicije našemu dr-

žavnemu prvaku velemojstru dr. Milanu Vidmarju in velemojstru Vasji Pircu. Oba sta pozicijo ocenila za remis. S to odločitvijo je SK »Vidmar« dobil revanžno tekmo v razmerju 4 1/2 : 3 1/2 ter se tako po skupni zmagi 8 1/2 : 7 1/2 nad lanskoletnim klubskim prvakom celjskim šah. klubom plasiral v finale z zmagovalcem ljubljanskega semifinala LŠK.

Oba finalista se prvič srečata v nedeljo, 19. t. m. v Mariboru. Tekma na osmih šahovnicah bo v zeleni sobi hotela »Mariborski dvor« s pričetkom ob 14. uri. V ta boj z drž. klubskim prvakom LŠK gre seveda SK Vidmar brez vsakih iluzij, vsekakor pa ponosen, da si je kot mlad klub že v prvem letu priboril vstop prav v finale, dostojno zastopajoč agilno mlado šahovsko generacijo s severne meje Slovenije.

Dvokrožni turnir v Parizu

V mesecu februarju je bil prirejen v Parizu v okviru »Cercle Philidor« dvokrožni turnir, ki se ga je udeleževalo šest mojstrov, med njimi večinoma emigranti iz raznih držav na čelu z dr. Tartakowerjem. Na turnirju je presenetljivo zmagal dr. Tartakower, ki ni izgubil nobene partije ter iz 10 partij dosegel 8 točk. Drugo in tretje mesto sta si razdelila s 6 točkama L. Monosson in Wysock, sledita W. Orbach in Snosko-Borovsky s 4 in F. Mollnar z 2 točkama.

Naslednja partija je iz tega turnirja:

66. Grünfeldova obramba

Beli: dr. S. Tartakower

Črni: Snosko-Borovsky

1. d4, Sf6 2. c4, g6 3. Sc3, d5 4. Sf3, Lg7 5. Db3, dxc4 6. Dxc4, 0-0 7. e4, c6 8. Le2, Le6? (iz strateških razlogov stoji lovec na tem mestu zelo neugodno, dokler je namreč beli kmet še na e4, je lovec izpostavljen raznim grožnjam obenem pa nepotrebno še bolj utesnjuje črno pozicijo. Pravilno je 8... b6, nakar ima črni možnost razvoja lovca na b7 ali a6) 9. Dd3, Sa6 (črni sicer privede svoje figure v igro, wendar pa bi bilo bolje, če bi poskušal udarec s kmeti) 10. 0-0, h6 11. h3, Dd7 12. Le3, Tad8 13. Dd2, Kh7 14. Tad1, Sc7 15. Se5! (prehod v napad), Dc8 16. 14. Se8 17. g4! (črni je utesnjen, zato je beli napad tem izglednejši), Sd6 18. Dc2, Ld7 (črni tiplje s svojimi potezami kot slepec) 19. Sxd7, Sxd7 20. e5, Se8 21. f5, e5 (prepozno) 22. fxg6+, fxg6 23. Dxc6+!

(elegantna žrtev, ki popolnoma razbije črno pozicijo. Črni pa žrtve ne sme sprejeti, ker sledi po 23... Kxg6 24. Ld3+, Tf5 25. Lxf5+, Kf7 26. Lxd7+ in nato še Lxc8), Kxg8 24. Lc4+, e6 (ali 24... Kh8 25. Ld3, Sdf6 26. exf6, Sxf6 27. Txf6 itd.) 25. Dxe6+, Kh8 26. Txf8+ in mat v naslednji potezi.

Prvenstvo Dunaja

Na Dunaju je bil pravkar zaključen prvenstveni turnir, ki se ga je udeleževalo 17 igralcev, med njimi tudi dosedanji prvak znani mojster in teoretik Hans Müller. Potek turnirja je bil zelo dramatičen, ko so se na čelu tabele neprestano menjavali nekateri kandidati za prvo mesto. Slednjič je precej nepričakovano odnesel zmago in prvenstvo mladi mojster Keller s 13 in pol točke, drugo mesto je zasedel Plat, dočim se je dosedanji prvak H. Müller plasiral šele na tretje mesto. S tega turnirja je naslednja partija:

68. Francoska partija

(2. kolo prvenstva na Dunaju)
Beli: Dr. H. Weil Črni: Huber

1. e4, e6 2. c4 (potrebno je d4), d5 3. exd5, exd5 4. d4, Sf6 5. Sf3, Le7 6. Le2, 0-0 7. 0-0, c6, 8. Sc3, Se4 (dobra ideja: črni hoče po menjavi na c4 zasedsti s skakačom ugodno polje na d6) 9. Db3, dxc4 10. Lxc4, Sd6 11. Ld3, Le6 12. Dx2 (izsilil oslabitev kraljevega krila, ki jo beli nato še v napadu izrabiti), h6 13. Se2, Dc8? (potrebno

je bilo Sd7) 14. Sg3, Sd7? (sedaj pa je ta poteza odločilna napaka; boljše je bilo Te8 in nato Lf8) 15. Lxh6! (prav dobro; če črni vzame, prej ali slej po 16. Dd2 podleže belemu napadu), Te8 16. Lf4, Sf6 17. Tf1, Sd5 18. Ld2, f6? (na g6 nastane sedaj usodna slabost) 19. Lh7+, Kf8 20. Sh4, Lf7 21. Sg6+, Lxg6 22. Dxc6, Dd7 23. Sh5 (na bojišču se slednjič pojavi odločilno prej tako miroljubni skakač), Ld8 24. Lh6!, Sf5 (obup) 25. Txe8+, Dxe8 26. Lxg7+ in črni preda. (Glose H. Müller).

NEUMORNI SAHIST MISURA

Ze pred tedni je simpatični mariborski šahist Andrija Mišura zapustil Maribor, sledeč klicu domovine. Svoje velike vneme in ljubezni do šaha pa tudi v vojaški suknji ni izgubil, ampak, kot je podoba, tudi v vojaški suknji vneto studira šahovsko strategijo, ki je tako podobna in enaka s strategijo na velikih bojiščih. Na novem mestu je dobil s prvakom Slovenjgradca Pušenjakom odprnega partnerja, ki je bil pred prihodom Mišura tudi prvak tamošnje formacije. Mišura pa mu je v kratkem odnesel ta naslov z več partijami. Eno izmed le-teh nam je postal Mišura kot pozdrav, ki ga sporočamo naprej.

69. Aljehinka

Beli: Mišura Črni: Pušenjak
1. e4, Sf6 2. Sc3, e5 3. f4, exf4 4. Sf3, h6 5. Lc4, g5 6. e5, De7 7. De2, Sh7 8. Sd5, Dc5 9. b4, Dc6 10. Sd4, Dg6 11. Ld3 in črni preda. Poraz črnega je tipičen vzorec, kako nevarni so taki »sprehodi« dame po šahovnici.

Šahovska razgibanost v Južni Ameriki

O velikonočnih praznikih je bilo v Južni Ameriki več šahovskih prireditev. V Santiagu, v glavnem mestu Čile, sta gostovala najboljša argentinska mojstra Guimard in Grau. V zvezi z njunim gostovanjem je bil prirejen v Santiagu turnir, ki je končal z naslednjim rezultatom: 1. Guimard (A) 6 in pol (iz 8 partij), 2. Grau (A) 6, 3.—4. Castillo in Flores 5, Letelier 4 in pol, Salas Romo 3 in pol, Schroeder 2 in pol, Ivančič 2 in Manešević 1 točko. Argentina tva torej pobrala obe prvi nagradi.

V drugem največjem mestu Argentine v Rosario je bil turnir, ki se ga je udeležil tudi prvak Švedske Stahlberg, ki pa je zaostal, ker je izgubil partiji proti Cristiu in Vinuesou. Zmagal je Romeo Garcia Vera s 4 in pol točke, drugo in tretje mesto sta si s 4 točkama razdelila Stahlberg in Cristia, sledijo Vinuesa 3, Espina 2 in pol in Vera in Fernandez 1 in pol točke.

V Buenos Airesu je v tromatchu zmagal Maderna pred Piazzinijem in Gerschmannom ter igra sedaj match za prvenstvo Argentine s prvakom Grauom.

Poljski mojster Najdorf pa je odigral v

Dober okus

je posebna prednost odvajalnega sredstva Darmol. Vrhu tega deluje milo in brez bolečin. Zato uživajo odrasli in otroci radi Darmol

DR. ALJEHIN IN DR. TARTAKOWER NA FRONTI

Znani velemojster in boter hipermoderna šaha, dr. Tartakower, polski drž., se je že pred tedni javil v franc. vojsko kot častnik. Ko se je vrnil dr. Aljehin preko Portugalske, kjer je še odigral nekaj simultank v Lizaboni, iz Južne Amerike v Francijo, se je tudi on javil v vojsko. Odrejen je bil v francosko armado kot častnik, in sicer s kapetanskim činom. V svetovni vojni 1914—18 je bil dr. Aljehin ruski častnik in skoraj dve leti tudi v ujetništvu.

Š. Prvenstvo Göteborga (Švedska), ki se ga je udeležilo 135 šahistov, je osvojil Kinmark.

Š. Klubsko prvenstvo Prage je v spominskem turnirju dr. Dobruskega osvojil Oficirski šahovski klub s 54 točkami.

Š. Esteban Canal, mlajši mojster iz južnoameriške države Peru, se že več let mudi v Evropi. Zadnji čas je na turneji po Italiji. Pred nedavnim je odigral v Milanu proti 20 šahistom simultanko. Po dveh urah igre je dobil 16 partij, 2 izgubil in 2 remiziral.

La Plati simultanko z rezultatom +64 (!) —1 in =3, torej proti 68 nasprotnikom nankrat.

Iz turnirja v Rosario prinašamo naslednjo partijo zmagovalca:

67. Damski gambit

Beli: R. G. Vera Črni: Cristia

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, d5 4. Lg5, Sbd7 5. e3, Le7 6. Sf3, 0-0 7. Tc1, h6 8. Lh4, b6 9. cxd5, exd5 10. Da4, Lb7 11. La6, Lxa6 12. Dxa6, c5 13. 0-0, Te8 14. Tf1, c4 15. Db7, Dc8 16. Dxc8, Txc8 17. Se5, g5 18. Lg3, Sf8 19. a3, a6 20. h4!, Ted8 21. hxg5, hxg5 22. f3, Se6 23. Sa4, b5 24. Sc3, Kg7 25. Kf2, Sh5 26. Lh2, f5 27. g4!, fxg4 28. Sxg4, Ld6 29. Th1, Le7 30. Le5+, Sf6 31. Th6! in črni preda.

Šahovski klub »Vidmar«

V nedeljo, 19. t. m., ob 14. v »Mariborskem dvoru« tekma proti ljubljanskemu šahovskemu klubu. Javijo naj se igralci Marvin, Kukovec, Lukeš F., Gerželj, Lukeš B., Nosan, Pečec, Čertalič in Rupar.

Iz stričevega koša

Lachej Levap, Murska Sobota. Kar sem povedal o »Jožkovi ljubezni« P. G., velja tudi za tvojo črtico »Raztrgano srce«. Veš, s takimi stvarmi je tako: ko je človek tako mlad, kakor sta vidva, gle da strašno tragično na tiste srčne stiske, ki se ga lotevajo, zato so tragične tudi zgodbe, ki jih o njih piše. Če jih pozneje kdaj še kje iztakne, se jim od srca smeji in si misli: »Ali sem bil takrat bedak!« Tako se nam godi skoraj vsem. Veš, tudi z menoj ni bilo nič drugače. Napiši kaj drugega!

Vsem! Pišite samo po eni strani lista! Pišite čisto in razločno, da ne bo treba prepisovati! Najboljši format je četrtnika pole! Ne pošiljajte anonimno! Priložite svoje ime in priimek, šolo in če mogoče starost. Če ne želite, da se objavi s pravim imenom, navedite psevdonom (ne ko ime, ki si ga sami izberete)! Lepo pozdravljeni!
Stric Ivo!

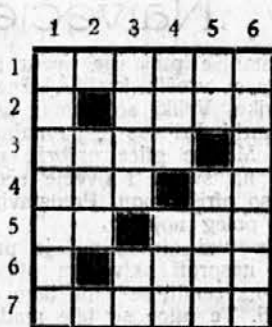
Ribe, ki žive na kopnem

Avstralija ima ribe, ki dihalo lahko s škrgami in s pljuči. Te ribe, ki jim pravijo močeradnice, uporabljajo plavuti tudi kot noge in prilezejo zato včasih iz vode na kopno ter lazijo po obali.

ALI IZREZUJETE »VEČERNIK ZA MLADINO«?

»VEČERNIK ZA MLADINO« JE VAS CASOPIS!

Križanka

Vodoravno: 1. slovanski narod; 2. orodje, srbsko (turčizem); 3. evropsko morje (ime je tvorjeno kakor n. pr. Jadran); 4. moško krstno ime (okrajšava), staroslovanska pijača; 5. časovni veznik, najdragocenejša tekočina; 6. neko mesto (v hrvaščini tudi konec); 7. hrvaška reka.

Navpično: 1. svetopisemski prerok; 2. moško krstno ime; 3. moško krst na ime (ime znanega slovenskega igralca in režiserja), okrajšava naslova za naše državne urade; 4. pevski glas, glas neke ptice; 5. kazalni zaimek; pristaniško mesto v Alžiriji; 6. evropska država.

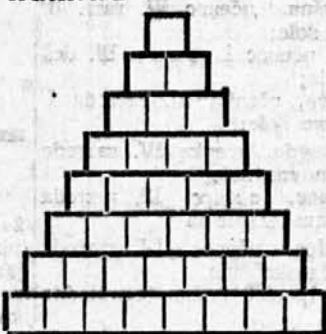
Rešitev križanke

Vodoravno: 1. Morava; 2. ar, Niš; 3. rana; 4. ilo, be; 5. Bospor; 6. ac; 7. Rače.

Navpično: 1. Maribor; 2. oralo; 3. nosač; 4. Ana; 6. vi, boa; 6. Aškercu.

Piramida

- Samoglasnik
- oziralni zaimek
- del obraza
- tekočina
- žuželka
- moško ime
- mesto v Prekmurju
- slovenski dnevnik

»Večernik«

za mladino

Leto 2

Maribor, 19. maja 1940

Štev. 20

ZDAJ, KO JE POMLAD

VLADKO KOS

Videl ptička sem umirat, zdaj, ko je spomlad, v zarje svit oči upirat, ah, saj bil je mlad.

Rože v gaju so dehtele, čez stezo je tekla kri, breze tiho so šumele, on pa več zapel jim ni.

V drobni je očen ugaša zadnji svetli zar, v daljni vasi pa oglašal se k molitvi je zvonar.

Videl ptička sem umreti, zdaj, ko je pomlad, jaz pa, ko je nehal peti, čutil sem, da nisem mlad.

PLAČILO SAMOZVANCU

STANKO PAHIČ

Odkar je dahnila v gozdove pomlad, se je tam marsikaj spremenilo. Mogočne bukve in druga drevesa so si nadela zelene halje, po rebri pa so vzcvetele rože vseh vrst. Od nekod je priletela žolna in se spravila na svoj posel na prvem drevesu, kjer je upala, da dobi plačilo. Zivali so se prikazale iz svojih brlogov in ponoči so gozdne steze oživele od gozdnih prebivalcev.

Sonce je pripekalo v setev in izpod listja se je privil gad, da se nekoliko pogreje. Zvil se je v klobčič in mirno zadremal. Ni imel dolgo miru. Med listjem je nekaj zašušelo, in kakor blisk je vrvel glavo pokonci, a jo je hitro umaknil. Majhna žabica zelenka jo je mahala v breg in pri tem niti slutila ni, v kaki nevarnosti je. Gad ni imel ničesar proti žabji pečenki in je potihoma čakal, da pride plen bliže. Na žalost ali na srečo, kakor hočete, plen ni prišel bliže, ampak jo je prav hitro pobrisal v nasprotno smer. Žabica ni bila toliko neumna in neskrbna, da ne bi med bilkami videla prežečih kačjih oči.

Toplo je bilo in tako prijetno ležati na soncu, zato se gadu prav nič ni ljubilo, da bi jo mahnil za plenom. Znova

je zadržal. Ne za dolgo, kajti tokrat mu radovednost ni dala miru. Izza brega se je namreč zaslislal vik in krik; medvedje brundanje se je mešalo med lisičje in volčje zavijanje, in še komaj slšno zajčje cviljenje je sililo vmes. Vsi glasovi pa so razodevali neko odobravanje. Prav zato je gada mučila radovednost, in da jo uteši, se je brž podal na pot.

Za hribom je videl čudovite stvari. Sredi jase je na štoru stala na smrekovo skorjo narisana slika in zraven se je ustopil njen stvaritelj jazbec. Slika ni bila napačna, toni barv so se precej dobro prelivali in ustvarjali harmonijo, kakršno si je pač jazbec mogel zamisliti. predstavljala pa je večno popotnico kukavico v večernemu mraku. Vao zimo si je jazbec pritrgoval od počitka, da je ustvaril to delo in zdaj ga je postavil na ogled, da ga gozdni prebivalci presodijo, ali v najslabšem primeru obsodijo.

Ni slabo naletel. Občinstva je bilo precej, največ tudi zaradi tega, ker ni pobiral vstopnine. Ptičji rod se je polnoštevilno zbral na spodnjih vejah drev in z živahnimi glasovi kritiziral jazbecovo umetnino. Stirinožci: lisica, srne,

Film

Suvereni ljubitelji filma

Znano je, da je med kralji in državnimi poglavarji mnogo ljubiteljev filma. Norveški kralj Haakon ni samo strasten slikar in izvrsten pianist, marveč tudi velik ljubitelj filma in kinematografa. Kralj Haakon ima vzorno urejen kino, v katerem je pustil 8krat tedensko vrsto filme vsake vrste, ki jim je z izrednim zanimanjem sledil.

Danski kralj ima med filmskimi zvezdniki specialne ljubljence, med katere spada v prvi vrsti Gary Cooper. Njegov film »Mister Deeds gre v mesto« si je kralj trikrat zaporedoma ogledal.

Svedski kralj Gustav je razumljivo velik pristaš božanske Grete Garbo, ki jo tudi osebno zelo dobro pozna. Ko je bila zadnji-krat v Evropi, jo je povabil na svoj dvor, kjer se je pogovarjal o njenih filmih. Gustav je tudi velik oboževalec lepe Francozinje Annabelle. V njegovem zasebnem kinematografu so štirikrat tedensko predstave za kralja.

Belgijski kralj Leopold III. ljubi predvsem filme v katerih igra glavno vlogo slavna Marlene Dietrich.

Najrazkošnejšo kinodvorano ima angleški kralj. V rokoko dvorani so lože za 50 kraljevih gostov. Dvorana ima tudi majhen bar s posebno hladilnico za jedila. Kralj Jurij je še kot vojvoda Yorški kaj rad sam upravljal kinoaparaturu, kasneje pa je rad kazal svoje lastne filme, ki jih je snimal v naravi na

svojih posestvih in iz svojega zasebnega življenja. Obe princesi Elizabeta in Maria Rose sta zelo veliki ljubiteljici Walt Disneyjevih filmov. Ob njunih posteljah je vse polno slik Miki miške.

O kinematografu našega mladega kralja Petra II. smo že v zadnji filmski rubriki poročali.

Pred sedanjo vojno so bile v Elyseju, kjer je sedež predsednika francoske republike, vsako sredo filmske predstave za francoske ministre. Herriot je strasten pristaš Chaplina, ki ga imenuje, kakor vsi Francozi, »Charlot«.

Tudi Stalin je velik ljubitelj filma. Zelo ga navdušujejo Chaplinovi filmi, od ruskih filmov pa mu najbolj ugaja film »Tschajew« Ruskim zvezdnikom enakovrednega smatra izmed ameriških igralcev le Paula Munija. Diktator Stalin zelo rad sprejema filme v dar.

Musolini je preuredil otroško sobo svojih dveh starejših sinov v vili Torlonij v majhno kinodvorano, kjer si dnevno da predvajati najnovejše filme. Prednost daje italijanskim filmom.

Zelo velik ljubitelj zgodovinskih filmov je predsednik Roosevelt. V »Beli hiši« mu dnevno predvajajo vse filmske reportaže, ki mu jih dajo razne filmske družbe na razpolago.

Ali so pri moških nevarna leta?

Balzac je trdil, da je žena med 30 in 40 letom šele prava žena v vsej njeni vrednosti. To trditev je odobrila poleg romanopiscev tudi moderna medicina.

Sedaj pa nastopa vprašanje, ali je pri moških prav tako. Moški navadno preživljajo burnejšo mladost kakor žene in po svoji konstituciji ni tako vezan na tako odmerjeno dobo izživljanja kakor ženska in je zato težko trditi, kdaj je dosegel mož svojo popolno moško vrednost. Na vprašanje, če ima mož pravico, da se v zrejših letih ponovno izroči ljubezenskim čarom, je treba odgovoriti pozitivno. Vendar pa je treba imeti veliko dozo takta in umerjenosti, da takšen mož ne postane smešen. Še več umetnosti pa je treba, če hočemo takšnega moža pokazati na filmskem platnu.

Slavni francoski igralec Raimu je v tem pogledu popolnoma uspel. Nātoga, ki jo je prevzel, ni bila lahka. Priказati človeka, ki se je po mukepolnem življenju v kolonijah v zasluženem miru zaljubil v mlado ženo, ki ga pa noče, ker ga ne more razumeti, pa potem pokazati vse peripetije srečne strasti in vse scene ljubosumnosti, prisluskovanja pa

do prave tragedije, gotovo ni lahko mlademu igralcu, še manj pa možu v zrelih letih. Vse to pa je mojstrsko pokazal slavni Raimu v velikem francoskem filmu »V zatonu mladosti«. V tem filmu je Raimu določno odgovoril, da so tudi pri moških nevarna leta, pa najsi bo v mladosti ali v starosti.

FILMSKI REKORD V AMERIKI

Ameriški statističarji pravijo, da je vrgel znani film »Prišlo je kakor vihar«, ki je bil izdelan po istoimenskem romanu slavne ameriške pisateljice Margarette Michelove, nič manj ko eno milijardo 875 milijonov dinarjev čistega dobička. Ta ogromen dobiček je dalo samo predvajanje filma v Ameriki, Evropa pa ga bo gotovo podvojila. Pisateljica je prejela »skromen honorar v znesku 3 in pol milijona dinarjev«.

»GOSPA LUNA« — NOVI FANTASTIČNI FILM

Po znanem romanu Paula Linckeya pripravlja Tobis Cinema nov fantastični film »Gospa Luna«. Film bo pokazal gradove na luni in življenje v njih. Bo to prava fantazija, prepletena s komičnimi prizori. Edino kar bo še kaj veljalo, bo glasba.

f. Najboljši režiser ameriške društvene satire je popularni Frank Capra, ki ima za seboj že vrsto zelo posrečenih filmskih satir na račun ameriške družbe.

f. Poleg barve in glasu bomo občutili tudi vonj s filma. V Ameriki se trudijo, da bi gledalci občutili med gledanjem cvetočega vrta tudi lep vonj rož. Pravijo, da se jim je poizkus posrečil, vendar še ni upati, da bi bila te senzacije tudi Evropa v doglednem času deležna.

f. »Velika ljubezen Petra Čajkovskega« je film, o katerem so se tudi svetovni kritiki zelo lakavo izrazili. Glavna igralka Zarah Leander je izjavila, da je to njena najlepša in najljubša vloga.

Vojna in francoska filmska industrija

Z izbruhom nove vojne je bila francoska filmska industrija v resni nevarnosti, da bo šla rakovo pot. Mnogi so sploh mislili, da je vojna padec filmske industrije, ki se tudi po vojni ne bi mogla aktivizirati. To mnenje so zlasti zastopali Italijani, ki so videli v propadu francoske filmske industrije svojo korist. Takrat so cele trume italijanskih agentov poplavile Francijo in nudile francoskim filmskim igralcem dobre angažmane. Mnogi so ostali doma, precej režiserjev in igralcev pa je odšlo v Rim, kjer so snimali že 15 filmov. Med drugimi so odšli iz Francije v Rim zvezdniki in zvezdnice Vivianne Romance z

ROSALIND RUSSEL (MGM)

f. Nagradjeni zvezdniki. Znana filmska revija »The Hollywood Reporter« priobčuje vsek mesec ocene najboljših filmov in najboljših vlog. Nedavno je dobila prvo nagrado za najboljšo žensko vlogo v filmu »V ženskem carstvu« lepa Rosalind Russell. Prvo nagrado te revije je dobil tudi omenjeni film, v katerem sodelujejo še Norma Shearer, Joan Crawford in Paulette Goddard. Rosalind Russell je znana našemu filmskemu občinstvu tudi iz filma »Citadela«, v katerem je kraljala vlogo žene dr. Mansona.

f. Žena z najlepšimi očmi v Ameriki je šarmantni star 20th Century Fox-a Alice Faye, ki je najpopularnejša radijska pevka. Lepotica igra v filmu »Roža velemesta«.

f. Windsorske vesele žene bodo nastopile v novem Tobis Cinema filmu »Ljubezben in smeh«.

Spomnite se CMD!

JEANETTE MACDONALD (MGM)

zajci, volk in medved so modrovali pred storom in njih kritika je bila modra, v koliko je pač modra živalska pamet.

Jazbec je skromno stal v ozadju in poslušal pohvale in graje. Dajale so mu pogum do nadaljnjih stvaritev. Sam stari medved je prikorakal k njemu in ga prijateljski potrepljal s svojo ogromno sapo.

»Dobro si naredil«, je rekel, »talent imaš, kar nadaljuj! Večerno nebo je malo ponesrečeno, a nič ne škodi, v ostalem je slika dobra.«

Skromno je jazbec pokimal, in ker je bil že nekoliko mrak, je hotel odnesti sliko v svoj brlog. Kar se je pojavil še en gledalec, nepoklican gost, črn divji maček, še otroče, sin stare mačke, ki so jo še v jeseni lovci ustrelili. Nekoliko oblastno se je vedel in se ga je šibkejši rod bal, posebno ker je s svojimi svetlimi očmi gledal kot levi razbojnik. Ustopil se je pred sliko, se ozrl po gledalcih in je trdno prepričan, da mora tudi on povedati svoje mnenje. Visoko je vzdignil rep in pričel:

»Smrekova skorja je izvrstno ohdelana. V tem gre vse priznanje stvaritelju...«

Kdo je stvar naredil, mu ni bilo znano, pa se je ozrl okoli. Zajec je nehoti namignil na jazbeca, ker je upal, da se bo mačku s tem prikupil. Ta je pa nadaljeval:

»Risba kaže še precej talenta, barvni toni so za silo zadeti. Vsebinska slika pa je porazna. To ni umetnina, to je pacarija. Njen stvaritelj si ni niti malo ogledal prizora, ki ga je naslikal.«

Ponosno se je ozrl naokoli. Jazbec je zijal od srda; občinstvo se je prita-jeno muzalo. Opogumljen od tega prizora, je kritik nadaljeval:

»Nadaljujmo! Kukavice »umetnik« naj brž še videl ni, drugače bi nekaj neposrečenih potez gotovo bolje porabil. Misli, da je umetnik, a ne zmore več, kot vsak drugi, ki bi vzel čopič v roke.«

Znova se je »kritik« ozrl okoli, a glej čudo, občinstvo je gledalo mrko, jazbec se je smehljajal in nazadnje se je še občinstvo smehljalo. In ta zasmeh je veljal njemu. Neprijeten občutek ga je zadela in je zvišal glas, kot mornar, ki se potaplja, a še tipa po vodi, da bi našel trsko, ki bi se zanjo oprijel:

»Večerno nebo bi bilo za silo posrečeno, vse drugo ja za nič. Pristavljam, jazbec nima daru za opazovanje, preveč se vdaja barvnim oklepom. To ni umet-

nost, ampak čisto navadna obrt. Tej sliki se je moči le nasmehniti in jo mahniti svojo pot.«

Maček se je obrnil, z repom ravnim kot s sabljo in čakal poklona. In ga je precej dobil. Iz gneče je stopil medved srditega obraza in zamomljal:

»Temu praviš ti kritika? To je čisto navadno zabavljanje. Razumeš!«

In ga je prijel za rep ter ga nekaj krat zavrtel po zraku, da mu je sapa zastala. Občinstvo se je veselo nasme-jalo, maček pa, ko je priletel na zemljo, jo je pobrisal v mrak.

Sova, ki je ždela v teminah smreke in je videla ves prizor, je pomdrovala:

»Tako je prav, take tiče je treba trdno prijeti! Naj si ne mislijo, da vedo več kot odrasli.«

Jazbec je odnesel sliko in ptice so se razletele. Štirinožci so še nekoliko pomdrovali, potem so izginili vsak po svojih poteh. Ker je bila že tema, se je gad zvil kar v duplino v štoru.

Na nebu se je prikazal mesec in lahen veter je šelestel v vrhovih dreves.

Pomlad

GUSTL LIPOVSEK

Snežena burja več ne veje, trobentica se zvončku smeje, marjetica pa regrat snubi.

Med rožicami fant izbira, v vijolico oči upira, in k njej se klanja, jo poljubi.

V zelenem in cvetočem gaju že ptički svoj koncert imajo, pastir veselo z njimi uka.

Pri oknu zlato sonce mamí, še dedek za pečko se vzdramí in zadovoljen ven pokuka.

UGANKA

Med nabira, a čebela ni; ni ne muha in ne osa, a brečči. Kdo je — to ugani ti!

Domovino in svobodo ve prav ceniti le, kdor jo je izgubil!

Največje ptice preteklosti

Najmanjše ptice na svetu so kolibri, ki žive v vročih krajih Južne Amerike in Afrike. Veliki so komaj tako, kakor naši čmrlji. Pri nas je pa najmanjši krajljček. Manjše ptice najbrže nikoli niso živele na svetu. Največje sedaj živeče ptice so afriški noji. Predstavimo si kolibrija poleg noja!

Toda tudi afriški noj je pravi pritlikavec nasproti največjim pticam, ki so živele na zemlji še v ne tako davni preteklosti. Te ptice so bile madagaskarski noji. Njihova okostja so izkopali pred leti Francozi na Madagaskarju in jih sestavili za muzej v Tanarivi. Visoke so bile tri metre in včasih še čez, baje celo tudi tri metre in pol. Njihova jajca so bila tako velika, da so držala do 5 litrov vsebine. Kakor okostja, so našli na Madagaskarju tudi mnogo zelo dobro

ohranjenih jajc. Domačini so jih poznali že dolgo in jih uporabljali kot sodčke ali vrče.

Iz tega moremo sklepati, da še ni tako dolgo, kar so izumrle. Domačini se po ustnem sporočilu od rodu do rodu še spominjajo časov, ko so tekale po tem velikem otoku v bližini Afrike. Tekale so zato, ker so bile prevelike in pretežke, da bi mogle letati. V pravljicah žive kot živali, katerih so se ljudje bali. Malgaši so pripovedovali, da mor-da le še žive kje na otoku, toda preiskave so ugotovile, da jih ni. Škoda, kaj ne?

Podobne velikanske ptice so živele na Novem Zelandu pri Avstraliji, vendar so bile manjše in so izumrle že dosti, dosti prej.

Nagrade „Gledališča mladega rodu“

»Gledališče mladega rodu« v Mariboru je razpisalo več nagrad za najlepše risbe ter najboljše spise in kritike o igri »Martin Krpan«. Iz velikega števila risb in dopisov, od katerih je nekatere objavil tudi »Večernik za mladino«, je poseben odbor izbral najboljše, ki bodo nagrajene. Za nagrade smo izbrali lepe knjige. Dobijo jih:

Vidovič Toni, učenec I. razreda vад-nice;

Jan J., učenec II. razreda vад-nice;

Učak Janez, učenec III. razreda vад-nice;

Letonja Franc, učenec III. razreda vад-nice;

Tomović Dušan, učenec IV. razr. II. deške osnovne šole;

Štuhec Igor, učenec I. razreda III. deške osnovne šole;

Ogrizek Slava, učenka III. razreda f. dekleške osnovne šole;

Versolatti Magda, učenka IV. razreda II. dekleške osnovne šole;

Jagernik Franc, učenec III. razreda II. deške meščanske šole in

Emeršič Viktor, učenec IV. razreda II. deške meščanske šole.

Knjige bomo poslali tekom tega tedna na šole.

Zahvaljujemo se vsem našim gledal-

cem, ki so nam poslali risbe, spise ali kritike ter jih opozarjamo že sedaj na naše nagradne natečaje, ki jih bomo razpisali v jeseni, ko bo »GMR« začelo z rednimi predstavami.

Gledališče mladega rodu.

Otrok čeblja

ZOFIJA BREITENEKNER

Mamica, glej, rožice plakajo, gotovo so žejne; glej, z listov solze jim kapajo, rose žele blagodejne.

Ne, dete, rožice niso več žejne, saj pile so roso nočoj, ko mrak se dotaknil je zemlje, ko angel kramljaj je s teboj.

Čudna osa

V Afriki živi osa, ki se hrani samo z že razpadajočimi žuželkami, črvi itd. Ko jih ujame in umori, izkoplje v zemljo jamico in jih nato zasuje s prstjo. Da prst bolj potlači, jo potolče s kamenčkom, katerega drži v čeljustih in ga uporablja kakor kladivo.

Zanimivosti

Roman na smrt obsojenega tihotapca

Nekoliko podatkov k našemu novemu romanu »Ljubljenec zvezd« na strani 8

Roman »Ljubljenec zvezd«, ki nosi v svojem drugem delu naslov »Kralj meje«, je prvenec poljskega pisatelja Sergiusza Piaseckega. Ko je roman izšel, je vzbudil na Poljskem presenetljivo senzacijo ter je bila prva naklada hipoma razprodana. V razmeroma kratkem času je bilo njegovo delo prevedeno v švedščino, estonsko, finsko, francoščino, nemščino in norveščino. V slovenskem prevodu ga prične danes objavljati v podlistku »Večernik«.

Na prvi mah se je vsa javnost na Poljskem, kot tudi poljski literarni krogi, spraševala, kdo je neznan pisatelj, ki je s tako prodornim uspehom nastopil s svojim prvencom. Kdo je ta Piasecki? Ko so tako povpraševali, jih je slednji pripeljal pot v največjo poljsko kaznilnico »Sveti Križ«, takozvani poljski Sing-sing. Tu so izvedeli, da je pisatelj zločinec, obsojen na petnajstletno ječo.

Piasecki je plemiškega porekla, bil je oficir v svetovni vojni, nato agent poljske poročevalske službe, potem potepuh in pustolovec, kot ga je vzgojila vojna. Z viška je padel čisto na dno življenja, kjer se je slednjič znašel med krdeli poljskih tihotapcev, ki so tihotapili na poljsko-sovjetski meji med Vilno in Minsk. Igra s smrtjo ga je mikala, vabilo ga je drzno in tvegano življenje, saj v življenju ni imel kaj izgubiti, razen golega življenja. Smrt je naravnost izzival ter na vsakem koraku z njo »kokočiral«. In samo za las ji je ušel. Že ga je imel, ko so ga oblasti kot zločinskega tihotapca zajele, krvnik na seznamu, vendar ga je predsednik Poljske, maršal Pilsudski, pomilostil na 15-letno ječo.

Sergiusz Piasecki, potepuh, drzen pustolovec in zločinski tihotapec, je našel samega sebe kot človeka z globokimi etičnimi vrlinami šele, ko je sedel za rešetkami »Svetega Križa«. Tu je v samotni celici let premišljeval o ceni življenja ter slednjič kot izpreobrnjenec odkril v sebi smisel življenja.

Zanimiva pa je pot, po kateri je zagledal njegov prvi roman luč sveta. Nekega dne je dobil poljski pisatelj Melchior Wankowicz iz kaznilnice »Sveti Križ« večji omoč in v njem dva drobno popisana zvezka. Čital je in čital ter spoznal, da je v tem rokopisu odkritosrčna izpoved nenavadno nadarjenega človeka, bivšega tihotapca s poljsko-sovjetske meje. Kaznjencevi zapiski so bili umetnost, zato je rokopis oddal nekemu založniku, nakar je izšel roman, ki je doživel pravcati trijumf. Precej časa po tem je pisatelj Wankowicz prejel pismo Piaseckega, v katerem mu je kaznjence pisal med drugim:

»Moja kazen poteče 30. septembra 1941. V Vilni sem bil obsojen na smrt, toda gospod prezident mi je izpremenil smrtno kazen v petnajstletno ječo. Zaradi vzornega vedenja pa sem si celo pridobil pravico, da mi zadnja tri leta ječe črtajo... Zelo žal mi je, ker še dobro ne obvladam knjižnega jezika. Moj edini učitelj je bil literarni časopis »Wiadomości Literackie«, ki mi ga na prošnjo od leta 1935 zastopni pošiljajo. Iz njega črpam učenost in se učim knjižnega jezika. Ta je moja radost, moja svetloba, in venomer mislim, kako bi se oddolžil...«

Pisatelj Wankowicz si je izprosil pri provosodnem ministru dovoljenje, da sme obiskati kaznjence. O tem obisku je med drugim objavil naslednje: »Pred jeklenimi vrati kaznilnice je stal stražnik z revolverjem v roki. Nad visokim zidovjem, ki oklepa kaznilnico, je šest stolpov, kjer dan in noč pazijo stražniki. Ravnatelj kaznilnice me je sprejel v spremstvu ukročenega volka. Ta voičuvaj je mrko gledal name iz krvavih oči, ko sem podpisoval uradno listino... Potem sem se sestal s kaznjencem Piaseckim. Shujšan, upadel obraz. Kdo bi mogel z njega razbrati starost? Globoko upadle oči. Od tu torej vpije ta človek v svet iz globine groba? Privedoval mi je zgolj o svojem pisanju. Ni se pritoževal. Kupil sem mu polnilno pero, steklenico črnila in velik zavoj papirja. Papirja ni sprejel, češ da sme pisati v celici samo v zvezke. Polnilno pero. Z navdu-

šenjem opazuje, kako se napolnjuje s črnilom stekleni tank. Poskuša pisati...«

Delo Piaseckega je imelo prodoren uspeh. Na prošnjo poljskih pisateljev in vse poljske javnosti je predsednik poljske republike pomilostil Piaseckega ter je bil 1938. izpuščen iz kaznilnice. Dobra in lepa literatura je torej izpremenila tega, že na smrt obsojenega moža in pustolovca ter zločinca, preorala je njegovo dušo ter ga vrnila kot zrelega in plodnega pisatelja poljskemu narodu in vsemu svetu. O njem piše znani poljski kritik Emil Breiter med drugim naslednje:

»Piasecki, obsojen na smrt ter tik pred justifikacijo pomiloščen na petnajst let ječe, pošilja dan za dnem od leta 1930.

Preizkušnja tradicionalnega junaštva

V velikih bitkah okrog Sedana premagujejo borci obeh taborov velikanske napore. Francija se je to pot znašla pred premočnim nasprotnikom sama. Francija, dežela tradicionalnega junaštva, demokracije in svobode računa samo na svojega angleškega zaveznika, ki ji do sedaj še ni mogel poslati zadostne pomoči v kopni vojski. Kasneje bo tudi Anglija razpolagala z milijonskimi vojskami. Francija se zaveda težkega položaja, v katerem je trenutno prevzela ogromno breme zavezniške obrambe nase. Z največjo mirnostjo in hladnokrvnostjo gleda bodočim bojem v oči. Njeno moč in junaštvo ji priznavajo tudi Nemci, ki niso ni-

prošnje, naj bi ga izpustili iz ječe. Toda dolgo prošnje niso bile uslišane. Šele leta 1937. naslovi Piasecki prošnjo v obliki odličnega romana. Če bi predhodno ne imeli pojasnil in vesti od pisatelja Wankowicza, bi le težko verjeli, da je napisal roman »Ljubljenec zvezd« nekdo iz »drugega brega«, nekdo, ki se že leta pokorava v kaznilnici za svoje mladostne grehe, za prenapet individualizem, za anarhično romantiko, nekdo, ki se ni mogel in hotel pokoriti družabnim zakonom...»

Piasecki ni zgolj izvrsten opazovalec, ampak pesnik, lirik in fantast, obenem pa ves lepeč v grobi realnosti. Njegov pogled na svet očituje svežino in mikav-

koli podcenjevali francoskega vojaka, prežetega z največjimi vrlinami hladnokrvnega frontnika.

Močne vojske vodi general Gamelin, pomaga mu šef generalnega štaba, general Georges. Oba sta kmečka sinova, oba nista nikoli podcenjevala ogromne bojne udarnosti Nemčije. Tragedija je morda baš v tem, da se oba bojevita naroda zmerom spoprime na starih bojiščih zahodne fronte, na krvavih mejah Rena in pritokov. Od gigantskega spopada dveh velikih narodov ob Renu vedno zadržiti vsa Evropa, ob izidu njunih bojev se preobrazajo refleksi naše nemirne celine.

Zedinjene države in Skandinavija

V Zedinjenih državah Severne Amerike biva blizu 10 milijonov Skandinavcev. Zato je naravno, da je zanimanje v USA za usodo nordijskih držav veliko. Švedov je onkraj luže 5.500.000, Norvežanov 3.200.000, Dancev 780.000. V Ameriki je tedaj več Norvežanov kakor doma na rodni zemlji!

Veliko število Skandinavcev v USA je posledica pospešenega izseljevanja v zadnjih 50. letih. V novi domovini so pa

obdržali vse obeležje rodne zemlje, s katero imajo živahne stike.

USA so pa tudi v skrbeh, ker izgublja zaporedoma svoja tržišča. Njih izvoz v skandinavsko dežele je znašal lani 112 milijonov dolarjev, in sicer 64 milijonov na Švedsko, 25 na Dansko in 23 milijonov na Norveško. Investicije ameriškega kapitala na Skandinavskem znašajo 400 milijonov dolarjev. Polovica tega odpade na Norveško.

Tri funte za dve milji dolg poljub

Nedavno so kaznovali pred londonskim sodiščem nekega šoferja zaradi prenapetosti. Stražnik, narednik Morrison, je dal pred sodniki naslednjo izjavo:

»Vozil sem po glavni cesti in kontroliral hitrost vozil. Naenkrat sem opazil avtomobil, ki je s strahovito naglico drvel po cesti. Opazil sem tudi, da je šofer vo-

dil volan samo z desno roko, dočim je z levico prav krepko držal mlado gospodično. Ta mu je dala poljub, ki je trajal približno dve milji. Ko sem avto komaj dohitel in ga ustavil, sem kaznoval šoferja z globo treh funtov. Šofer je odvrnil: »No, za takšen užitek trije funti res niso preveč!« In nadaljeval je vožnjo spet le z desnico pa v lahkem tempu.

V ravnateljevih hlačah pobegnili iz ječe

Vsa Budimpešta ima še vedno opravka z burko, ki se je primerila pred tedni v neki kaznilnici. Gospa Kovacseva je bila polna muh in pogostokrat gost kaznilnice. Zdaj je spet morala odsedeti več mesecev kazni. Ker ji to ni bilo všeč, je razmišljala, kako bi pobegnili. Vsako jutro je čistila pisarne, zato ji to res ni bilo težko.

Nekega jutra je šla pospravljat v ravnateljevo stanovanje. V spalnici je našla

ravnateljeve hlače in čevlje. Hitro je nataknila moške hlače nase, vzela suknjič, se obula in nataknila klobuk na glavo. Stražar pri vratih ni niti podvomil, da je šel iz poslopija »gospod ravnatelj« kaznilnice. Seveda je bil zelo prestrašen, ko je malo za tem stopil iz kaznilnice prav ravnatelj v pijami in povprašal po gospe Kovacsevi. Zvečer so jo našli detektivni v neki gostilni in jo spet spravili za zapahe.

Holandski pater je osnoval New York

Usoda Holandske je vznemirila tudi New York. Saj je znano, da je prve temelje velemestu postavil baš holandski pater, Peter Minnewit. Prvi priseljenci na njujorška tla so prišli 1614. iz Holandske. Minnewit je poimenoval prvo naselje v New Amsterdam.

Minnewit se je rodil 1590. v Weselu ob Renu. V Ameriko je dospel 1626. in

organiziral ob obali holandske trgovinske postaje in kolonije. Od Indijcev je kupil otok Manhattan, ki ima površino 5560 ha, dolg je 21 km, 3 km širok. Na tem zemljišču stoji danes največje mesto sveta. Pater je dal za svet komaj 24 dolarjev sedanje vrednosti. Umril je 1641. Ustanovil je tudi švedsko kolonijo v Delaware.

Umril je kralj ciganskih primasov

Pred dnevi je v Budimpešti umrl Magyari, o katerem so po pravici trdili, da je bil najpriljubljeniji ciganski primas. Madžarski radio je dajal vsak teden dvakrat njegove koncerte iz hotela Hungaria in poslušalci vsega sveta so se seznanili z njegovimi zdaj vročekrvnimi,

zdaj melanholičnimi izlivi glasbe.

Magyari je bil potomec prastare ciganske družine. Že njegov oče je bil priznan primas, ki je potoval po vsej predvojni Madžarski. Bil je najpriljubljeniji goslač pokojnega ministrskega predsednika grofa Tisze in večkrat je igral

nost, kakršno zmoro samo mladost. Piasecki obeta visoko umetniško kvaliteto. Bije se za pravico in stvarnost. Toda v celem romanu ni najti ponarejenega patosa. Vsaka oseba — in teh je mnogo — je izklesana iz verodostojnega in resničnega življenja. Avtor ničesar ne olepšuje, ničesar ne ponižuje. In ne laže samemu sebi. Doživljaji Vlada — v njem se skriva sam avtor romana — dihajajo svežino življenja.

Posobne omembe je vredno razmerje Piaseckega do prirode. Njegove podobe in barve — opisi letnih časov, gozdov, vetra in viharjev, nočnih temin — so polne nenavadne lirike. Piasecki diha in živi s prirodo, ki ga obdaja. Če pa že odmakne od prirode svoje oko, potem stori to le takrat, kadar se zagleda v nebo na sozvezdje Velikega voza.

In vprav zvezde so bile Piaseckemu kot ljubica in vodnik spreobrnjenega grešnika, ki svojih zločinov ni odkupil samo z ječo, ampak z visokim umetniškim delom. To pa mu je tudi vzpodbudno in na široko odprlo jeklena vrata kaznilnice »Svetega Križa« v svobodo in v svet.

Še predno pa je zapustil kaznilnico, se je Piasecki iz ječe s posebnim javnim pismom zahvalil poljskim pisateljem: »Hvala vam vsem, ki ste mi dali svoje najboljše in najlepše iz sebe, ki ste mi pomagali dvigniti se iz dna življenja ter ste mi pokazali pot ljubezni do besede in misli!«

* Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje zapaka, vsled česar imajo vrenje v žilodcu in črevih, pospešuje se temeljito čiščenje celokupnih prebavil s časo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužite jutraj na ječe. Z uporabo »Franz-Josefove« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči vsled zapake, obenem se pa doseže tudi boljši tek. Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

tudi cesarju Francu Jožefu. Njegov sin, zdaj umrli Magyari, je absolviral glasbeno akademijo ter igral tudi na angleškem in holandskem dvoru. V starosti 46 let ga je zdaj pobrala bolezen na ledvicah.

V Belgiji prebiva 8,5 milijona duš na prostoru 30.000 km². Povprečna gostota prebivalstva na 1 km² znaša tu 185, v Nemčiji 123 oseb.

Holandska je osemkrat manjša od Jugoslavije, ima pa 1.750.000 ljudi. Za Belgijo je najgostejše naseljena država Evrope. Sto in petdeset let država ni imela vojn.

Bodi možat!

V skupnem družinskem življenju pride mo vse premalo drug drugemu nasproti, vse preveč gremo vsakebi. Predvsem bi bilo vse mnogo lepše, če ne bi toliko dali na zamero. Marsikomu se zgodi, da v razburjenju zine besedo, ki zveni morda silno zlobno, dasi ni bila tako hudo mišljena. Pa kaj, ko jo sedaj drugi noče odpustiti in pozabiti, ko se žilavo in strastno zagrije v svojo jezo in sovraštvo, ko razpreda dalje in dalje svojo malenkostno zamero, da nastane iz nje nepremostljiva ovira.

Mnogo ljudi je, ki venomer očitajo drugemu njegove napake, ki venomer jahajo istega konjička, ki svojo mrzno skrbno čuvajo in negujejo, dokler ni oni drugi popolnoma zagrenjen in notranje ubit. Marsikomu se na tihem zdi, da bi bil slab bič, če bi prvi popustil in podal roko v spravo, ker se ne zaveda, da je največje junaštvo v tem, hkrabro stopiti naprej, s krepko potezo prečrtati in izbrisati vse ono, kar se je itak že bilo zgodilo in ni več mogoče preprečiti. Nešteto bridkih solz in noči brez spanja lahko izostane, če dobitljivo izbrisamo in pozabimo vse ono, kar je naš bližnji storil napak, če nikoli ne zahtevamo od drugih tega, česar tudi

— Že eno uro popravila avto in ga ne smem motiti...

Zadugarstvo – temeljni kamen obrtništva

Ante Certalič

Osnovno načelo narodne proizvodnje je načelo ekonomičnosti, ki pravi, da je treba s čim manjšimi stroški priti do dobrin. Industrija je mnogokje izpodrinila obrt. Ne moremo pa odrekati rokodelstvu sposobnosti do življenja. Če pa hočemo podpreti rokodelstvo, moramo poznati vsaj osnovne vzroke slabega položaja. In ti so: splošna kriza, veliki proizvodni stroški rokodelcev, pomanjkanje kredita, slaba tehnična in trgovska priprava rokodelcev.

Kriza ni nikaka novost, saj so krize vedno bile. Pozabljamo pa, da je današnja kriza, kriza svetovne nadprodukcije dobrin, ne pa kriza nedovoljne krajevne produkcije.

Drugi vzrok je v dejstvu, da so proizvodni stroški obrtnika mnogo večji nego industrijski. Zato so ti izdelki prvih tudi dražji. Tovarniški izdelki se kupujejo v večjih količinah, nego obrtniški.

Tretji vzrok slabega stanja obrtništva je pomanjkanje kredita, to je kapitala, katerega potrebuje vsak obrtnik za svoj obstoj. Posamezni obrtnik pač težko dobi na posodo večjo vsoto denarja, če ne nudi upniku dovoljnega jamstva. Dobi ga le za visoke obresti.

Četrta točka slabega stanja obrtnikov pa leži v njih slabi tehnični in trgovski pripravi. Obrtnik je lahko odličen delavec, malo verjetno pa je, da bi bil istočasno tudi dober trgovec.

Treba je torej z neko organizacijo odpraviti te nedostatke in izboljšati slabo stanje obrtništva. Ta organizacija je zadruška.

Pri nas se je zadugarstvo pričelo širiti zelo zgodaj. Danes predstavljajo zadruge veliko silo, v kateri so združeni zlasti slabši sloji. Zadugarstvo je gibanje, ki hoče s svobodnim združevanjem kupcev in producentov postopoma ukloniti kapitalistični način proizvodnje in ga zamenjati z novim. Oopade naj dobičkarstvo, vsak delavec naj dobi popolen ekvivalent svojemu delu. Zadugarstvo hoče postaviti neposreden stik med konsumentom in producenti, odstraniti veliko število spekulantov posrednikov in tako omogočiti pocenitev vseh izdelkov. Zadruge bodo v bližnji bodočnosti zamenjale današnji sistem. S tem bo tudi odpravljena borba za prestiž posameznika. Zadrugištvu pomeni mir, konec dvobojev. Podobno je socializmu, razlika je samo v tem, da zadugarstvo želi izboljšati socialni položaj na miren način.

Da je marsikatera zadruška propadla kmalu po ustanovitvi, ni bil kriv slab sistem zadruštva, kakor to trdijo nasprotniki, temveč člani, ki niso bili sposobni za vodstvo podjetja. Zadruška zahteva od svojih članov precejšnjo kulturno naobrazbenost in sposobnost v vodstvu javnih poslov. Zato je potrebno, da oblast dvigne kulturni nivo obrtnikov.

Industrijski izdelki so kljub cenenosti še vedno predragi. Nihče ne zahteva, da se napredek industrije zaustavi. Nasprotno omogočiti je treba življenje in obstoj tudi onih, ki so žrtvovali kri za ustvaritev novega doma, pa nimajo kruha.

Pomanjkanje kapitala je eden glavnih vzrokov, ki ovira napredek našega obrtnika. Čim bolj se zahtevajo od obrtnika moderno zgrajene delavnice, orodje in stroje, tem bolj mu je potreben kredit, ki ga mora investirati v svoje podjetje. Zaradi pomanjkanja kredita je obrtnik prisiljen dati svoje izdelke tudi na upanje, če hoče, da jih spravi v promet. To vprašanje se lahko reši le z ustanovo obrtniških kreditnih zadrug, ki so ali Šilce-Deleževke ali pa Reifaiznovke. Delič je osnove kred. zadruge na načelih neomejene in solidarne odgovornosti članov. Krediti se dajejo le članom zadruge, ko so vplačali zadruške deleže. Zadruge upravlja uprava brezplačno. Število članov ni omejeno.

Statistike kažejo, da je bilo konec 1935 v naši državi 96 kreditnih zadrug z članskimi deleži 5.962.295 din in rezervnimi fondy 3.171.460 din. Kapital torej pomeni že mnogo, vendar še ne vse. Rokodelec res lahko kupi vse potrebno, toda to bo drago plačal. Mnogo ceneje lahko dobijo obrtniki orodje in surovine, če jih nabavljajo skupno po nabavljajalnih zadrugah. Te nabavljajo direktno brez posrednikov.

V veliko korist so obrtniku prodajne zadruge. Vsak obrtnik je lahko večak v svoji stroki, ne more pa biti vedno tudi dober trgovec. Marsikateri obrtnik svoje izdelke težje proda nego pridelal. Prodajne zadruge pa imajo za cilj, nuditi svojim članom povoljno prodajo njih izdelkov.

Med obrtniki obstajajo tudi še proizvodne zadruge. Organizacija teh je najtežja točka zadrugnega življenja, ker je potrebna absolutna solidarnost, disciplina, zaupanje, čut enakopravnosti in enake sposobnosti. Druga težava je, da se večina teh, potem ko so uspele, prele-

vi v akcionarska društva. Zadruška postane navadna tovarna, ima več pomožnega osebja nego zadugarjev. L. 1935 je bilo v naši državi 40 proizvodnih zadrug.

Težkoče, s katerimi se mora zadruška boriti, so velike, toda dobra volja in čut solidarnosti premagata vse. Zadruge so postale velika sila, zadrugno gibanje najidealnejša sinteza materialnih in duhovnih vrednot človeštva. Da pa bo to zadrugištvu uspevalo, je potrebna svoboda, absolutna disciplina in požrtvovalnost. Svoboda, to je načelo, ki mora prevevati zadrugno gibanje.

V zadrugištvu je moč!

Vode so spet močno narasle

V noči na petek zjutraj je precej močno lilo in so bila zjutraj polja, njive in travniki ob Dravinji in Breznici v poličanskem okolišu pod vodo. Proti pol dnevu so danes vode stalno naraščale in so na več mestih tako na Poličane, na Sp. Poličane, proti Sudenicam in Makolam ter proti Luščki vasi daljši in krajši pasovi cest pod vodo. Voda ogroža tu-

kašnje električno centralo, ki je ob takih povodnih vselej v nevarnosti. Voda prinaša na travnike, ki so v najbučnejši rasti, blato in pesek. Ponekod bo voda uničila tudi mlado rast pšenice. Pod vodo so mnoge njive krompirja in fižola. Nekaterim je voda vdrla v kleti. Poplav v maju, doslej ne pomni. Klic po regulaciji Dravinje je zopet v ospredju.

OTMICA MRLIČA V HADŽIBEGOVCU

Premožni kmet Milenko Radosavljevič iz Hadžibegovca je nepričakovano umrl na posestvu svojih dveh hčerk, ki se nista razumeli z njegovo ženo Perso, ki jima je bila mačeha. Ko je mačeha izvedela za smrt svojega moža, ki je umrl na njivi, je pohitela spraviti njegovo truplo na svoj dom. Hčerki sta nato organizirali ljudi, ki so ponoči vdrli v mačehino hišo, navzoče ljudi pregnali ter odnesli truplo pokojnega, ki so ga smatrali za precej premožnega moža. Oblasti so uvedle preiskavo.

JUGOSLAVIJA NA MEDNARODNEM SEJMU V PLOVDIVU

Na 8. mednarodnem sejmu v Plovidivu v Bolgariji razstavljajo razen Bolgarov še Sovjetska Rusija, Nemčija, Japonska, Grčija, Slovaška, Romunija, Češki Protektorat in Jugoslavija. Obisk je velik, prva dva dni razstave si je ogledalo jugoslovanski paviljon okoli 60.000 ljudi. Zlasti vlada zanimanje za našo kovinsko industrijo (poljsko orodje), kemično industrijo in svilene izdelke v tekstilnem delu razstave. Razen mnogih vej industrije je razstavljen v posebnem oddelku tudi propagandni material za tujski promet in turizem.

GIBANJE HRVATSKIH TEKSTILNIH DELAVCEV

V Zagrebu so se te dni pričela pogajanja med zastopniki hrvatskih tekstilnih delavcev in delodajalci zaradi skupne kolektivne pogodbe za vso banovino Hrvatsko. To kolektivno pogodbo zahteva 17.000 hrvatskih tekstilnih delavcev, ki hočejo imeti enake pravice kakor slovenski tekstilni delavci.

BEOGRAJSKI VELESEJEM

V Beogradu je bil minulo soboto zelo svečano otvorjen 6. spomladanski velesejem, ki ga je otvoril ob navzočnosti odličnih osebnosti iz političnega in gospodarskega življenja trg. minist. dr. Andres. Otvoritvi so poleg zastopnika Nj. Vel. kralja in namestnika kneza prisostvovali skoraj vsi ministri in poslanki držav, ki razstavljajo na velesejmu. Na velesejmu prevladujejo industrijski proizvodi, zlasti težka industrija ter cel park novih modelov avtomobilov. Posebno zanimiv je oddelek protiletalske obrambe.

MODELARSKA RAZSTAVA V LJUTOMERU

Med binkoštnimi prazniki je priredil tukajšnji mestni odbor kr. jug. Aerokluba izredno uspelo razstavo aeromodelov. Razstavljeno je bilo 38 modelov raznih velikosti in raznih letalnih sposobnosti, nadalje načrti, strokovna literatura, potrebna orodja in gradivo, kar je vse bilo zelo pregledno razvrščeno. Vsak obiskovalec je dobil na razstavi nazorno sliko o pridnem in vztrajnem delu naših modelarjev, pri čem se še posebno poudarja, da skupina obstaja še le eno leto in je v tem kratkem času pokazala izjemno

aktivnost v pionirskem delu za naše letalstvo. Zelo številni obiskovalci so kazali veliko zanimanje, pogrešani so pa bili samo tisti, ki bi morali imeti največ razumevanja za to, da tvori modelarstvo temeljno podlago za razvoj aviatike, ki je ravno v sedanjih časih nam Jugoslovanom tako zelo potrebna. Mladim pionirjem zračnih višav pa k temu velikemu uspehu le čestitamo in želimo še obilo uspeha pri nadaljnjem delu.

Ljubljana

a Slovesna otvoritev protituberkuloznega ledna bo jutri v nedeljo ob 11. uri dopoldne v sejni dvorani ljubljanskega mestnega poglavarstva. Svečanost bo prinašala ljubljanska radijska postaja.

a Slovesni sprejem, ki ga je priredil Maribor hrvaškimi književnikom in ki se je sprostil v tako veličastno manifestacijo slovensko-hrvaškega bratstva, je napravil v ljubljanski javnosti globok vtis. Veliko zadovoljstvo in občudovanje je zbudilo tudi to, da se je pri tej priliki posebno pokazalo, kako silna je narodna zavednost Maribora in naše severne meje. Ljudje so z največjim zanimanjem brali obširno poročilo, ki ga je o tem svjetvenem mariborskem narodnem prazniku prinesel "Večernik", in splošna sodba se je glasila: Cast Mariboru! Lep zgled nam je podal.

o Zigasanje sodov bo 27. maja v Slov. Bistrici.

Sport

Še enkrat o tekmi

Slovenji Gradec-Slovan

V zvezi s "Sportnim pismom iz Slovenje-ga Gradca" smo prejeli še sledeči dopis, ki ga načelno objavljamo:

"Pismo iz Slovenje-ga Gradca, objavljeno v Vašem listu z dne 15. maja, navaja trditve, ki jasno pričajo, da se pisec pisma bori še z osnovnimi določbami naših že precej popularnih pravil in pravilnikov, ne glede na okolnost, da v nekaterih točkah ni točno informiran.

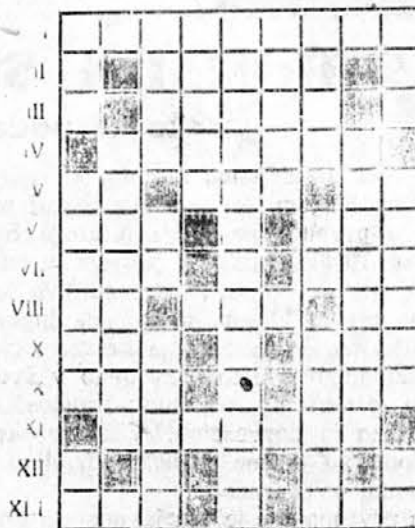
Za nas, pa tudi s sportnega stališča, je navsezadnje vseeno, kakšne vzroke je imel SK Slovenji Gradec, da ni nastopil. Točno je pa to, da si noben klub ne sme lastiti pravice, zavzemati napram zvezi nekako ultimativno stališče. Ako ima tehtne razloge za odpoved tekme, so mu za to dane možnosti v okviru pravilnikov, seveda pa je treba upoštevati za to predpisane termine. Nikoli pa po našem mnenju zveza ne bo upoštevala za odpoved tekme malenkostnih sporov med klubi, ki morajo tudi v takem položaju nastopiti v obveznih tekmah. Okolnosti, da je baje moral šele dan pred tekmo ugotoviti nesposobnost igrišča za igro, bi se bil klub z lahkoto izognil, ako bi bil dal igrišče verificirati.

DEJ JE PREKINIL DVOBOJ Z ITALIJO

Včeraj se je pričelo v Zagrebu teniško tekmovalje Jugoslavija-Italija za podonavski pokal. Pred 800 gledalci sta na igrišču ZKD na Salati nastopila Punčec in Cucelli. Pri stanju 10:8, 2:6, 4:1 je bila igra v tretjem setu radi deževnega naliva prekinjena ter se bo nadaljevala danes. Punčec je trenutno na boljšem, vendar pa igra znatno slabše ko druga leta. Danes se bo odigral tudi double.

s Zaključna prvenstvena nogometna tek-

Kritika št. 75

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. pijača; II. Odisejev dom; III. otoka; IV. majhen otok v skupini otokov, ki imajo le malo drugačno ime; V. japonska igra; narobe žensko ime; narobe predlog; VI. svetopišemska oseba; žensko ime; VII. urejeno stanje; čut; VIII. predlog; ruska reka; tuja okrajšava za »okoli«; IX. slika; krik; X. spodnja ploskev; del voza; XI. žensko ime; XII. zabavišče; stik dveh črt ali ploskev.

Navpično: I. poljska rastlina; tuja moško ime; sibirski reka; 2. vrsta mesa; 3. žensko ime; narobe pritrilnica; žuželka; 4. eden najstarejših prevodov sv. pisma; 5. oseba pri radijski postaji; 6. tropična žival; 7. vsebina pasti; tuji veznik; borec; 8. del Poljske; 9. krajbitke v svetovni vojni; pogreška; zemljepisni izraz.

o Pasji kontumac v rogaškem okraju. V rogaškem okraju so se pojavili ponovni slučajni pasje stecline, zaradi česar je okrajno načelstvo v Smarju odredilo pasji kontumac za celi okraj. Lastniki psov in drugi se opozarjajo na nevarnost širjenja ter na dolžnost prijave sumljivih znakov pri obolenju psov in živali.

Ptuj

p Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri Češki film »Božji mlin«. Drama s Stepničkovo v gl. vl.

p Muzejsko društvo v Ptujju ima v ponedeljek 20. ob 17. uri v prostorih mestnega Ferkovega muzeja redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

p Tujsko-prometno društvo ima danes v Švicariji v Ljudskem vrtu ob 20. uri občni zbor. Ob tej priliki bo imel zanimivo predavanje g. Gorjanc.

p Požar je izbruhnil v Gorišnici pri Sv. Marjeti v gospodarskem poslopiju pos. Sivko. Gasilci so preprečili, da se ni ogenj razširil na sosednja poslopja.

p Ob zaključku gledališke sezone. Včeraj je tiskovni škrat pod tem naslovom vrnil namesto 19 predstav 10 predstav.

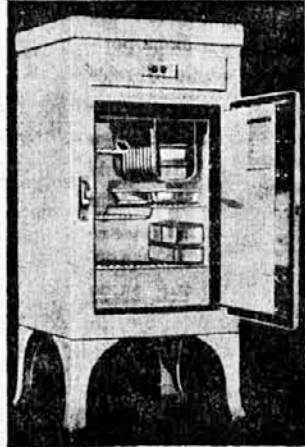
V ostalem se od daleč vidi, da v sedanjem stanju igrišče za tekme res ni primerno. Ne bo pa odgovarjalo, da je bila tekma odpovedana, vsaj deloma, na podlagi sodnikove izjave, ker v Slovenjem Gradcu doslej vobče nimajo zvezinega sodnika. Trditve, da je Slovan nastopil le s 7 igralci, je popolnoma izmišljena, ne glede na to, da bi bilo tudi to število v smislu pravil zadoščalo. Gosti so bili na terenu že par minut pred 15., čeprav imajo po pravilih pravo nastopiti še 15. minut po 15. V dežju so čakali 15. min., nakar jih je sodnik proglasil za zmagovalce. Zanimivo je, da je pisec članka slišal celo, kako je sodnik tekmo »odžvižgal«. Resnici na ljubo bodi povedano, da piščalke sploh ni uporabljal. Prireditelj tekme se ni pobrigal niti za moštvo tekme niti za sodnika, čeprav jih ni obvestil, da ne namerava nastopiti. Pri vseh teh nedostatkih je pač popolnoma neumestno, ako se sedaj najde nekdo, ki takšno postopanje zagovarja ter zahteva za kršilca zaščito, sklicujoč se na pravila, kakor si jih je pač sam prirojil. Na to stališče se je postavila tudi zveza, ki je na zadnji seji, t. n. tekmo že verificirala s 3:0 p. f. za Slovana." -č.

Le 1x

**v življenju greš k birni, in
tedaj se vam priporočam**

Foto atelje Japelj
Gosposka ul. 18/1.

Poceni! Lepo!

Blizaj se večji dnevi...

Jestulne bodo vedno sveže
le v hladilni električni omar
AEG-SANTO

A. Sprager • Maribor

Utrinska ulica 4 Brezobvezen ogled!
Ne zamudite nakupa po že ugodnih cenah

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša orlošobina za te oglasne le 3.— Družbe, orektilci dopisovanja in ženskovanski oglasni dia 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglasne le 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvoje. Oglasni dvevi se enkratno objavijo znaša 2.— Znesek za male oglasne se plačuje takoj pri naročilu, ostrova za le voostati v blisku skupaj v naročilu ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.400. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora orložiti znanaka za 8 dni.

TELEFUNKEN
IZVRSTEN GLAS
LEPA OBLIKA
RADIO STARKEL

KAM, KJE?
PRLEČKE GIBANCE
nudi gostilna »Kren-Klemen-
šak« Pobrežje vsako nedeljo.
3453-1

STAVBENA PARCELA
617 m², v mestu Mariboru,
levi breg, sončna lega, na pro-
daj. Povprašati v ogl. odd.
3376-11

HALO! HALO!
Vsi, kateri hočete dobre pr-
leške gibance ter klobase iz
kible jesti, in dober vinček
piti, morate vsako nedeljo v
novo gostilno na Pobrežju, v
»Priški dom« priti. Se pri-
poroča Matilda Zamuda, go-
stilničarka. 3438-1

VSAKO NEDELJO KONCERT
Igra ciganska godba. Dobro
vino in prigrizki. Se priporo-
ča gostilničarja Lebe. Raz-
vanje. 3487-1

Etikete
TEL. 45-13
SITAR & SVETEK
GRAVERSKI ZAVOD
LJUBLJANA
FRANČIŠKANSKA UL. 2

SLUŽBO DOBI

Šoferja
iščem z večletno prakso za
tovorni avto. Vprašati pri
Ivan Keršič, lesna industrija,
Hoče.

SLUŽKINJA
Pridna, čista in vestna za ku-
ho in vsa hišna dela se sprej-
me takoj. Naslov v ogl. odd.
3442-2

MANUFAKTURIST
ali prodajalka se takoj sprej-
me v modni manufaktorni tr-
govini. Ponudbe na ogl. odd.
»Večernika« Maribor pod
»Zanesljiva moč«. 3449-2

IŠČEMO DEKLE
k dvema otrokoma. Pogoji:
nad 20 let stara, z nekaj šol-
ske izobrazbe, dekleta s prak-
so imajo prednost. Naslov
v ogl. odd. »Večernika«. 3391-2

SOBARICA
pridna, čista in vestna, ki ima
tudi razumevanje za ostala
hišna dela, se sprejme k tri-
članski družini. Naslov v ogl.
odd. »Večernika«. 3404-2

HLAPEC H KONJEM,
dobi službo. Maribor, Sme-
tanova ul. 54, gostilna Dra-
vograd. 3429-2

DEKLA ZA VSE
se sprejme. Ponudbe na ogl.
odd. pod »Služkinja«. 3422-2
Pridno

GOSPOD. POMOCNICA
mlajša, vajena vseh hišnih
del in kuharja, se sprejme v
službo. Plača dobra. Nastop
1. junija ali nekaj prej. Ger-
natič, trgovina, Sv. Lovrenc
na Poh. 3408-9

Sprejme se
SLUŽKINJA
za vsa hišna dela. Naslov v
ogl. odd. »Večernika«. 3506-2

ČEVLJARSKI POMOČNIK
ki bi lahko takoj nastopil kot
dober delavec dobi stalno
mesto. Ivan Podlenšek, čev-
ljar, Črna. 3508-2

ČEVLJ. POMOČNIKA
ki je zmožen tudi gornjih de-
lov, sprejemem. Keber Jože,
Tržaška 1, Pobrežje. 3456-2

SPREJMEM DELAVCA
na celo oskrbo. Frančiškans-
ka ul. 16. 3464-2
Sprejemem dva

KOLARSKA POMOČNIKA
in vajenca. Kolarstvo Sl.
Krabonja, Maribor, Aleksan-
drova c. 19. 3494-2

HIŠNIK
se sprejme s 1. julijem 1940.
Prednost imajo državni na-
stavljenici. Ponudbe poslati
na ogl. odd. »Večernika« pod
»Hišnik«. 3486-2

BRIVSKI POMOČNIK
dobi takoj službo. Kocbek in
Bajt, Cankarjeva 1. 3495-2

MEISTER KOLESA
VELIKA IZBIRA KVALITETNO BLAGO

RADIO STARKEL
MARIBOR, TRG SVOBODE 6

MODERNI VOZIKI
po vseh cenah

BOGOMIR DIVJAK
Ulica kneza Koclja 4

SLUŽBO IŠČE
Grem poceni za
PERICO
Naslov v ogl. odd. »Več-
ernika«. 3447-3

ŠOFER
40 let star, samski, pošten in
čiste preteklosti, z dolgolet-
nimi sprlevali, želi spre-
meniti službo, in to samo za
osebni voz. Nastop 1. junija.
Ponudbe pod »Zanesljiv šo-
fer« na ogl. odd. lista. 3374-3

TRICLANSKA DRUŽINA
išče mesto hišnika. Ponudbe
pod »Poštena« na ogl. odd.
»Večernika«. 3402-3

PISARNIŠKA MOČ
z večletno prakso, vajena
vseh pisarniških del išče me-
sto za takoj ali pozneje. Pon-
udbe na ogl. odd. pod »Iz-
urjena«. 3440-3

POŠTENO DEKLE,
ki zna nekaj kuhati, želi služ-
bo k manjši obitelji s 1. ju-
nijem. Krčevina pri Maribo-
ru. Slomškova ul. 3/II. 3420-3

FRIZERKA
dobro verzirana v damski
stroki. Išče stalno službo v
boljšem salonu. Ponudbe na
ogl. odd. »Večernika« pod
»Dobra moč«. 3491-3

GOSPODIČNA
z malo maturo, trgovskim te-
čajem, znanjem nemščine,
išče primerne zaposlitve
kjerkoli. Ponudbe pod »Skrom-
na« na upravo »Večernika«,
Ljubljana. 3505-3

PLAČILNA NATAKARICA
išče službo v boljši gostilni.
Betnavska 26, Kovač. 3481-3

STANOVANJE ODDA
4-SOBNO STANOVANJE
s kuhinjo se s 1. junijem od-
da. Informira se v lekarni
Albanežev od 15.—17. 3425-5

Lepo
STANOVANJE
se odda. Replč. Počehova 31.
3387-5

MANSARDNO STANOVANJE
s sobo in kuhinjo novo reno-
virano, z vrtnim deležem se
takoj odda v vili Aljaževa ul.
24, Magdalena. Mesečna naj-
emnina din 300. Lepo sončno
stanovanje, 2 sobi in kuhinja,
I. nadst., zaključeno, se od
1. junija dalje odda v Melju
proti mesečni najemnini din
480. Vprašati v stavbeni pi-
sarji Kliffmann, Meljska ce-
sta 25. 3381-5

LEPO DVOSOBNO
in enosobno stanovanje se
takoj odda. Aleksandrova 45.
Študenti. 3416-5
Odda se
SOBA IN KUHINJA
Marksova ul. 4, Maribor.
3436-5

Moderno
DVOSOBNO STANOVANJE
s kopalnico se odda za din
530 pri postaji Tezno, Gre-
goričeva 3/I. 3427-5

STANOVANJE
se odda za dve ali tri osebe.
Ptujška c. 37. 3441-5
Dobro vpeljana

DVOSOBNO STANOVANJE
lepo, sončno, se odda. Na-
slov v ogl. odd. »Večernika«
3200-5

DVORIŠČNO STANOVANJE
2 sobici, kuhinja se odda dve
ma osebama. Naslov v ogl.
odd. »Večernika«. 3379-5

SOBA IN KUHINJA
z vrtno se odda na Tezno,
Gregoričeva 12, pri postaji
lišču s 1. VI. 3377-5

KLETNO STANOVANJE
soba in kuhinja, se odda v
Turnerjevi ul. 32. 3357-5

DVOSOBNO STANOVANJE
z vsemi pritlikalnimi s 1. ju-
lijem se odda. Vprašati Be-
navska 47-I. 3454-5
Lepo, sončno

ENOSOBNO STANOVANJE
oddam s 1. junijem. Betnav-
ska 59. 3507-5

STANOVANJE
v vili v Koroščevi ulici se
oddaja s 1. avgustom. Naslov
v ogl. odd. »Večernika«. 3458-5

Gramofonske plošče
niso več luksusa, ker dobite že
za **din 35** najnovejšo **šlagerje,**
plesne, narodne s petjem s bar-
moniko. Stalno na zalogi razne
igle, električni radio gramofoni
in vsa ostala pribor za gramofone.

elektroton
LJUBLJANA
PASAŽA KIBOTIČNIKA
Glasno zapetje za Maribor: Majnol & Herold
Zahtevajte brezplačne sezname!

SOBO IN KUHINJO
in pritlikline, sobo s štedilni-
kom ter lepo opremljeno sobo
takoj oddam. Strma 15.
3465-5

ŠTIRISOBNO STANOVANJE
oddam s 1. junijem Wilsono-
va ul. 12-I. Istotam je na pro-
daj pisalni stol. 3457-5

LEPO STANOVANJE
se odda s 1. junijem. Sloven-
ska 36. 3475-5
Oddam enosobno

SONČNO STANOVANJE
za 1. julij v novi hiši. Vpra-
ša se ob 19. uri. Parmova 4,
Maribor. 3474-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, se odda tak-
oj. Smetanova 50. 3488-5

STANOVANJE
enosobno dvoriščno ter
opremljeno sobo za eno ose-
bo se odda takoj oz. s 1. ju-
nijem. Trubarjeva ul. 11.
3497-5

SPREJMEM DELAVCA
v celo oskrbo. Frančiškanska
ulica 16. 3464-5

PREHRANA
Lepo
OPREMLJENA SOBA
z dvema posteljama in z vso
oskrbo se odda. Wildenrai-
nerjeva 6/II levo. 3446-7

MILODARNE ZAVITKE
ZA NEMČIJO
odpošiljo zopet Tt. Bračič
Hubert, mednarodna carin-
ska špedicija, Maribor. Kop-
itarjeva ul. 14. tel 20-24.
Informacije so brezplačne!
3501-7

Gospodnje! Ne pozabite
konservirati jajc!
Zanesljivo sveža, svetlobno preizkušena jajca prejme-
te pri
Karl Fokter, eksport jajc, Tezno, Ptujška 116 - Tel. 23-16
Pri odjemu 100 kom., dostava v hišo.

GOSPOD ALI GOSPODIČNA
se sprejme na hrano in stan-
ovanje. Vprašati Stražunska
ulica 17, Pobrežje. 3419-7

STANOVANJE IŠČE
ENOSOBNO STANOVANJE
vse pod enim ključem, išče
mirna stranka (2 osebi) v
sredini mesta za 1. julij. Pon-
udbe na upravo lista pod
»Mirna«. 3443-6
iščem

DVOSOBNO STANOVANJE
ali enosobno s kabineto za
1. junij. Ponudbe na ogl. odd.
pod »Državni uradnik«. 3480-6

SOBO ODDA
iščem
SOLIDNO GOSPODIČNO
s 1. junijem na stanovanje in
oskrbo. Vprašati v ogl. odd.
»Večernika«. 3390-8
Sprejme se

GOSPOD NA STANOVANJE
Soba s posebnim vvhodom.
Wildenrainerjeva 6, vrata 3.
lišču s 1. VI. 3325-8

POROČIM TRGOVCA
ali gostilničarja. Imam dote
46.000 din. Ponudbe na ogl.
odd. pod »Poroka«. 3397-19

OPREMLJENA SOBICA
se odda s 1. junijem. Delav-
ska 51. 3401-8
Odda se opremljena

SONČNA SOBA
s posebnim vvhodom solidne-
mu gospodu. Strossmajerjeva
ul. 10/I. 3408-8
Odda se

Lepa čista
SOBA
z dvema posteljama se odda,
ev. z uporabo kuhinje. Kneza
Koclja 26-II, desno. 3460-7

Lepa opremljena, separirana
SOBA
kopalnica se odda samo so-
lidni osebi. Cena 400 din. —
Glavni trg 24-III, desno. 3469-8
Sprejme se

SOSTANOVALCA
na sobo s posebnim vvhodom.
Židovska 14, vrata 5. 3477-8

OPREMLJENO SOBICO
s posebnim vvhodom oddam
takoj. Frankopanova ul. 14.
3493-8

V SONČNO SOBO
se sprejmeta 2 gospoda. —
Frančiškanska 21-II, desno.
3489-8
Sprejme se

**GOSPODA ALI GOSPO-
DIČNO**
na hrano in stanovanje, Melj-
ska c. 59-I, vrata 7. 3498-8
Lepa

OPREMLJENA SOBA
s kopalnico se odda. Naslov
Kralja Petra trg 1, trafika.
3500-8

LEPO SOBO
z izvrstnim štedilnikom od-
dam mirni stranki. Jadran-
ska 40, Pobrežje. 3509-8

SOBA
s posebnim vvhodom, tekoča
voda, se takoj odda ali s 1.
junijem. Zrinjskega trg 5-I,
vprašati hišnico. 3504-8

OPREMLJENA SOBA
Ruška c. 3, Krupl. 3405-8

SOBA
se odda boljšemu gospodu.
Poseben vvhod. Maistrova ul.
14, vrata 7. 3483-8
Sprejemem

DVA GOSPODA
na stanovanje s posebnim
vhodom. Betnavska 26, Ko-
vač. 3482-8

LOKAL
BIFE,
dobrodoč na prometnem kra-
ju v Mariboru oddam takoj.
Pismene ponudbe na ogl. odd.
pod »Proti odkupnini«. 3409-10

PEKARNA
se odda radi boleznj takoj.
Naslov v ogl. odd. 3419-10

Steznik
ki vam bo dobro pri-
stojal samo iz specialne
prvovrstne delavnice
Kocmul, Meljska c. 3

POSEST
STAVBENA PARCELA
5000 m² z barako 8x4 m ob
glavni cesti in postaji se pro-
da. Cena din 5 kv. meter.
Naslov v ogl. odd. 3382-11

NJIVA
3/4 orala na prodaj in še po-
sebnost stavbišče. Polzve se
Sp. Radvanje št. 47. Ivan
Verdonik. 3451-11
Kupim malo

ENODRUŽINSKO HIŠICO
od 20.000—22.000 din, ki bo
imela nekaj hipoteke. Biti mo-
DVE STAVBENI PARCELI
ugodno na prodaj. Ponudbe
na ogl. odd. »Večernika« pod
»Parcele«. 3490-11

Krojaštvo
za uniforme in civil
dobro vpeljano se radi smrt
ugodno proda ali se da v
najem. Ponudbe na oglasni
odd. lista pod »Uniformas«.

DOBROIDČA GOSTILNA
s posestvom 16 oralov na
prodaj, 1 in pol ure od Ma-
ribora, na križišču cest. Na-
slov v ogl. odd. »Večernika«. 3510-11

TRISTANOVANJSKA HIŠA
velik vrt in sadonosnik se
proda. Vprašati v trgovini
Lešnik, Maribor, Krekova 6.
3473-11

PRODAM HIŠO
gotovine polovico. Lovska 39,
Pobrežje. 3476-11

GOSTILNA
na prometnem kraju v Mari-
boru proti odkupu 8000 din.
Vprašati: Posredovalnica Ma-
ribor, Meljska 12. 3472-11

Zahvala
Vsem, ki so se udeležili pogreba gospe
Roze Repolusk
se iskreno zahvalujemo.
Maribor, dne 18. maja 1940.
RODBINA ŠTRFIČEK.

Velika razprodaja

manufakturnega blaga radi nemogoče dobave blaga v čisti volni. Prodajamo od 20-30% ceneje od znano nizke stare cene. Zato pohitite vsi v ...

Češki magazin
(pri glavni policiji) Maribor

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BRESPLAČNI CENIK

HOHNER
narmenike
so od vseh
najboljše

KUPIM MALO POSESTVO v bližini Maribora. Prevzamem tudi preužitkarja. Navedite ceno. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 3411-11

ra na Teznu, v Novi vasi, na Pobrežju ali Špessovem selu. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 3413-11

TRI PARCELE à 1500 m², gradbeno dovoljenje, sončna lega, v magdalenski periferiji, se prodajo. Pojasnila Czerny, Maribor, Vrtna 11/I. 3384-11

HIŠO parcelo ali gozd do 30.000 din na mesečne obroke iščem. Pod »Mesečni obroki« na ogl. odd. »Večernika«. 3389-11

LESENA BARAKA 7x10 m (les in strešna opeka), se po ugodni ceni prodajo. Repič, Počehova, p. Pesnica. 3398-11

TRISTANOVANJSKO HIŠO z vrtom blizu kadetnice; nekaj hipoteke. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 3437-11

PARCELA 4503 m², sadonosnik in vinograd, tudi z hišo in vrtom se poceni prodajo. Kos, Maribor, Meljski hrib 4, za tovarno »Mirim«, 5 minut od glavne ga kolodvora. 3435-11

STANOVANJSKA HIŠA v centru poceni na prodajo. Ponudbe pod »Maribor« na ogl. odd. 3432-11

PRODA SE HIŠA z vrtom, vprašati v gostilni Žižek, Kralja Petra cesta 51, Studenci. 3426-11

MALA HIŠA se prodajo. Studenci, Kralja Matjaža 38. Vpraša se Studenci, Pušnikova 5. 3424-11

ENODRUŽINSKA HIŠA v mestu na prodajo. Naslov v ogl. odd. 3421-11

NJIVO 13.000 m², veliko za parceliranje, ugodno prodajo. Najboljša naložitev kapitala. Zg. Radvanje 50. 3410-11

MALO POSESTVO za din 10.000. Vprašati pri Špengler, Rače pri Mariboru. 2699-2

Stampičke
signirno
SOFRA
MARIBOR
Gregorčičeva ul. 24

Majhne hiše od 20.000 naprej Lepa dobičkanosna hiša in vila 210-, 245.000. — Gostilne 135-, 320.000. — Krasno posestvo 350.000. — Posredovalnica »Rapid«, Gosposka ul. 28. 3467-11

HIŠE, POSESTVA, VILE gostilne, žage, mlino kupite in prodate ugodno potom posredovalnice Maribor, Meljska c. 12. 3471-11

PETSTANOVANJSKO HIŠO vokalna sončna lega, neizgotovljena z vsem gradbenim materijalom. Vprašati dr. Verstovškova 15, Pobrežje-Maribor. 3478-11

DVOSTANOVANJSKA HIŠA najbližja okolica mesta, južna stran, se ugodno prodajo. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 3479-11

DENAR

ČE IŠČETE kupca za Vašo industrijo, trgovino, obrt ali udeležbo kapitala, se

OBRNITE ZAUPNO na mojo oblastveno dovoljeno pisarno. Strogo solidno poslovanje. Sijajni uspehi.

RUDOLF ZORE
Ljubljana, Gledališka ulica 12
Priložite znamke.

SODELUJOČO FINANCIRKO za dobro vpeljavno trgovino iščem. Pogoji: posojilo din 10.000 do 12.000 za dobo 10 mesecev. Fiksna plača in mesečno odplačilo. Jamstvo na razpolago. Ponudbe pod »Detalji« na ogl. odd. 3428-12

HRANILNE KNJIZICE drž. vredn. papirje, valute prodate najbolje pri Bančno kom. zavodu Maribor, Aleksandrova 40. Kupujte pri nas stečke drž. loterije! 2950-16

AKO RABITE POSOJILO ne čakajte zadnjega trenutka, temveč javite se takoj pri Hranilni posojilnici »Moj dom«, Ljubljana, Dvořakova ul. 8. 11778-16

OBRT - TRGOVINA

Iščem takoj **DRUŽARNIKA** za dobro idočo pokarno. Ponudbe na ogl. odd. pod »Strokovnjak«. 3417-13

PONIKLANJE, pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«, Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177-1

BRITJE DIN 2 strženje din 4. Obiskujte ceneno brivnico »Rapid«, Meljska c. 1. 2825-4

PRAZNE VREČE proceni naprodaj. Kos, Vetrinjska 8, v trgovini. 3380-4
Prima

DVE PRAZNI SOBI, pritičje, se takoj odda za pisarno ali skladišče v podzemju. Cankarjeva ul. 26, pisarna Maggi; tudi večje število praznih zabojev je istotam na prodaj. 3434-13

VINSKE SODE poceni prodamo. Sodarstvo Sulcer. 3373-4

DARILA ZA BIRMANCE IN BIRMANKE kakor ročne torbice, denarnice, nogometne žoge, nahrbtniki itd. v veliki izbiri priporoča Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13. 3115-1

MARTIN SAFRAN Sobo., črkoslikar in pleskar, Krekova ulica 16. Prevzame vsa v to stroko spadajoča dela. Zmerne cene, delo solidno. 2465-1

VSA TAPETNIŠKA DELA izvršuje solidno in dobro Ferdo Kuhar, tapetnik, Vetrinjska 26. 3154-1

KROJAČI POZOR! Na prometni točki se odda delavnica prodaja ves inventar z obrtjo po dogovoru. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Resno«. 3466-10

Se vedno kupite dobro in po ugodnih cenah

BLAGO ZA OBLEKE plašče, svilo itd. v modni trgovini Josip Šraj, Maribor. 3450-13

fotoaparati
VSEH SVETOVNIH ZNAMK
PO ZMERNIH CENAH
PROJEKCIJA
KANC

STROJI

Oddam ali prodam **TRGOVINO** na prometnem kraju radi družinskih razmer. Naslov v ogl. odd. 3439-14

ŠIVALNI STROJ Singer, malo rabljen, za krojače din 1800 in za družine din 1400 prodajo Ussar, Trubarjeva 9. 3461-14

GRADIVO

PRODAM 3 okna (175-150, 175-130, 116-50), opeko, apno, pesek in 1 m² suhih desk. Stritarjeva 31. 3499-15

POHIŠTVO-OPREMA

Dobro ohranjeno **SPALNICO** se prodajo. Ogled od 5.-7. zvečer. Vinarska 35. 3444-17

RAZNO POHIŠTVO ugodno naprodaj. Naslov v ogl. oddelku »Večernika«. 3414-17

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE vseh vrst v najmodernejših lastnorčnih izdelavih dobite v zalogi pohištva. Aleksandrova c. 48. 4311-1

Frkačico

ki zna tudi navijati in snovačico na sekcionalni stroju, išče tekstilna tovarna Brača Bureš, Zagreb, Branimirova 43 (Penkala). 487

Skoro novo **LEPO JEDILNICO** ugodno prodajo. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 3492-17

POHIŠTVO MADRACE, otomane, odeje, vložke in likalne mize ter vse tapetništvo, izdelave pri Makoter, Krekova 6. 3459-17

ZENSKI KOTIČEK

BUČNO OLJE vedno sveže in dobro in namizno olje priporoča Tovarna olja, Maribor, Taborska ul. 7. 3430-18

POSTELJNE ODEJE samo z belo vato, močno prešite, posteljno perilo, zglavniki, tušne, kece, madrace, inletri, puh in perje po najnižji ceni. A. Stuhlec, Maribor, Stolna ul. 5. 3328-1

GOSPODINJE! Pozimlj je umivanje oken neprijetno. Nabavite si najnovjši, praktični patentirani brisalca za umivanje in sušenje oken. Cena z navodilom din 36.— Dobite ga v vseh boljših trgovinah ali direktno pri Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. Telefon 42-40. Pri predplačilu na čekovni račun štev. 14.627 Vam pošljemo poštne prosto. Sprejememo preprodajalce. 13544-1

POSTELJNE MREŽE in popravila izvršuje najugodnejše tapetnik Ferdo Kuhar, Vetrinjska ul. 26. 3155-1

PRAZNE STEKLENICE 1/2 in 3/4 l kupi drogerija Kanc. 3448-18

Lepe in trpežne **TRAJNE KODRE** izdeluje salon Kocbek in Balt Cankarjeva 1. 3496-18

ZENITBE - DOPISI

KOMPANJONKO srednjih let sprejme dobičkanosna trgovina s primernim kapitalom. Poznejša ženitev ni izključena. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Bodočnost«. 3415-19
47-letna

NEODVISNA VDOVA s pokojnino, lepo urejeno hišico, sprejme aktivnega ali upokojenega gospoda v celo oskrbo. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Značajna«. 3385-19

Za birmance

venčke, bele nogavice, rokavice, kombinice, hlačke kakor tudi krasne poletne damske bluze v veliki izbiri pri **„LUNA“** Maribor, samo Glavni trg 24 (avtobusna postaja) 3484-25

MLAD FIN GOSPOD v državni službi, želi znanja isto tako z boljšo, premožno gospodično v svrhu ženitve. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Cvetoči maj«. 3383-19

GOSTILNICA 33 let star, samski, bi poročil takoj dekle do 30 let in ki bila zmožna voditi večji obrat, katerega je podedoval na lepem prometnem kraju. Kapital najmanj 50.000 zaželen. Resni odzivi s sliko, ki se vrne na upravo »Večernika« v Celju pod »Letovišče«. 3485-19

GLASBILA

Prodaj **NOVO HARMONIKO** 41 tipk, 120 basov in 1 register. Ruška c. 29, Maribor. 3412-20

AMERIKAN STEINWAY GLASOVIR poceni na prodajo. Bäuerle, Tyrševa 24. 3431-20

KRATEK GLASOVIR skoraj nov, poceni na prodajo. »Jugospedite«, Aleksandrova c. 51. 3431-20

POUK

Prodaj poceni radi selitve **1500 KNJIG** nemških, angleških, francoskih, garnituro k kajenju, pisalni stroj, kratni klavir. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 3502-21

VOZILA

OTROŠKI VOZIČEK bel, globok, poceni na prodajo. Maistrova ul. 17/II. 3445-22

poceni na prodajo. Pobrežje, Aleksandrova 24. 3452-22
Prodaj

SPORTNI VOZIČEK dobro ohranjen. Landanček, Prečna 9, Studenci. 3364-22

OTROŠKI VOZIČEK kolo ali šivalni stroj najbolje in najhitreje prodate, kupite ali zamenjate v trgovini Josip Uršič, Celje, Narodni dom 2820-1

Prodaj nov **ROČNI VOZIČEK** vprašati Kolarjeva 4, železniška kolonija. 3470-22

OTROŠKA VOZIČKA globok in sportni, naprodaj. Smetanova ul. 29, pritičje, levo. 3462-22

OTROŠKI VOZIČEK globok, dobro ohranjen, Medvedova 20. 3455-22

ZIVALI

Pozor! Prodaj dva **5-LETNA KONJA**. Vpraša se v trgovini Knjič, Ruše. 3386-24

PINC bel, angleški, mlad, naprodaj Kovačič, Slovenska ul. 10. 3463-24

OPOZORIJA

PREKLICUJEM vse kar sem govorila o ge. Kokot Genovefi, ker je to ne resnično. M. Martinčič. 3484-25

Moško perilo
do meri
Izvršujemo vsakovrstna popravila pri moškem perilu. Sprejemamo naročila v Gosposki ulici 24 in Slovenski ulici 28. Tel. 25-78

IVAN BABIČ
Maribor

OBVESTILA

VSE ONE OSEBE, ki so bile dne 3. februarja t. l. okoli 22. ure priče karambola na križišču Tyrševa in Koroščeve ulice, naprosam, da se javijo pri meni v Sodni ulici 15. Kvitko Leonid. 3395-26

IDEJE - IZUME vnovčuje in plasira v tu- in inozemstvu Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. 13543-1

RAZNO

KAJENJE ŠKODUJE VAŠEMU ZDRAVJU
»NIKOTINOL« neškodljivo zanesljivo sredstvo odvadi v 2-3 tednih kajenja tudi najstrastnejše kadilce. Cena velika steklenica din 70.—, mala din 60.—. Po povzetju razposilja Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. Sprejemamo oredprodajalce. 13542-1

ona
kupi pomladanske obleke, kakor tudi nogavice in rokavice v specialni damski in konfekcijski trgovini

konfekciji
greta
maribor
grajski trg

BLIŽAJOČI SE POLETNI DNEVI ZAHTEVAJO LEPE, ČAS PA, V KATEREM ŽIVIMO, TUDI DOBRE ČEVlje,

ZATO

KARO

POSOJILNICA NARODNI DOM

v Mariboru z. o. j. • najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

REZERVE BLIZU DIN 12.000.000'—

Najnovejši modeli

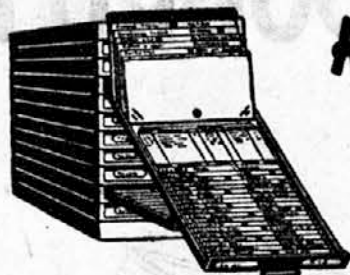
Najnižje cene
Ceniki franko

otroških vozičkov, dvokoles, in delov, šivalnih strojev, prevoznih trikotnikov, pnevmatike pri

„TRIBUNA“ F. B. L., MARIBOR

Aleksandrova cesta 26 • LJUBLJANA, Karlovska c. 4

Kartoteka:

preglednosti
točnosti
enostavnosti
zanesljivosti
in cenensosti

»Safca« MARIBOR
Gregorčičeva 24
Tel. 25-10

Moški! Pri spolni slabosti

(spolna impotenci) poizkusite hormonske pilule

HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. (gl. rep. s. br. 5848-35)

PTUJ

V sredini mesta velika hiša z velikim stavbenim prostorom naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. »Večernik« pod »Ugodni plačilni pogoji«.

Prepričajte se,

da dobite v vseh nujnih zadevah najtočnejša navodila na strogo znanstveni podlagi pri Astrografologinji Mme FELICITAS ob torkih in petkih Sodna ulica 26/III., vrata 8.

Zbirajte odpadke

Staro železo, baker, medenino, svinec, cink, star papir, cunjice, krojaške odrezke, tekstilne odpadke, glaževino, ovčjo volno, govejo dlako kupuje vedno po najvišjih cenah Arbeiter, Dravska ul. 15. Tel. 26-23.

Zlato in srebro,

briljante, zastavljajne listke išče nujno za nakup

M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15

Continental

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT

Maribor, Vetrinjska ul. 30
Ljubljana, Prešernova ul. 64

Čitajte „Večernik“

Pozor!

Pozor!

Pisarniške potreščine

U KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE U MARIBORU, ALEKSANDROVA C. 13 TELEFON 25-45

Pozor!

Pozor!

Naročniki kupujte pri naših inseren-
cijah ter oglašujte!

Damski poletni čevlji
od 120'—160'.

Izredna priložnost!

Hotel Zamore, Gosposka 30
Oglejte si stransko izložbo!

Skibi?...

Obrnite se na
grafologa

F. T. Karmaha

ki se odlikuje posebno z analizo človeškega značaja, dela na strogo znanstveni bazi grafologije in daje vsakemu za nastopajoče dogodke oismene nasvete, ki vam bodo koristili vse bodoče življenje. Kupec knjige dobi brezplačno življenjsko analizo. Knjige te velike važnosti in koristi za spoznavanje samega sebe in bližnjih. Pri brezplačni analizi lahko stavite grafologu 3 od teh 10 navedenih vprašanj, katera vam razjasni:

1. Vaš karakter, njegove kvalitete, njegove nakupe;
2. Vaše izgled v ljubezni;
3. Vaše izgled v kupčijah;
4. Vaše izgled v pododvanjanju;
5. Vašo življenjsko dolžnost;
6. Vaše orisatelje in protektorije;
7. Vašo sovražnike, zaletljivost, krive obdolžitve itd.;
8. Potovanja, spremembe bivalička;
9. Zadeve v rodbini;
10. Vse, kar želite vedeti o loterijskih zadevah.

F. T. KARMAH, svetovno znani eksperimentalni psihografolog — pisec epohalne knjige »NAS ŽIVOT I OKULTNE TAINE«. Grandiozno delo ima preko 200 slik v luksuzni izdaji katero lahko kupite pri piscu. Natančen naslov: **F. T. KARMAH, ŽALEC, dravska banovina**. Knjiga stane din 30.—, denar se pošlje na ček, račun št. 17.455. V teku 48 ur boste dobili v zaprtim ovoju svojo življenjsko analizo ki vas bo prepričala, da boste izkoristili sleherno možnost in da boste srečno obrnili kolo svojega življenja. Ni vam treba storiti ničesar drugega kakor nositi vori označene podatke. Ne odbijajte tega uspeha v današnjih mračnih časih!

Razpis tekočih del za leto 1940-41

Razpis del

Mestna podjetja Maribor razpisujejo za leto 1940-41 sledeča tekoča dela in dobave za vzdrževanje zgradb in drugega:

slikarska, pleskarska, mizarska, zidarska, kleparska, pečarska, steklarska, tapetniška, betonska dela iz umetnega kamna, strojna dela, vzdrževanje stolpne ure, dobavo železnine in gradbenega materiala ter dobavo barv in čopičev.

Vsi potrebni podatki se dobijo od 22. maja 1940 dalje med poslovnimi urami od 8.—12. pri Premoženjski upravi Mestnih podjetij, tehnična pisarna, v Franciškijski ulici št. 8, kjer je vložiti tudi zapečateni ponudbe do 1. junija 1940.

Maribor, 17. maja 1940.

MESTNA PODJETJA, MARIBOR.

JOSIP BENKO

MURSKA SOBOTA • TEL. št. 8

tvornica mesnih izdelkov in mesnih konserv, jugoslovenska proizvodnja bakanov in eksportno podjetje

PRIPOROČA
svoje priznane
okusne mesne
izdelke kakor:

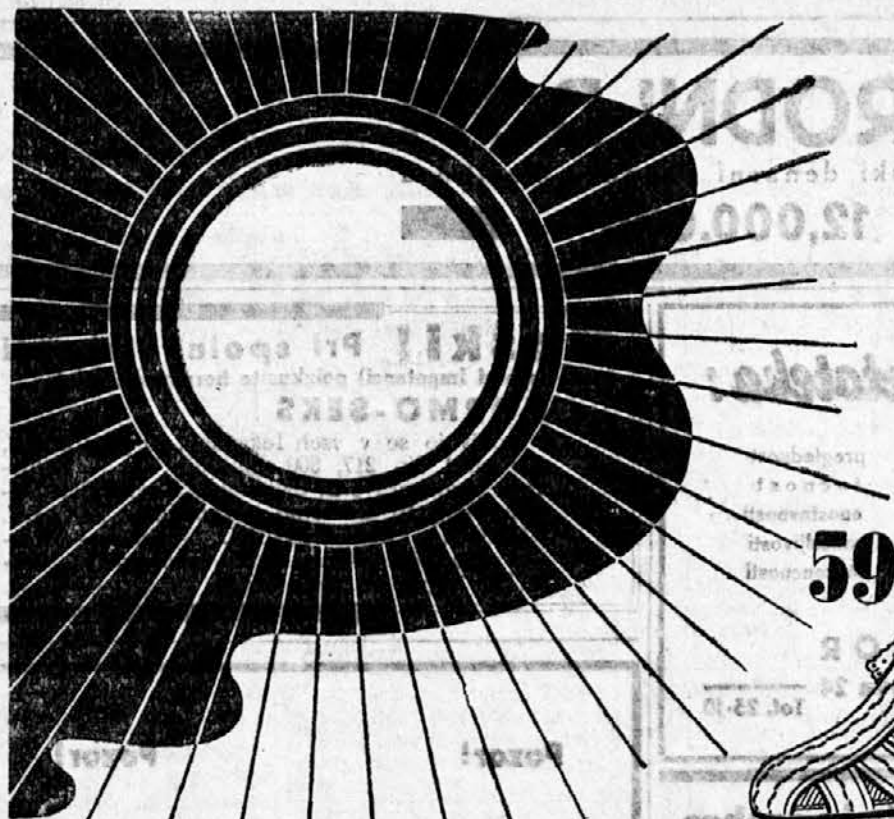
šunke, ala Praha'
razne specialne
rolade, vse vrste
konserv, kons.
šunke, hrenovke
konserv. guljaž,
različne pastete
POSTREŽBA SOLIDNA!

Vedno sveži izdelki
Zahtevajte cenike!

PRODAJALNE:

Maribor, Glavni trg 16
Maribor, Aleksandrova 19
Celje, Kralja Petra c. 13
Celje, Glavni trg 8 in
Gornja Radgona

Lahka obutev, DOBRO RAZPOLOŽENJE

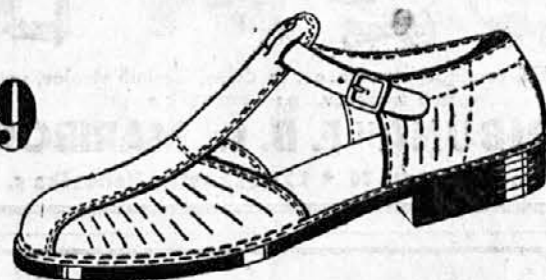

59

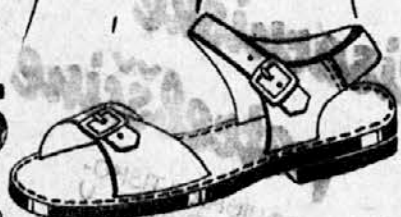
34685-1139
Elegantni, lahki in udobni čevlji iz finega belega platna. Za počitek noge zelo prikladni.

99

8767-04680
Zelo udobni moški prožni sandali iz mehkega usnja in usnjenimi podplati.

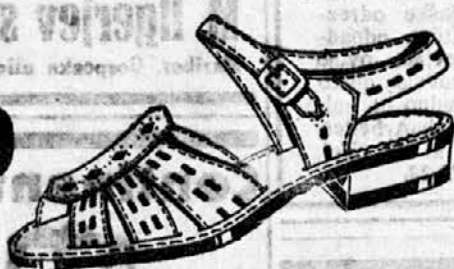
35

5981-44800
Praktični dečji sandali iz kože, z močnim usnjenim podplatom. Nemirni deci za igro in sprehode.

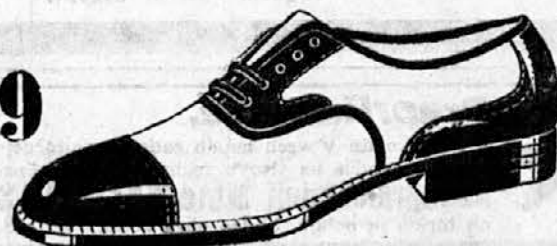
Od št. 23 do 26 din 35.—
" " 27 " 30 " 45.—
" " 30.5 " 34 " 49.—
" " 34.5 " 38 " 59.—

69

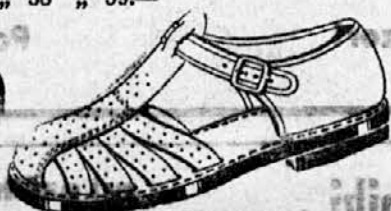
3985-13121
Okusno izrezani čevlji iz fine bele kože z usnjenim podplatom in nizko peto. Idealni za poletje.

99

9373-2626
Gospodu k novi obleki dobro pristoja ta čevlji iz sivega platna, kombiniran z lakom.

49

5961-13841
Lepi dečji sandali iz finega belega usnja, z močnim usnjenim podplatom. Zelo trpežni in poceni.

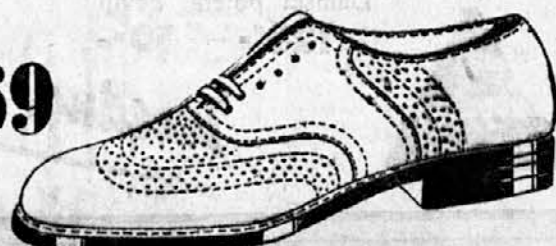
Od št. 23 do 26 din 49.—
" " 27 " 30 " 59.—
" " 30.5 " 34 " 69.—
" " 34.5 " 38 " 79.—

99

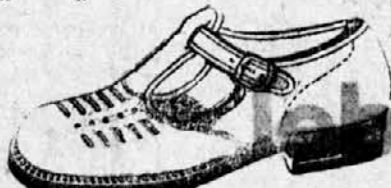
2975-16143
Lahki ženski čevlji iz fine bele kože z luknjičastim okrasom na nartu in usnjenimi podplati

169

3639-44774
Elegantni in močni moški polčevlji iz rjavega usnja, okrašeni na nartu in ob strani, z usnjenim podplatom. Izdelujemo jih tudi iz semiša in v sivi barvi.

45

8262-48804
Najnovejša izdelava! Otroški sandali iz usnja z neraztrgljivimi gumijastimi podplati za otroke, kateri mnogo skačejo in tekajo.

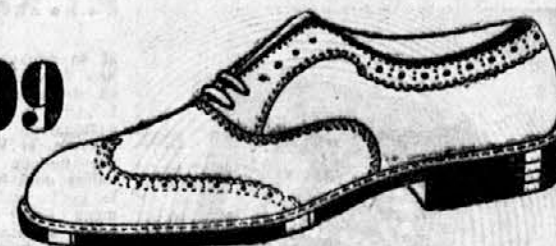
Od št. 27 do 30 din 45.—
" " 30.5 " 34 " 49.—
" " 34.5 " 38 " 59.—

99

3965-16154
Okusni ženski sandali za lepe letne dneve, z usnjenimi podplati in nizkimi petami.

199

9638-44751
Elegantni čevlji iz najfinejšega boka z usnjenim vložkom in usnjenimi, po robu šivanimi podplati. Črni ali rjavi.

49

5761-04802
Odlični otroški prožni sandali, lahki in udobni.

Od št. 23 do 26 din 49.—
" " 27 " 30 " 59.—
" " 30.5 " 34 " 69.—
" " 34.5 " 38 " 79.—

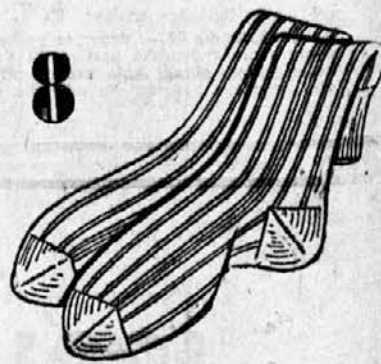
12

19

8

5

LOKRUM

din 5.—, 6.— in 7.—

Svojega otroka boste razveselili, ako mu kupite te nogavičke.

RUŽA

Trajne in močne bombažne nogavice za delo in dom.

LALA

Izdržljive ženske svilene nogavice. Izdelujemo jih v vseh barvah in niansah.

DRAGAN

Solidne moške bombažne nogavice v raznih desenh.

Rata